

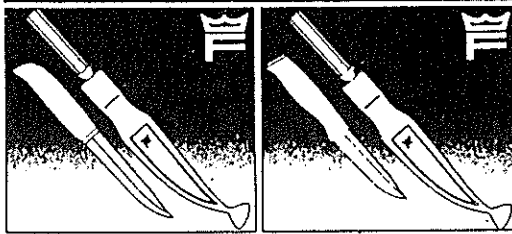
KYLKIRJASTA

KADETTIKUNTA RY:N JÄRJESTÖLEHTI

N:o 4/1987

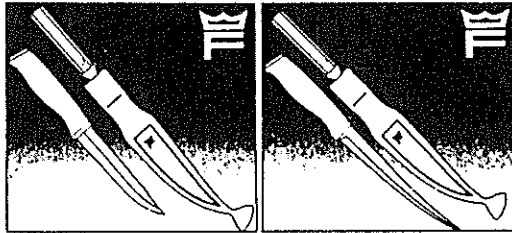

Uusi Fiskars puukko
-suomalaisen miehen perustyökalu

Eräpuukko 8720

Retkipuukko 8725

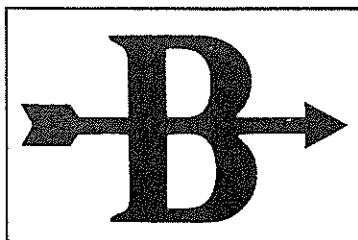
Metsästyspuukko 8730

Fileointipuukko 8735

FISKARS
tuntee työn ja teräksen

**MAALLA, MERELLÄ
JA ILMASSA**

Puolustustarvikkeet:

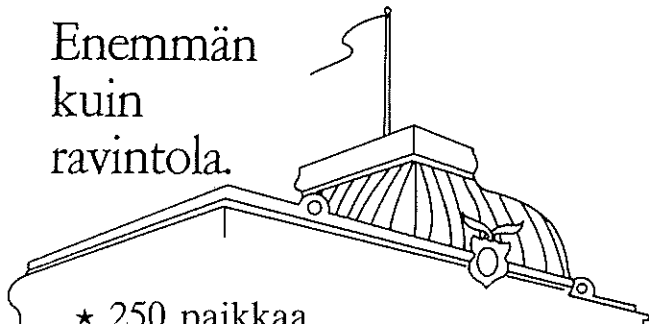
merkkejä,
joihin
luotetaan

Koulutuslaitteet:

SAAB

SUOMEN BOFORS

Enemmän
kuin
ravintola.

- ★ 250 paikkaa
- ★ 200-paikkainen ohjelmallinen puistoravintola
- ★ A-oikeudet
- ★ Avoimna päivittäin

**Tervetuloa Tampereelle
ja Palatsin maailmaan.**

FINLAYSONIN

PALATSI

Kuninkaankatu 1, 33210 Tampere, puh. (931) 125 905

Tampella
DEFENCE

Isossa TABLOID-LEHDESSÄ löytyy!

Tutustu uuteen eurotabloid-lehteen:
sivukoko 315×460 mm,
painopinta-ala 295×440 mm,
palstaluku 6.

**Käytä tilahyöty hyväksesi
ja kysy tarjousta tabloidista!**

LOIMAAN KIRJAPAINO

Kartanomäenkatu 4, 32200 Loimaa, puh. 923 - 31232

terveyden hyväksi

Orion-yhtymä Oy tytäryhtiöineen on johdava suomalainen terveydenhuoltoalan yritys, jonka liikevaihto ylittää 2 miljardia markkaa ja jonka henkilökunta on 4.300.

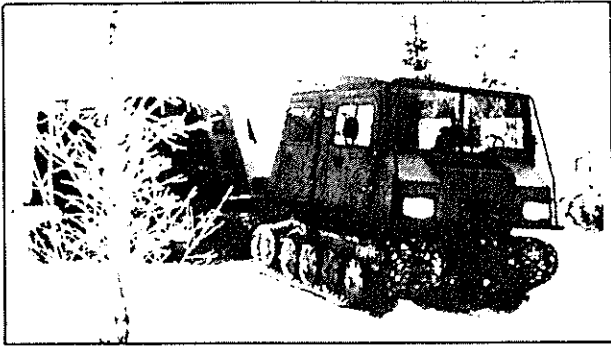
Ulkomaantoiminta on kasvanut viimeisten vuosien aikana voimakkaasti ja sen osuus on nyt noin 30% liikevaihdosta.

Tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostetaan tänä vuonna 100 miljoonaa markkaa.

Terveydenhuoltoalan tulosyksiköt ovat Lääkelehdas Orion, Fermion, Orion Diagnostica, Soredex ja Oriola. Muut tulosyksiköt ovat Chymos, Noiro ja Normet.

Orion-yhtymä Oy

SISU NA-140

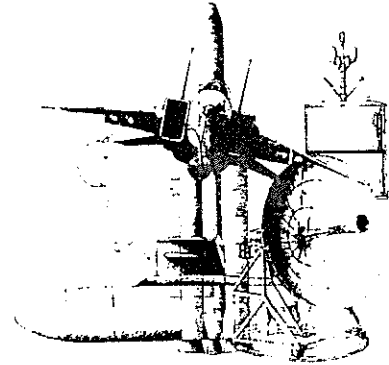

- sotilasajoneuvoja Suomelle
- ajoneuvojen varustelut sekä päällerakennukset
- huollot ja peruskorjaukset

SISU Defence

RF-tekniikan asiantuntija

- maalla
- merellä
- ja ilmassa

ELTICOM

Alaportti 1 B, 02210 ESPOO
Puh. (90) 803 0257, Fax (90) 803 1955

UUTTA!

PE:n hyväksymät uudet jalkineet
nyt saatavana

PALVELUKENKÄ

- päällinen musta Soft nappa
 - sisävuorit ja välipohja aitoa nahkaa
 - pohja paksua TR-kumia
- koot 38-48 hinta **185,-**

JUHLAKENKÄ

- päällinen musta Super nappa
 - sisävuorit ja välipohja aitoa nahkaa
 - ohut Thunit-kumisekoitepohja
- koot 38-48 hinta **205,-**

SA-PAKKASPUKU

pusero-haalarihousuyhdistelmä
Todella lämmin ja kestävä, Väri harmaa

koot 48-58 hinta **720,-**

 VALTION PUKUTEHDAS

Tilaukset postitse osoitteella
PL 8, 13101 HÄMEENLINNA

Puhelintilaukset 917-170121 (työajan ulkopuolella automaattin)

MYYMÄLÄT: - Helsinki, Fabianinkatu 2, avoinna ma-to 9 00-17 00 pe 9 00-15 00
- Hämeenlinna, Aulionkatu 1, avoinna ma-pe 8 00-17 00
- Rovaniemi, Eväkatu 75 I, avoinna ma-pe 11 00-17 00
- Turku, Annikaistenkatu 12, avoinna ti-pe 9 00-17 00 la 9 00-14 00 (ma sul)

RAKENTAMISEN ASiantuntijalle

KANNUSTALO

KANNUKSEN RAKENNUSTUOTE OY

PL 34 69101 KANNUS
PUH. 968-70 545

POTILAN TIILITEHDAS

39100 Hämeenkyrö
Puh. 931-715 081, 714 445

KOIVU OY

17740 KASINIEMI
puh. 919-68008

PEREL OY

Kehäkuja 6 05830 Hyvinkää
Puh. (914) 21600

SALMELAN LEIPOMO KY

Rekolantie 97, 01400 Vantaa
Puh. 90-872 6976

ERIKOISHAMMASTEKNIKKO JUKKA VUORI

Uusikoivistontie 42 A 2
PORI Puh. 939-22551
- Linja-autoasemaa vastapäätä -

RAKENNUSLIIKE SEPPO MATILAINEN KY

PL 133 14101 Iisalmi
Puh. 977-437 43
- Teollisuusrakennukset - Julkiset rakennukset
- Seurakuntarakennukset - Saneeraukset

PUUTYÖ HERNEKOSKI OY

Riipiläntie 50, 01760 Vantaa
Puh. 897 459

RAKENNUSLIIKE TAUNO HAAPANEN KY

32500 ORIPÄÄ
Puh. 923-681 65
25-28 tonnin autonostureita vuokrattavana

KUHMON PUUJUNNU KY

Suvantotie 16, 88900 Kuhmo
Puh. 986-520 696
Halli -521 888

SORVIHIRSITUOTTEITA EDULLISESTI

KEURUUN PUURAKENNE KY

Mäntymäentie 7, 42700 Keuruu
Puh. 943-12363

Hyvä ruokapaikka
Naantalien keskustassa

Tullikatu 4, puh. 921-850 180
Av. ark. klo 7-21, la ja su klo 8-21

- SEISOVA LOUNASPÖYTÄ PÄIVITTÄIN -

Insinööri-toimisto VANHARAKENNE OY

Vaaherantie 13 A
05830 HYVINKÄÄ
Puh. 914-20688

INSINÖÖRITOIMISTO OY VÄYLÄ OY

Joensuu puh. 973-120 130 Vantaa puh. 90-304 676
Pori puh. 939-339 454 Kajaani puh. 986-28373
POHJATUTKIMUKSET - KARTOITUKSET
VESIHUOLLON SUUNNITTELU

Isännöitsijätoimisto KETTUINMÄEN LÄMPÖ OY

Karhantie 16 a
13600 Hämeenlinna
Puh. 917-27487

HOVILEIPÄÄ UUNITUOREENA

Puh. 90-322 686

OY VARAX AB

Maan johtava puutarhakalusteiden
valmistaja

68820 ÄHTÄVÄ
Puh. 967-62055

KYLIKIRAUTA

N:o 4/1987

SISÄLTÖ

Itsenäisyydestä	5	Lähtevän päätoimittajan ajatuksia	30
Suomen itsenäisyyden perusta	6	Tehtävä suoritettu	31
Periksi en hevillä anna	11	Milloin armeija on sotakelpoinen	32
Kirjailija Seppo Lappalaisen tuntoja isänmaasta	14	Ohjeita tykkimiehille 400 vuotta sitten	34
Suomalaisten ajatuksia isänmaasta ja isänmaallisuudesta itsenäisyyden 70-vuotisjuhlavuotena	17	Pro Patria	36
Kirja ystäväenä	22	Kirjat	38
Meklari siirtyy reserviin	27	Kurssikuulumisia	39
Kadettihenkeä parhaimmillaan: erään loma-anomuksen historia	28	Päsihteerin palsta	41
		Vuonna 1988 merkkipäiväänsä viettävät ...	42
		Itse asiasta	47
		In memorian	48

Kansikuva: "Rauhallista joulua". SA-kuva/Matti Kaltokari

MYLLYKOSKI OY

SUOMEN MATKATOIMISTO

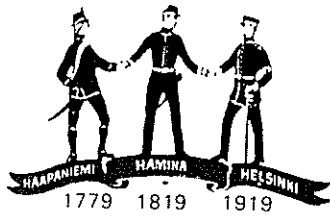
Helsinki vaihde 90-18 261
sekä toimistomme kautta maan.

ROIHUVUOREN SEURAKUNTA

Tulisuontie 2 00820 Helsinki 82
Puh. 783407

Kadettikoulu sijaitsee Santahaminassa seurakun-
tamme alueella. Kotiseurakunta kiittää Kadettikoulua
ja Kadettikuntaa hyvästä yhteistyöstä ja toivottaa
onnea tulevaisuudelle.

KR **Kulmarakenne Oy**
Petikontle 19, 01720 VANTAA, puh. 90-592 381

Vyötti miekan vyötärölle
Kupeellensa kylkiraudan

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n järjestölehti n:o 156

N:o 4/1987

Päätoimittaja: Evl Martti Sinerma
Tammihaantie 2 E 43
02720 Espoo 72
puh. 90-590787

Toimitussihteeri VTM Erkki
Paukkunen.
puh. 90-625801

Toimituksen osoite:
Töölönkatu 35 B, 1. krs. 00260 Hki

Päätoimittajan neuvotteluryhmä:

Jaakko Isotalo
Hannu Karpo
Matti Kohva
Eero Sauri
Seppo Sarlund
Hannu Sinerma
Tauno Äijälä

Toimitusneuvosto

Niilo Palmén pj.
Timo Apajakari
Matti Kausto
Jyri Paulaharju
Martti Sinerma

Ilmoitushankinta

Ilmoitus - Böök
Liusketie 3 A
00710 Helsinki
puh. (90) 373 634

Taloudenhoito

Marjukka Lehtinen, Kadetti-
kunnan toimisto

Osoitteen muutokset: Kadettikunta ry/
rouva Marjukka Lehtinen, Töölönk. 35
B 00260 Hki, 90-490 759

Tilaushinta30 mk/v
Irttonumerot 8 mk

ISSN 0454-7357

LOIMAAN KIRJAPAINO - OFFSET 1987

Itsenäisyydestä

Näihin aikoihin tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun isänmaamme julistautui itsenäiseksi. Esi-isillämmekin oli ollut isänmaa, mutta vuosisatoihin he eivät olleet kuitenkaan eläneet omaa elämäänsä, vaan sitä oli hallinnut vieras valta. Suomalainen ei ollut tottunut pitkästä ajasta huolimatta toisen komentoon, joten itsenäisyysvaivat elivät voimakkaina, vaikka useimmiten pinnan alla.

Seitsemänkymmentä vuotta itsenäisenä valtiona ei ole historian kulussa kuin henkäys vain. Silti meitä nuorempia valtioita on maailmassa enemmän kuin vanhempia. Monella nuoremmalla on kuitenkin meitä vanhempi kulttuuri, joka alkoi Suomessa herätä vasta muutama sata vuotta sitten. Tässäkin mielessä maamme on nuori valtio.

Onko itsenäisyys sitten nykypäivänä sellainen asia, josta olisi pidettävä kiinni? Mielipidetutkimuksilla saadaan varmasti sekä kyllä- että ei-vastauksia. Viime mainittuja tosin huomattavasti vähemmän. Suomalainen ei välttämättä ole rasisti, vaikka hän toivookin suomalaisuuden säilyvän. Ei kansakunnan identiteetti siinä mene, vaikka muutama tuhat pakolaista joukossamme elelisikin. Onhan täällä ollut useita satoja vuosia ruotsalaisia "miehittäjiä" kuten myös venäläistä sotaväkeä ja virkamieskuntaa.

Itsenäisyytemme vuosipäivänä on meidän ennen kaikkea muistettava niitä miehiä ja naisia, jotka ovat taistelleet tämän maan itsenäiseksi ja jotka ovat myöhemmin puolustaneet saavutettua etuoikeutta. Suomen kansa on lukumäärältään pieni, mutta rohkeasti se on seissyt ase kädessä turvakseen rajansa. Kun kaksi prosenttia sen väkiluvusta menehtyi näissä tehtävissä ja yli neljä prosenttia sai jonkinasteisen vamman, niin rohkeuden tai yrityksen puutteesta meitä ei voida syyttää.

Itsenäisyys on verellä saavutettu. Sen säilyttämiseksi on myös veri virrannut. Uhreille me annamme heidän ansaitsemansa kunnian, se ei ole vähäinen. Nyt kuitenkin toivomme, että alkuajan vaikeudet on voitettu, eikä sama enää koskaan toistuisi. Itsenäisyys on meille tärkeä asia.

Martti Sinerma

Suomen itsenäisyyden perusta

PENTTI PALMU

Porvoon valtiopäivien lopettajaispuheessaan Venäjän keisari Aleksanteri I lausui mm., että "Suomi oli tästälähtien korotettu kansakuntana kansakuntien joukkoon." Suomi oli saanut autonomian, tietyn itsemääräämisoikeuden ja mahdollisuuden muodostua valtiokansaksi.

Valtiollisen olemassaolon ehtona oli kuitenkin, kuten Adolf Ivar Arwidsson Åbo Morgon bladettissaan julisti, suomen kielen aseman parantaminen ja että vain suomalaisessa valtiossa voitiin kansallisuusaate toteuttaa.

Elias Lönnrotin Kalevala eli "Wanhoja Karjalan Runoja Suomen kansan muinaisista ajoista", oli se eepos, myöhemmin kansalliseepos, joka 1835 ilmestyessään havahdutti huomaamaan, miten kansamme puhuma kieli oli kirjoitettunakin sujuvaa ja rikasta. Teos saavutti pian paitsi kansallisen myös kansainvälisen tunnustuksen.

Johan Ludvig Runebergin runot taas kohdistuivat hänen omaan aikaansa. Hän opetti lähinnä ruotsinkielistä sivistyneistöä ymmärtämään suomenkielistä kansaa luoden pohjan ja suunnan suomalaiselle yleisänmaallisuudelle.

Seuraavana oli vuorossa J.V. Snellman, joka jo kiteytti kielikysymyksen ohjelmaksi:

1) Suomen kieltä tuli kehittää virka- ja sivistyskieleksi.

2) Sivistyneistön oli opeteltava suomen kieli.

Jo poliittisesti Snellmanin mielestä oli uhkarohkeaa jatkaa valtiollista elämää pelkästään ruotsin kielellä, koska se milloin tahansa voidaan vaatia vaihtamaan venäjään.

Snellmanin kielitaistelun varhaisin saavutus oli ensimmäinen suomenkielinen sanomalehti, Suometar, joka alkoi ilmestyä 1847.

Suomen itsenäisyyden pyrkimykset ja sen valmistelut alkoivat jo kauan ennen vuotta 1917. Toisaalta saavutetun itsenäisyyden turvaaminen ei suinkaan päättynyt samana eikä seuraavanakaan vuonna.

Pentti Palmu on paneutunut asiaan poimimalla maamme historiasta eräitä merkkipaaluja Porvoon valtiopäivistä aina viimeisten sotiemme jälleenrakennustyöhön asti.

Pähkinänkuoressa itsenäisyytemme perusta, johon kannattaa tutustua.

Autonomiasta itsenäisyyteen. Ruotsinvallan aikainen mörssäri, autonomian aikainen venäläinen matruusi, itsenäisyyden aikainen ruotsalainen linjalaiva. Paikka SUOMENLINNA.

Tammikuun valiokunta

Aleksanteri II:n käydessä ensimmäistä kertaa maassamme 1856, kirjattiin hänen tahtonaan senaatin pöytäkirjaan: 1. kaupan- ja merenkulun edistäminen, 2. teollisuuden kehittäminen, 3. kansansivistyksen kohottaminen ja 4. liikenneyhteyksien parantaminen.

Kaikki nämä seikat olisivat vaatineet valtiopäivien koollekutsumisen, mutta kenraalikuvernööri von Berg sai vasta 1859 suuriruhtinaan uudelleen paneutumaan asiaan, joka sekin päättyi vain valtiopäivillä käsiteltävien asiain luettelointiin.

Senaattori Fabian Langenskiöld yritti 1861 taivuttaa keisaria vihdoin suostumaan valtiopäivien koollekutsumiseen, mutta hän suostui vain erityisen säätyvaliokunnan muodostamiseen valmistelemaan kiireellisimpiä asioita.

Tammikuun valiokunta koontui vihdoin 20.1.1962 ja hajaantui jo 6.3.1962. Sen mietintöjen tuloksena kirjattiin kolme anomusta: 1. sensuurin poistaminen, 2. metallirahan määrääminen maan ainoaksi maksuvälineeksi ja 3. komitean asettaminen tutkimaan suomen kielen asemaa.

Lopullisen ratkaisun valtiopäivien koollekutsumiseen sittenkin lienee antanut ns. Puolan kapina, jonka aikana Suomen kansa osoitti lojaajia uskollisuutta hallitsijalleen. Suuriruhtinas antoi 18.6.1963 kutsua Suomen säädät Helsinkiin.

Kieliasetus ja oma raha

Koska kielikysymystä oli ollut mahdollon saada päätökseen senaatinkaan kautta, jonka jäseneksi Snellman oli nimitetty, päätti hän esittää asian suoraan hallitsijalle. Siihen tuli oiva tilai-

suus kesällä 1863 keisarin vieraillessa Suomessa. Parolan nummelle Snellman otti asian puheeksi, ja keisari hyväksyi asetuksen, jonka mukaan "Suomenkielisiä kirjoituksia ja asiakirjoja pitää tästä lähtien esteettömästi vastaanottaman kaikissa Suomen tuomioistuimissa ja virastoissa; ja viimeistään vuoden 1883 loppuun mennessä pitää Suomen kielen oikeuden oleman täydessä voimassaan niiden asiakirjojen suhteen, joita tuomioistuimista ja virastoista annetaan." Kieliasetuksen toteuttaminen edellytti virkamiehiltä suomen kielen taitoa.

Erittäin sitkeiden ponnistelujen jälkeen Snellman sai vihdoin 1865 keisarin myös vahvistamaan Suomen rahauudistuksen: 1. Venäjän hopearuupla oli oleva käypänä rahana Suomessa ja 2. Suomen markka, ruplan neljännes, oli oleva valtakunnan yleisen rahan alayksikkö. Tämä vahvisti maan autonomista asemaa ja loi edellytykset omalle talouselämälle.

Näistä uudistuksista huolimatta ja vallankin kielikysymyksestä johtuen tapahtui maassamme ensimmäinen poliittinen jakautuminen: 1. fennomaaneihin, suomenmielisiin, 2. svekomaaneihin, ruotsinmielisiin ja 3. liberaaleihin, vapaamielisiin. Oli yksi kansa, kaksi kieltä ja kolme mieltä.

Oma armeija

Vaikka Venäjän sotaministeri jyrkästi vastusti suomalaisten joukkojen erottamista venäläisistä, ratkaisi suuriruhtinas asian suomalaisten esittämällä tavalla. Asevelvollisuuslaki julkaistiin 1878. Sen mukaan tuli Suomen armeijan rauhanajan vahvuudeksi 5000 miestä. Reservi koulutettiin kutsunnoissa hyväksytyistä, mutta ei palvelukseen kutsutuista miehistä.

Joukko-osastot olivat: Kaartin pataljoona, Uudenmaan, Turun, Vaasan, Oulun, Kuopion, Mikkelin, Hämeenlinnan ja Viipurin tarkka-ampujapataljoonat, Suomen rakuunarykmentti sekä Haminan Kadettikoulu. Reservin vahvuus oli 32 komppaniaa. Tykistöä ei ollut.

Suomen sotaväki joutui heti Venäjän panslavistien silmäluksi. Sen hajottamisesta puhuttiin jo 1890 rakuunarykmenttiä perustettaessa. Synnä ns. ensimmäiseen sortokauteen olikin Suomen sotilaskysymys, joka tu-

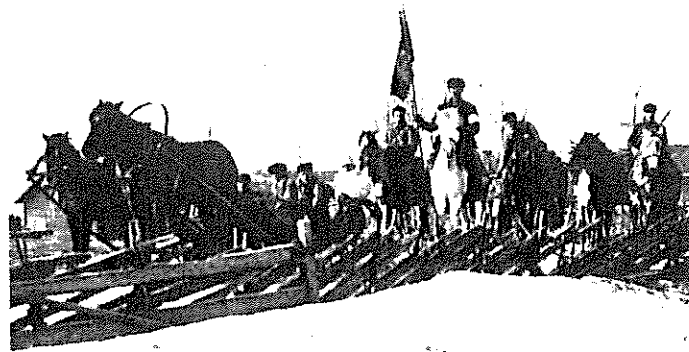
li järjestää "Venäjää tyydyttävällä tavalla."

Valtiopäivät kutsuttiin koolle 1899 käsittelemään uutta asevelvollisuuslakia, jota säädetyt pitivät perustuslain vastaisena eivätkä hyväksyneet sitä. Siitä oli seurauksena, että keisari Nikolai II riisti "helmikuun manifestilla" säädyltä lainsäädäntöoikeuden ja määräsi Suomen sotaväen lakkautettavaksi ja maan maksamaan tästä "helputuksesta" Venäjän valtiopankille ns. sotilasmiljoonat.

Sotilaallisia kysymyksiä oli Venäjällä pidetty jo vuodesta 1897 niin merkittävänä, että Suomen kenraalikuvernööriksi nimitetty kenraali Nikolai Bobrikov, itämeren alueen sotilaspoliittisten kysymysten erikoistuntija, joka jo ennen virkaansa tulemistä oli esittänyt muistiossaan: "Mutta Venäjän arvo vaatii, että voimakkaalla kädellä hallittu Suomi asteittain muodostetaan sellaiseksi, että sen tuntee Venäjän rajamaaksi."

Kansa vetosi keisariin

Suomen kansa laati 500 000 henkilön allekirjoittaman kansalaisadressin manifestin peruuttamiseksi. Viisisataa miestä lähti sitä viemään keisarille, mutta sitä ei otettu vastaan. Suuriruhtinas ilmoitti: "Sanokaa lähetystölle, etten tietenkään ota sitä vastaan, mutta en kuitenkaan ole heille vihoissani." Hallitsija oli rikkonut valansa. Suomalaisten toimesta laadittiin toinenkin adressi, jonka allekirjoitti 1000 maailman johtavaa tiedemiestä, kirjailijaa ja taiteilijaa pyytäen Suomen oikeuksien palauttamista. Tätäkään lähetystä ja adressia keisari ei ottanut vastaan.

Vapaussota muuttui sisällissodaksi.

Myönteisiäkin mielipiteitä esitettiin. "Olisimmepa voineet aavistaa, että Venäjän hallituksen Suomen politiikka herättäisi eurooppalaisessa kulttuurimassassa niin yksimielistä vastustusta, emme tietenkään olisi tahranneet käsiämme hävitystyöllä, jonka hallituksen taantumukset edustajat ja heidän kätyrinsä aloittivat. Suomen vastainen politiikka on – tuottamatta pienintäkään hyötyä Venäjälle – vain vahingoittanut maan arvoa ulkomailla."

Kaikista vetoimuksista huolimatta ja ilman säätyjen hyväksymistä julkaistiin uusi asevelvollisuuslaki 1901, minkä mukaan suomalaiset sijoitetaan venäläisiin joukko-osastoihin. Seurauksena oli kutsuntalakko, mutta saamiensa valtuuksien mukaan Bobrikov ryhtyi nyt karkoittamaan kansalaisiamme maanpakoon, erottamaan virkamiehiä, lakkauttamaan sanomalehtiä ja rajoittamaan puhe-, yhdistys- ja kokoontumisvapautta. Hänet surmattiin 16.6.1904. Väkivaltaisten toimien käyttö oli johtanut väkivaltaiseen vastustukseen. Oikeustaistelu oli alkanut.

Marraskuun manifesti

Venäjän Japanin sodassa kärsimät tappiot horjuttivat keisarin asemaa. Koko valtakunta ajautui 25.10.1905 suurlakkoon. Suomessa sen tavoitteena oli laillisten olojen palauttaminen ja kansanvaltaisen valtiosäännön aikaansaaminen.

Marraskuun manifestilla 5.11.1905 keisari lopetti sortotoimet ja keskeytti helmikuun manifestin soveltamisen. Senaatti sai tehtäväkseen laatia uuden valtiopäiväjärjestyksen.

Valtiopäivien kansanvaltaistaminen oli herännyt ensiksi suomalaisuusliikkeen piirissä. Suomalaisuusrintama ryhtyi yhdessä yhteiskunnallisia uudistuksia ajavan sosialistisen työväenliikkeen kanssa vaatimaan eduskuntaudistusta.

Säätyvaltiopäivät hyväksyivät uuden valtiopäiväjärjestyksen, ja keisari vahvisti sen heinäkuussa 1906. Suomea edusti tästä edes yksikamarinen eduskunta, jossa oli 200 kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittua jäsentä, kansanedustajaa, jotka valittiin vaaleilla. Jokainen 24 vuotta täyttänyt mies ja nainen oli äänioikeutettu. Ilo oli ennen aikainen. Suomen senaatti ja eduskunta olivat tosiasiallisesti alistettu Venäjän hallituksen valvontaan. 1910 julistettiin uusi helmikuun manifesti, 1912 ns. yhdenvertaisuuslaki ja 1914 laaja venäläistämishjelma, joka käytännössä olisi merkinnyt Suomen täydellistä sulauttamista Venäjään.

Aktivismi ja jääkärit

Aktivistista irtaantumista passivisesta vastarinnasta tapahtui jo 1903. Advid Mörnen artikkelissa "Passiivinen vastarinta ja oikeus hätävarjeluun" oli asetettu tavoitteeksi Suomen itsenäistyminen: "Emme saa unohtaa, että meidän toimintamme kuitenkin loppujen lopuksi tähtää siihen tulevaan aikaan, jolloin Suomen kansa on oleva herrana omassa maassaan ja ottava kohtalon omiin käsiinsä. Tie tähän tulevaisuuteen käy kärsimysten ja taistelujen kautta. Niin kuin kaikkien kansojen tie vapauteen, tulee sekin olemaan verinen tie."

17.11.1914 julkiseksi tulleen venäläistämishjelma johti päätökseen ryhtyä valmistelemaan aseellista vastarintaa maan vapauttamiseksi. 25.2.1915 lähti 190 vapaaehtoista, joista oli 145 ylioppilasta Saksaan saamaan reserviupseerikoulutusta. Tämä komppania kasvoi monien vaiheiden jälkeen 27. Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoonaksi, jossa kaikkiaan sai koulutusta 1900 suomalaista vapaaehtoista. Jääkäripataljoonan olemassaolo vaikutti jo vuoden 1917 maaliskuun manifestin syntymiseen.

Aktiivista itsenäisyysajattajaa ja sen viitoittamaa tietä seurattiin johdonmukaisesti aina maamme itsenäistymiseen saak-

ka. Edellisen vuosisadan miesten kuten Sprengtportenin, Jägerhornin ja Porthanin unelma oli toteutumassa.

Itsenäisyysjulistukset

Venäjän väliaikainen hallitus palautti 20.3.1917 Suomelle perustuslakien mukaisen autonomian. Tämän päätöksen uskottiin rauhoittavan suomalaiset toistaiseksi.

Ns. Tukholman valtuuskunnan jäsen Rafael Erich julisti 24.3., ettei Suomen eduskunnan pidä tunnustaa Venäjän väliaikaista hallitusta korkeimman vallan käyttäjäksi Suomessa. Tilanteen johdosta A.F. Kerenski, sota- ja laivastoministeri, kävi maaliskuuhuhtikuun vaihteessa Helsingissä selvittämässä sotilaallista tilannetta ja aktivismin vaarallisuutta.

Suomen itsenäisyys oli myös sosialidemokraattien tavoite. Enemmistöasemallaan eduskunnassa he hyväksyivät 18.7. ns. valtalain, jonka mukaan eduskunta julistautui korkeimman vallan käyttäjäksi. Valtalakia on pidetty maan ensimmäisenä itsenäisyysjulistuksena. Venäjän väliaikainen hallitus ei puolestaan tunnustanut valtalakia, vaan määräsi 31.7. eduskunnan hajoitettavaksi. Lokakuussa pidettiin uudet vaalit ja eduskunnasta tuli porvarienemmistöinen 108-92.

Lokakuun vallankumous vahvisti luokkataistelua Suomessakin. Uudessa sosialidemokraattisessa ohjelmassa vaadittiin valtalain ohella sosiaalisia ohjelmavoitteita. Päätös saatiin syntymään sovitteluratkaisuna 15.11. Sen mukaan eduskunta julistautui korkeimman vallan käyttäjäksi. Tätä julistusta on pidetty varsinaisena itsenäisyysjulistuksena, sen silti johtamatta tavoitteeseen.

Vasta porvarillisen itsenäisyyssenaatin esitys 4.12. eduskunnalle Suomen tasavallan hallitusmuodosta ja eduskunnan 6.12. siitä antama julistus, hyväksyminen – kolmas itsenäisyysjulistus – johti Suomen itsenäisyyden tunnustamiseen.

Vapausota ja Tarton rauha

Kun vallankumoukselliset olivat saaneet yliotteen Suomen sosialidemokraattien puolustoimikunnassa, julisti senaatti 25.1.1918 suojeluskunnat halli-

tuksen järjestysvallaksi ja kutsui kenraali C.G. Mannerheimin ylipäälliköksi.

Vallankumoukselliset perustivat 28.1. Kansanvaltuuskunnan ja nimittivät punaisen hallituksen. Samana kohtalokkaana päivänä antoi Mannerheim suojeluskunnille käskyn riisua Pohjanmaa venäläiset varuskunnat aseista. Vapausota, joka sai katkeran sisällissodan luonteen, oli alkanut. Viimeiset taistelut käytiin huhtikuun lopulla Viipurissa ja Karjalan kannaksella mm. Raudussa.

Suomen lähentämiseksi länsivaltoihin valittiin valtionhoitajaksi kenraali Mannerheim. Suomen ensimmäiseksi presidentiksi eduskunta valitsi 1919 K.J. Ståhlbergin ja vahvisti 17.7.1919 Suomen nykyisen hallitusmuodon.

Suomen ja Neuvosto-Venäjän välinen rauha tehtiin Tartossa 14.10.1920. Rauhansopimuksen mukaan Suomen historialliseen alueeseen lisättiin Petsamon alue.

Itä-Karjalan vapaushankkeita tukeneista Tarton rauha oli häpeällinen, koska se jätti Itä-Karjalan yksin selviytymään vaikeuksistaan. Suomen hallitus yritti kyllä myöhemmin saada Kansainliiton tai Kansainvälisen tuomioistuimen apua Itä-Karjalalle sille rauhanteossa luvattun itsemääräämisoikeuden ja Inkerin suomalaisille vakuutetun kulttuuriautonomian toteuttamiseksi niissä kuitenkin onnistumatta.

Parlamentaarinen demokratia

Maaliskuussa 1919 järjestettyjen vaalien osanotto oli hyvin vilkasta. Työväki lähti vaaleihin päättäen palata parlamenttarisiin. Vaalien voittaja oli maalaisliitto, joka saavuttamallaan 42 paikalla oli suurin porvarillinen puolue. Ruotsinkieliset saivat 22 paikkaa ja edistyspuolue 26, kokoomus 28, kristillinen työväenpuolue 2 paikkaa. Sosialistien osuus oli 80 paikkaa.

Kyösti Kallion 31.12.1925 muodostaman hallituksen aikana naiset saivat tasa-arvoisuuden valtion virkoihin. Miina Silanpäästä tuli ensimmäinen naisministeri ja Alma Söderhjelmista Turun yliopiston professori.

10.1.1920 perustetussa Kansainliitossa Suomen ulkoministeri E.N. Setälä teki kauaskantoisen aloitteen esittäessään kansainvälisen finanssiavun antamista hyökkäyksen kohteeksi joutuvalla valtiolla. Tämä suunnitelma jopa hyväksyttiin monien neuvotteluvaiheiden jälkeen vihdoinkin 1930, mutta Englanti ei ratifioinut sitä. Suunnitelma hautautui 30-luvun kriiseihin, eikä pienillä valtioilla ollut tätäkään turvaa Kansainliitosta.

Suomen vientikauppa pysähtyi tyystiin 1930. Kevätalvella 1932 työttömyys oli huipussaan, 92 000 työtöntä. Konkurssit olivat yleisiä. Lapuanliikkeen rinnalla levisivät ”pulaliikkeet”, jotka huipentuivat Nivalassa ns. konikapinaan.

Pulan ollessa pahimmillaan kärjistyi kuuhunta Mäntsälän kapinaan. Sen juuret olivat laittomassa ja väkivaltaisessa esiintymisessä. Turun hovioikeuden langettamat tuomiot Mäntsälän kapinallisille päätti vaaralliseksi muodostuneen sisäpoliittisen vaiheen.

Tieteet ja taiteet

Pulavuosista huolimatta ja niiden johdosta teollisuutemme ja valtion osuus siinä kasvoi. Edellisellä vuosikymmenellä perustettujen kuten Rikkihappo Oy, Enso-Gutzeit -konserni, Outokumpu Oy, Yhtyneet Paperitehtaat Oy, Vuoksenniska Oy, Imatran Voima Oy ym:n tuotantonnollinen volyyymi oli kansainvälistä luokkaa. Saimaan kanava avasi sisävesitien merelle ja kasvava lentoliikenne yhteydet ulkomaille. Turun kenttä valmistui 1935, Helsingin Malmi 1936.

Teollisuuden ja liikenteen vahvistuminen synnytti uusia taajamia, 1929-1932 perustettiin Rovaniemi, Varkaus, Karjaa, Seinäjoki, Pieksämäki, Karkkila, Lauritsala, Äänekoski ja Suolahti, 1936-1937 vielä Lieksa ja Äänekoski.

Suomen tieteiden ehkä näkyvin saavutus toisella vuosikymmenellä oli A.I. Virtasen biokeemiallinen karjanrehu. Uudelle arkkitehtuurille avasivat ovet Erik Bryggman ja Alvar Aalto. Musiikissa kansallisromanttiset vaikutteet olivat voimakkaimmillaan Yrjö Kilpisen sävellyk-

”Suomen ilmailulaitoksen” ensimmäinen lentokone saapui Vaasaan 6.3.1918.

sissä. Kansainvälistä kuuluisuutta hankkivat mm. viulutaiteilijat Anja Ignatius ja laulajatar Aulikki Rautavaara. Samanaikaisesti oli F.E. Sillanpää kasvassa Nobel-kirjailijaksi.

Suomi mainittiin ja sitä pidettiin jo Antverpenin olympialaisten jälkeen urheilun pikkujättinä. Paavo Nurmen aikana kehitettiin sanoilla urheilun suurvalta ja Berliinin olympialaisten kymmenentuhannen metrin triumpfi – Salminen, Askola, Iso-Hollo – rinnasti Suomen Spartaan.

Maa, joka maksaa velkansa

Rahan niukkuudenkin aikana Suomi pyrki täyttämään kansainväliset sitoumuksensa. Se oli myös hyväksynyt presidentti Hooverin ehdotuksen maailmansodan jälkeen otetun lainan moratoriosta, maksuajan pidentyksestä kesästä 1931 kesään 1932, ja joulukuussa Suomi oli ainoa valtio, joka maksoi Yhdysvalloille eräänntyneen summan. Teko herätti suurta huomiota maailmalla. Yhdysvallat käyttivät Suomea esimerkkinä painostaessaan muita velallisiaan.

Jo Mäntsälän aikana ryhtyi presidentti myös kohentamaan naapuruussuhteita ja yhteisymmärrystä Neuvostoliiton kanssa. Se johti hyökkäämättömyyssopimukseen Suomen ja Neuvostoliiton välillä. 21.1.1932 sovittiin aluksi kahdesta vuodesta ja saman vuoden huhtikuussa sovittiin rauhanomaisista menettelytavoista riitaisuuksien ratkaisemiseksi.

Suuren huomion kohteeksi nousi vuosikymmenen puolivälissä syksyllä 1934 Helsingin yliopiston ja Teknillisen korkeakoulun kielikysymys. 4600 suomenkielistä ylioppilasta vaati täysin suomenkielistä yliopistoa. 154 000:lla allekirjoituksella varustettu ruotsinkielisten adressi jätettiin hallitukselle, ja erikielinen nuorisoyhdistys käytteli nyrkkejä välienselvittelyyn.

Vuonna 1936 annettiin joukko uusia lakeja: laki kunnallisista huoltolautakunnista, alkoholilaki, irtolaislaki ja laki lastensuojelusta. Kaikki nämä paransivat yleistä sosiaaliturvaa. Työttömyys oli vähenemässä. Kortistossa oli enää 17 718 työntekijää ja näistä vain 8 300 ilman työtä. Vakiintuminen näkyi myös heinäkuun 1936 vaaleissa.

Vientiteollisuutemme on perustunut paperiin.

Sotakorvausten myötä kehittyi metalliteollisuutemme.

Selluloosan herruus

Vuonna 1920 oli työvoimasta 65 % maa- ja metsätalouden, 15 % teollisuuden, 6 % kaupan ja liikenteen ja 14 % muissa ammateissa. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin olivat samat luvut 51 %, 21 %, 10 % ja 18 %. Teollisuustyöntekijäin määrä oli kasvanut 100 000:sta noin 214 000. Puhuttiin selluloosan herruudesta.

Koko kansantalouden voimakasta kehitystä osoittavat tulolaskelmat: reaalkansantuotteen kasvu 1926–1938 oli 56 %, tuotavuuden nousu 54 %, teollisuustuotannon 113 % ja maataloustuotannon 54 %.

Viralliset Suomen suhteet olivat Neuvostoliittoon samanaikaisesti Kansainliitosta ja hyökkäämättömyyssopimuksesta huolimatta huolestuneen korrektilt. Kun Neuvostoliitto allekirjoitti Briandin-Kellogin sopimuksen, merkitti se huomattavaa huojennusta, joka toisaalta johti huolettomuuteen. Suomi laiminlöi puolustuslaitoksensa kehittämisen.

Kenraali Mannerheim oli 1931 kutsuttu puolustusneuvoston puheenjohtajaksi. Terävänä huomioitsijana hän 1935–1936 varoitti kehityksen johtavan suursotaan, ehdotti Ahvenanmaan linnoittamista ja puolueettomuuspolitiikan suuntaamista Skandinaviaan. Hänen johdollaan laadittu jo vuonna 1938 hyväksytty puolustusohjelman toteuttaminen oli vasta alullaan, kun Suomi joutui talvisotaan.

Talvisota ja välirauha

Syksyllä 1939 oli koulutettua reserviä käytettävissä 15 divisioonaa, mutta liikekannallepanosuunnitelmat osoittivat, ettei kolmelle ollut minkäänlaista aseistusta eikä varustusta. YH:n aikana saatiin sitten perustetuksi vajaat yhdeksän divisioonaa, joiden aseistus oli mitä kirjavin ja pääosin ensimmäisen maailmansodan sotasaalista. Satatuhantisen suojeluskunnan, johon 1939 oli liittynyt sitä aikaisemmin kaihaneita liberaaleja ja sosialisteja, varustus oli suureksi avuksi kuten monien muidenkin vapaaehtoisten järjestöjen mm. Suomen Väestönsuojelujärjestön (perustettu 1927), Laitavastoliiton, Ilmailuliiton ja Lotta-Svärd-järjestön.

Neuvostoliitto vaati syksyllä 1939 alueluovutuksia Leningra-

din turvallisuuden takaamiseksi. Koska Suomi ei taipunut diplomaattisissa neuvotteluissa, kutsui ulkoministeri Moloto Suomen lähettilään puheilleen ja ilmoitti Suomen tykistön tulittaneen 26.11. Mainilan kylää, sillä seurauksella, että 13 neuvostosotilasta oli kuollut tai haavoittunut. Neuvostoliitto sanoi 28. illalla irti hyökkäämättömyyssopimuksen ja aloitti 30.11. aamulla ilman sodanjulistusta hyökkäyksen maalla, merellä ja ilmassa.

105 taistelun ja kunnian päivää päättyi maaliskuun hangille. 13.3. solmittiin Moskovan välirauha. Suomi oli menettänyt Kalastajasaarennon, osan Sallaa ja Kuusamoja, Karjalan Pietari Suuren rajaa myöten, Suomenlahden saaret sekä 30 vuodeksi vuokrattuna Hankonien. Karjalan kansa oli kerännyt irtaimen omaisuutensa ja siirtynyt pakolaisina muihin maakuntiin. Suomi oli jätetty yksin selviytymään niin sodasta kuin rauhasta.

Välirauha toi uusia vaatimuksia kuten Petsamon nikkelikäivoksen siirtämisen venäläisten valvontaan ja Ahvenanmaan yhteisen varustamisen.

Jatko- ja Lapinsota

Tahtomattaan Suomi oli joutunut välirauhan aikana kahden suurvallan läpikulkumaaksi. Neuvostoliiton ja Saksan. Tilanne olisi kohtalokas, jos nämä suurvallat joutuisivat sotaan keskenään. Juuri sodanuhan vuoksi kutsuttiin reservit 17.6.1941 kertausharjoituksiin ja siirrettiin perustamisen jälkeen puolustusryhmittäisiin Salpalinjalle.

Maavoimiin kuului 16 divisioonaa, 2 jääkäriprikaatia ja ratsuväkiprikaati. Kenttätykistöllä oli yhteensä 1572 kpl 47–280 mm tykkiä, ilmavoimilla 307 lentokonetta ja merivoimilla 2 panssarilaivaa, 8 moottorivartiovenettä, 5 sukellusvenettä, 2 miinalaivaa ja 6 raivaajaa.

Saksalaisten hyökkäys alkoi 22.6. Neuvostoliitto pommitti samana päivänä Etelä-Suomen paikkakuntia. Suomi katsoi 25.6. olevansa sodassa Neuvostoliiton kanssa. Ryhmittäismuutoksesta käskettiin 28.6. siten, että hyökkäystä varten muodostettu voimaryhmä koottiin Laatokan-Karjalaan. Käsky hyökkäyksen toteuttamisesta annettiin 30.6. ja VI armeijakunta aloitti hyökkäyksen 9.7. klo 23.40.

Suomi joutui huonosti valmistautuneena...

taistelemaan itsenäisyydestään.

Jatkosodasta muodostui ylineljän vuoden mittainen klassinen taistelu hyökkäys-puolustusviivytystaisteluineen. Hyökkäysvaihe päättyi 6.12.1941 ja asevoimat asettuivat puolutukseen saavuttamilleen tavoitteille.

Saksan mahdin murruttua aloitti Neuvostoliitto 9.6.1944 suurhyökkäyksen Kannaksen Valkeasaarella, mursi puolustuksen ja eteni tällä suunnalla 12 vuorokaudessa Viipuriin valaten sen. 20. kesäkuuta joukot olivat ryhmittyneet puolustukseen Viipuri-Kuparsaari-Taipale linjalle, jolle Neuvostoliiton hyökkäys kilpisti heinäkuun puoliväliin mennessä. Aselepo alkoi 4.9. ja välirauha tuli voi-

maan 19.9. Suomen oli luovutettava 1940-alueiden lisäksi Petsamo ja vuokrattava Hangon sijasta Porkkala 50 vuodeksi.

Välirauhan ehtoihin kuului karkoittaa saksalaiset maastamme. Ensimmäiset taistelut käytiin 28.9. Suomussalmen-Olhavan linjalla. Tornion-Kemin alue vallattiin 8.10. ja taistelut päättyivät tyystin hävitetyssä Lapissa Kilpisjärvellä 27.4.1945.

Jatko- ja Lapidodassa menetettiin 65 139 kaatunutta ja kadonnutta. 158 000 haavoittui ja heistä 47 500 jäi pysyvästi invalideiksi.

Valvontakomissio tuli maahan 22.9. Suomen ja Neuvostoliiton ystävyysseuran perustava

kokous valitsi ensimmäisen puheenjohtajansa 19.10. LVK:n puheenjohtaja ilmoitti 30.10. demobilisaation vaatimukset ja 22.11. palasivat ensimmäiset sotavangit, 1256 miestä Neuvostoliitosta. Joulukuun 5. päivään mennessä kenttäarmeija oli saatettu vaatimusten mukaisesti rauhanajan kannalle.

Jälleenrakentaminen

Vaikeinta ei ollut oma kohtalo ankarankaan rauhan ylläpitämiseksi, vaan ne järkytykset, jotka kohtasivat luovutettavaksi määrättyjä heimoveljiä virolaisia, inkeriläisiä ja karjalaisia luovutusvaatimusten ulottuessa myös suomalaisiin perheisiin otettuihin ottolapsiinkin. Mm. tammikuussa 1945 luovutettiin 213 lasta ja muita sitä myöden, kun viranomaiset saivat heitä käsiinsä.

Sijaiskärsijät, ns. sotasylliset tuomittiin 21.2.1945. Juho Kusti Paasikivi valittiin presidentiksi 11.3.1946 ja Pariisin rauha allekirjoitettiin 10. helmikuuta 1947.

Alueellisten luovutusten lisäksi Suomi joutui maksamaan sotakorvauksia lähes 300 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria. Viimeinen sotakorvauksia Neuvostoliittoon vievä juna lähti Vainikkalasta syksyllä 1952. Alueellisten luovutusten mukanaan tuomana vaikeimpana ongelmana oli siirtoväen asuttaminen. Se oli yhteiskunnallinen jätiläistehtävä, sillä 400 000 hengen asuttamiseen tarvittiin 40 000 uutta tilaa.

Kun pääministeri Fagerholm nousi eduskunnassa 9.9.1949 puhumaan kiittääkseen Suomen kansaa, olivat vaaran vuodet ilmeisesti takanapäin. Suomen itsenäisyyden tasavallan kolmen vuosikymmenen lujuuskoe oli päättynyt sittenkin voittoon.

Alueita, ihmishenkiä, terveyttä ja aineellisia arvoja oli menetetty, mutta oikeus elämään ja vapautteen oli voitettu. Kansan heikkinen voima teki Suomen valtaamisesta kannattamattoman yrityksen. Horjumattoman itsenäisyystahdon pohjalle on kyetty luomaan uusi ulkopolitiinen linja, joka itse asiassa on paluuta toisen vuosikymmenen puolueettomuuteen, mutta nyt entistä horjumattomampana. Eikä kenenkään tarvitse epäillä Suomea ja suomalaista demokratiaa, joka ei seisoi sanojensa takana.

Periksi en hevillä anna!

JYRI PAULAHARJU

Itsenäisyyden juhlavuoden kohtavaksi lauseeksi on valittu "Itsenäisyys kasvaa meistä". Ilmeisesti lausetta on tarkoin harkittu ja sen erilaisia ajatuksia synnyttäviä vaihtoehtoja on myös kaiketi punnittu. Itsenäisyys ei kasva siten lainkaan teistä – ei toki – vaan yksinomaan meistä. Naapurikylää ajatellen tulkinta on hieman itsekäs, mutta jos tämä kylä sattuisikin olemaan rajan takana, niin mitäpä ne meistä perustaa. Itsenäisyys kasvaa; siis olisiko niin, ettei sitä olekaan riittämiin ja tuotetta olisi hankittava lisää. No, joka tapauksessa olkoon sanasäivartelut sinällään ja todetaan vain, että "itsenäisyys kasvaa meistä" on ihan mukava juhlateema.

Arkipäivän itsenäisyyttä kuultetaan usein; sitä sellaista myötäsyntyistä ja hiljaista, vankkaa yhteenguuluvaisuuden tunnetta, joka juhlapäivien välillä vie kansaamme eteenpäin – väärinkäsitysten välttämiseksi – pitkin aika-akselia. Sinänsä yhteiskunnassamme on olemassa erilaisia käsityksiä liikkeestä. Se mitä joku pitää etenemisenä, on toisen mielestä pakilla ajoa ja tietysti päinvastoin.

Jokainen meistä on kohdannut elämänsä varrella erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia Suomen itsenäisyydestä. Uskoisin, että juuri sotilasammatin valinneet ovat tässä suhteessa etuoikeutetussa asemassa, sillä ikäluokka toisensa jälkeen kulkiesaan varusmiespalveluksensa läpi, tuo tullessaan tuulahduksen senhetkisen nuorison ajattelutavasta ja itsenäisyytemme arvostuksesta. Vastavuoroisesti me annamme kullekin saapumis-erälle asekkoulutuksen ohessa myös isänmaamme vaiheita ja tilaa koskevia tiedon kultajyväsii.

★

Vapaussodan päättymisen 20-vuotisparaati Helsingissä oli itselleni ensimmäinen itsenäisyyttä koskeva, mielletty tapahtu-

Itsenäisyyttä ja itsenäistä Suomea voi tarkastella tälläkin tavalla. Mitä mieltä ovat sotaveteraani, kommunisti, siviilipalvelukseen ensin aikunut, sotainvalidi.

Vaikka erilaisia elämäntaloita on itsekullakin, niin Suomi tunnetaan isänmaana, jota kukin rakastaa tavallaan.

ma. Pikkupojan paraatin seuraaminen jätti itämään jotain, joka sitten elämän myöhemmissä vaiheissa sai vastauksensa, jos nyt koskaan kaikkiin kysymyksiin ehtii hankkia vastauksia. Itsenäisyyden arvostus korostui heti seuraavana vuonna Talvisodan sytyttyä ja sitä seuraavina taistelujen vuosina.

Koin asian itselleni niin selkeäksi ja polttavaksi, että toiminta sotilaspojissa ja sittemmin vapaaehtoisena kesällä 1944 oli oma henkilökohtainen panokseni maamme puolesta.

Miten monet muut itsenäisyyden arvostivat? Yleispätevän vastauksen antavat sotainvalidimme, sankariristien pyhäköt

Hän oli luomassa itsenäisyyttämme – vapaussoturi.

ja yhä itsenäinen Suomemme. Mutta miten eripurainen ja kovapäinen suomalainen asiaa tuumaillee itsetykönsään. – Hailuodon Vaskessa joskus 1940-luvun lopulla pari kalastajaa palaili ry-siltään mökilleen. Päivä oli ollut raskas ja miehet – isä ja aikamiespoika – katsoivat aiheelliseksi lämmittää savusaunansa ehtoon silmään. Ja kun kulkija sattui samaan aikaan kohdalleen, pyydettiin vierasta mukaan. Illan mittaan aikamiespoika kertoili harvakseltaan sotakokemuksistaan – tarina kun juontui tähän aiheeseen lukuisien arpien johdattamana – Kiestingissä. Sotaa ei mies ihannoinut – kukapa sitä – oli myös paljon muutakin moittittavaa alkaen omista herroista päätyen saksalaisiin, jotka olivat olleet sellaisia jatkuvasti autettavia ja suomalaisille turhia tappioita aiheuttavia. Illan jo pimetessä mies vielä päätteeksi tokaisi: "... ja kyllähän minä maatamme puolustan – minä tiedän miten hyvä tämä maa meille on – vaan sitä ei meiltä pois oteta!". Aikamiespoika, Kiestingin taistelija lepää jo nurmen alla isänsä kanssa. Oman kotikuntansa kirkkotarhassa.

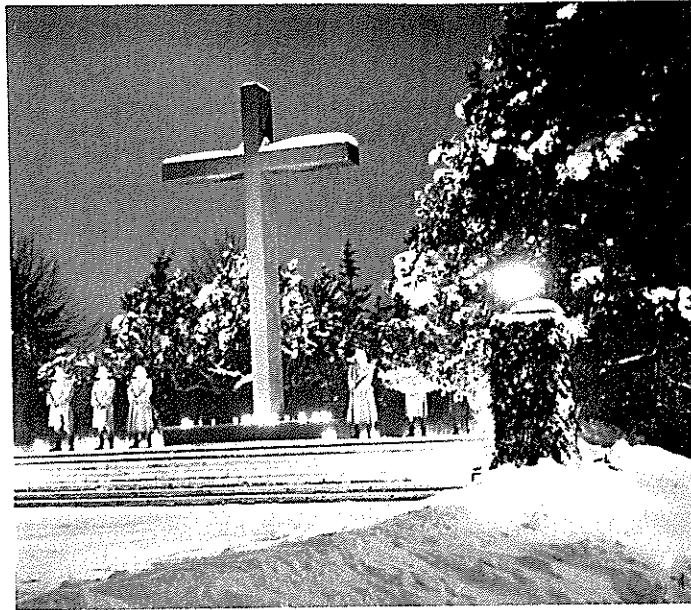
Oli toinenkin luotolainen. Sodan jälkeen innostui itäisestä aatteesta ja katsoi sen sopivan itselleen. Aktiivisena ja vakana suomalaisena ajoi oikeaksi katsomaansa asiaa. Taisipa istua kunnan luottamustehtävissäkin. Kerran tavattiin rannalla ja siinä kynsitulilla keiteltiin kahvia ja haasteltiin niitä näitä. Mitä nyt raavaat miehet jutustelevat. Puhe solahti sotiimme ja silloin kahvikumppani tokaisi: "... tiedät mikä olen, sinä olet herra ja minä sosialisti, mutta kuule, meillä on sama isänmaa ja tappelen sen puolesta aina, elähän eppäile...". Mitäs' kuulija sitä olisi epäillyt, pohjalaisen jalkaväkirykmentin kiväärimestä.

Joskus syystalvella 1950 koontui Helsingissä Uudessa Ylioppilastalossa eräänlainen

yhteiskunnallinen juttelukerho nimeltään Piiri -50. Tarina heittehti milloin missäkin ja kovin oltiin ajan hermolla – niinhän ne nuoret aina ovat tai ainakin niin kuvittelevat. Kerran joulun alla akateemisen sosialistiseuran edustaja paukautti "...minulle on samantekevää, millä rahalla maksamme kunhan vain saamme sitä ja...". Ylioppilaslehti referoi puheenvuoron, joka jo sinänsä aiheutti melkoisen metelin salissa ja uudenvuoden puheessaan Tasavallan Presidentti J.K. Paasikivi lainasi lausumaa ja jyrähteli tuomionsa. Sosialistisen tuomarinalun kannanotto taitaa olla edelleenkin niitä pohjanoteerauksia, joskin seura sille on tullut vuosien mittaan eri suunnilta.

Tykkipatteriin tuli uusi saapumiserä ja päällikön ensimmäisellä tunnilla selviteltiin miksi oltiin siellä ja mitä nyt oli tulossa. Eräs alokkaista, selvästi asialleen vihkiytynyt viittasi ja sanoi: "...herra kapteeni, mielestäni Suomi ei tee armeijallaan mitään, eihän sillä ole edes kunnon aseita..". Hetken keskustelun jälkeen alokas kertoi saaneensa asiaa koskevat varmat tietonsa kavereiltaan ja asioitsijalta, joka oli valistanut miestä työpaikalla. Kahdeksan kuukautta myöhemmin passien jaossa palattiin aiheeseen ja nyt kotiutuva korpraali myönsi, että "suattaahan se assioitsija olla ihan väärässä, mutta viis' siitä, minä olen suomalainen tykkimies...". Oli kanssa – sama mies myös kuutisen vuotta myöhemmin kertausharjoituksissa.

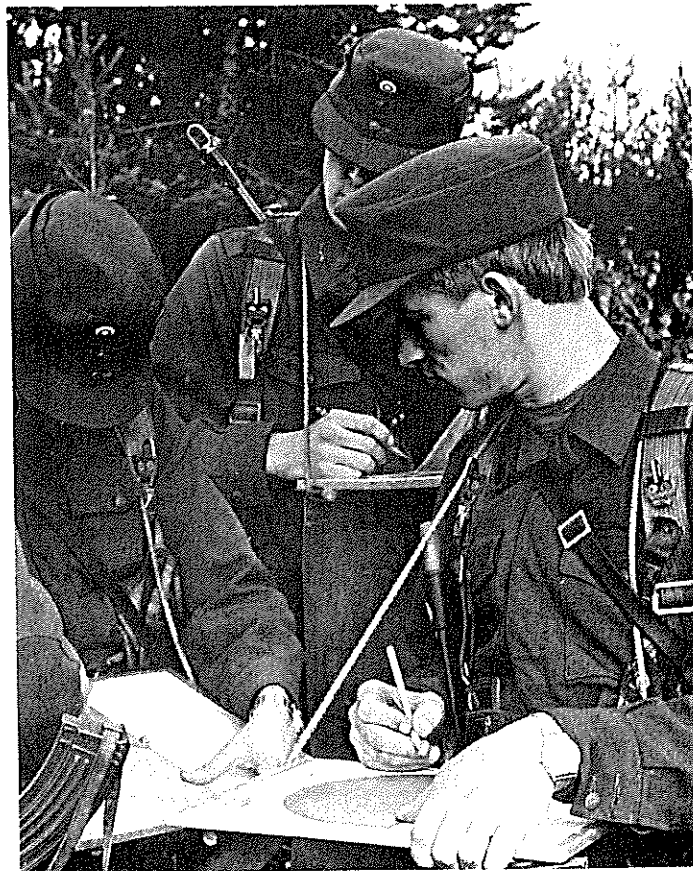
Ammattikoululainen Aki oli vaikeuksissa. Yhtäällä hänelle syötettiin siviilipalvelustietoutta oikein olan takaa. Varusmiespalvelus oli kuulema vain alikersanttien höykytystä ja sotilaallinen kunto mitattiin petien laatikkomaisuudella. Kun vielä peruskoulun historiantunneilta oli jäänyt muistiin omituisia pätkiä menneistä ajoista ja kun opettajakin oli puhunut vain hävityistä sodista, minkä nyt maailmaa syleilevältään aatteeltaan oli ehtinyt, oli nuoren miehen mieli kohtuullisen sekaisin. Isänmaa oli jotenkin irrallinen käsite ja vapaus merkitsi sitä, että sai tehdä mitä hyvänsä välittämättä muista. Velvollisuuksista ku-

He taistelivat itsenäisen Suomen puolesta kaikkensa antaen.

kaan ei ollut muistanut mainita sanaakaan. Pitkän tuumailun, sanailun ja mekastuksen jälkeen erotessamme tuli esille: „missähän saisi oikein kunnollisen sotilaskoulutuksen...”.

Vapaussodan invalidi, jo yhdeksänkymmentä suvea nähnyt vanhus kertoi kokemuksistaan Vapaussodan jälkeisinä vuosina. Hän oli joutunut ratatyömiehenä monenlaisen työmaaterro-

Heidän käsissään on tulevaisuus.

rin kohteeksi. Häntä oli syrjitty ja myös eräät toverit olivat mukiloineet, jo toki lahtarihan siinä oli. Elämä oli ollut vaikeaa, koska nuori hallitukseen ei osannut tai kerinnyt tehdä mitään todella tuntuvaan sotainvalidinsa hyväksi ja tueksi. Mutta sisulla jatkettiin, perustettiin oma järjestö ja veljesvoimin vietiin heikompiensaisia eteenpäin. – 90-vuotispäivänään vanha, nyt jo ajasta ikuisuuteen siirtynyt vapausoturi testamenttasi nykypolville: "Nuoret, itsenäisyytemme on kalliisti lunastettu, jättäkää te vuorostanne vapaa maa lapsillenne.."

Nuori vääpeli eteni Lapin sodassa joukkonsa kanssa Kaunispäällä, kun yhtäkkiä rävähti. Hän oli astunut taitavasti peitetyn hyppymiinan laukaisinkärjille ja miina levitti tuhoa ympärilleen. Kaunispään maisemat olivat viimeiset, mitkä vääpeli näki. Hänen osakseen tuli sokeus ja täydellinen elämänmuutos. Yli neljä vuosikymmentä myöhemmin ylivääpeliksi ylennetty sotilas ja sotainvalidi tilitti elämänsä, meidän muiden valoisassa maailmassa. Hän oli selviytynyt mahdottomilta tuntuvista tilanteista johtolauseenaan "Periksi en hevillä anna!".

★

Itsenäisyyspäivä on juhlapuheiden aikaa. Silloin seistään avoneliöissä kasarmeilla, liput liehuvat, ja komentajat lausuvat nuorille sotilaille kehoituksen ja kannustuksen sanoja. Presidentin linnassa on vastaanotto, ja muotitoimittajat elävät kulta-aikaansa. Jotkut tosin pahoittavat näistä perinteiksi muodostuneista rituaaleista mielensä, heidän mielestään suomalaisilla ei ole aihetta juhliä, kun jossain on nälänhätä tai kun sarvikuonot ovat loppumassa. Mutta muistavatko nämä arvostelijat, että itsenäisyytemme on itse bankittu ja verellä lunastettu. Sitä ei ole saatu kehitysapuna tai lainana. Erityisesti näin juhluvuotena on syytä tiedostaa tämäkin näkökohta. Ja vielä; itsenäisyys on meidän kaikkien työn, palvelun ja yksituumaisuuden varassa. Siis juhlietaan nyt ja hoidetaan sitten arjen taas alkaessa maailman tuomarin roolia ja sarvikuonoja.

tiileritehtaat

seppälän
tiili oy keramia oy
puh. 921-767 942 puh. 925-200 00

ylivieskan
tiili oy

puh. 983-27 035

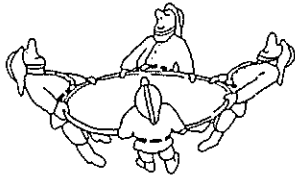
YRP

Pinnalla pysyvää
painavaa painojälkeä

YHTEISKIRJAPAINO OY

Hankasuontie 13 00390 Helsinki
Puh. 543011

Vastuu itsestäsi
ja muista.
Siinä on vakuutuksen
idea.

SUOMEN VAKUUTUSYHTIÖIDEN KESKUSLIITTO
Bulevardi 28 00120 Helsinki
Puh. (90) 19251

Nopeita ja varmoja kuljettuksia linjoilla:

Kuusamo – Helsinki – Kuusamo
Kuusamo – Oulu – Kuusamo

KULJETUSLIIKE KANTOLA & KORAMO

Puh. 989-223 55
Revontulentie 8, 93600 Kuusamo
Helsinki puh. 90-756 11

MAANRAKENNUSLIIKE LOUHINTAHIEKKA OY

Tuotantotie 1, 04300 HYRYLÄ
☎ vaihde 259 377

SUORITAMME KAIKKI
MAANRAKENNUSTYÖT

OHJAUS- SÄHKÖ OY

PÄÄKONTTORI,
JAKOKESKUSTEHDAS
JA MAAHANTUONTI:
Santaniitynkatu 3
04200 KERAVA
puh. 90-294 1100

ASENNUSOSASTO
Korsontie 7
01450 VANTAA
puh. 90-872 9033

Yhdessä terveyden puolesta

SUOMEN LÄÄKÄRIYHTIÖN FINLANDS
LÄKARIFÖRBUND

Ikkunastani näen järven, metsän, talot, ihmisten työn jäljet, palan isänmaata.

MINUN ISÄNMAANI

SEPPO LAPPALAINEN

Käsitin asian näin. Otsikon alle piti kirjoittaa muutakin kuin vain luettelo irtaimesta ja kiinteästä, mikä on käteen jäänyt, polvelta toiselle ajan kuluessa siirrettäväksi sattunut. Kirjoja. Kirjoituksia. Tupa. Pala maata, jonka jokaisen neliömetrin on jalka työtä tehdessä joskus nuorempana tietien ja tahtoen astunut. Muutamia vanhoja esineitä. Tapoja...

Elämä on pitkä, ihmisen aika lyhyt.

Kun katson työhuoneeni ikkunasta syksyiselle järvelle, näen sen toisen rannan, metsät, talot ja ihmisten työn jäljet, niin olen valmis tunnustamaan: se, mistä kannattaa kertoa ja mikä on arvokkainta, omistan sillä merkittävästi aistien omistusoikeudella,

Pohjoiskarjalainen Seppo Lappalainen ansaitsi elantonsa metsätyömiehenä, kunnes kirjoittamisen halu ja pakko muuttivat uraputkea. Hän on kirjoittanut toistakymmentä romaania ja useita näytelmiä. Teosluetteloon kuuluvat mm. Suomessa olen minä syntynyt, Asekätkijät ja Kapinantekijät. Tässä Seppo Lappalainen puntaroi, mikä ja millainen on hänen isänmaansa.

mikä ihmiselle on, hänen ihmeteltäväkseenkin jonakin hetkenä, annettu.

Metsä puineen ja kasveineen ja omaluontoisine tunnelmineen, kesällä ja talvella, oli minulle kerran työpaikka: rakas,

raskas, hikinen, uuvuttava ja mieltä tyynnyttävä. Kun sieltä iltaisin saapui pihamaalle ja tupaan, niin ei tarvinnut kauan unta odottaa: se tuli, kun heittäytyi vuoteelle, jossa ei tarvinnut miettiä sitä, mitä oli lukenut,

mitä oli kuullut ja mikä mahdollisesti olisi se lause, jonka siitä muistiinpanisi. Nyt on tilanne aivan toinen. Metsä on uloin kerros: sen alla on kaistale lämmitä vaatetta, silitettyä paitaa, ja ihoa, jossa viipyvät elettyjen vuosien aikana saatujen kolhaisujen muistot. Nyt metsä on mielessä olevia muistoja, sanoja, joilla siitä pitää kirjoittaa laulu, muistelman, joku kohtauspaikka näytelmään tai elokuvakäsikirjoitukseen. Joskus sen ajattelemisen valvottaa yön yli, päivän yli, lepoa antamatta. Näin on elämän kuplettiin jostain syystä juoni kirjoitettu.

Kerran muuan tuttu oli käynyt ulkomailta myymässä tekemänsä työn ja sanoi: "Saisit si-

näkin käydä jossakin." Ehkä hän ei tiennyt, kun sitä ei hänelle ollut vartavasten kerrottu, sitä, mitä nimitän nuoruusvuosieni yliopistoksi: hiljakseen tehtyjä, pitempi- tai lyhyempikestoisia matkoja kesäiseen Montrealiin, kuumaan Chicagoon, syksyiseen Budapestiin ja Moskovaan, keväiseen Petroskoihin ja niin monta kertaa Tukholmaan näkemään hiukan kauempaa tätä, mitä nimitämme isänmaaksi, näkemään muultakin kuin karttalehdeltä sen sijainnin, ikävöimään huikaisevasti taas tänne takaisin.

Muissa maissa olevista paikoista voi kertoa, siellä asuvista ihmisistäkin voi kirjoittaa, mutta jos aikoo ihmisestä, hänen tunnoistaan ja ajatuksistaan pintaakin syvemmillä jotain sanoa, niin silloin täytyy muistaa seudut, missä on elänyt, ihmiset, joiden kanssa on ollut vuosikymmeniä kestävässä puhe-suhteissa ja kieli, jolla voi sen, minkä kerroo, tarkimmin ja kauniimmin kertoa, vaikka nyt ei kuvittelisi saavansa aikaan sen kumppaan kuin jotenkin oman aikansa kulumaan näin tehdessään.

Aikaisemmin, nuorempana, sitä katseli mielellään, mitä oli tarjolla. Nyt huomaa viihtyvän tuntikausia kahviloissa, rautatieasemilla, toreilla katselemassa ihmisiä, näiden touhuja tai syöksymällä näiden kanssa kalaja muille reissuille, jotka tarjoavat mieltä säpäsähdyttävien ja kuuluelimiä iloisesti humalluttavien juttujen lisäksi myös muun kaltaisia aistimuksia: rakotulen savun hajua, lämpimän kesäyön makeaa tuulta järveltä, pakkasen nipistystä poskipäissä, sillä kaikkea tuonkin kaltaista ihminen tarvitsee tunteakseen olevansa olemassa.

Suomi on minulle aika tuttu. Jotenkin vain kolmenkymmenen vuoden kuluessa olen kulkenut monissa paikoissa, nähnyt kaikenlaisia; maamme itäisimmän asutun talon, pohjoisimman porotokan, Pohjanmaan pellot, läntiset kylät ja etelässäkin olevat kaupungit; kuullut erilaisia puhetapoja, nähnyt jonkun verran ihmisiä erilaisissa töissä; lukenut milloin pohjoisessa, milloin lännessä, milloin etelässä ja idässä ilmestyviä lehtiä; kuunnellut joutessani radiota; ollut puhelimella yhteydessä ihmisiin, joille on ollut asiaa tai ei.

Jos jättäisin mainitsematta Mikkelin, niin jättäisin mainitsematta

aika paljon: vietin siellä nuoruusvuosieni aikana mieleen syvälle jääneen varusmiesajan. Jos unohtaisin mainita Lapin, niin unohtaisin mainita myös sen mieluisan viikon, jonka kuluessa pitkälle autoistuneena opettelin jälleen jääkäreiden valamarssin aikana hiihtämään ollessani erään työni edellyttämällä ennakkotutustumismatkalla. Ja Karjalan Jääkäripataljoonan Killan puheenjohtaja, tosin aivan muissa kuin mainitussa yhteydessä, houkutteli minut kirjoittamaan erään hiukan kevytmielisen näytelmän, jota ihmiset näyttävät kesäisin aivan omasta halustansa käyvän katsojassa.

Eräässä kohti en luule olevani kovin monesta poikkeava olento. Kulkiessani olen aina katsellut kirkkoja, viipynyt hautuumaalla, keräillyt käynnin kohteeksi osuneista paikoista sikäläistä kirjallisuutta ja numerotietoa; ehkä on nauhuriinikin jonkun verran erilaista murrejuttua tallentunut, kun se on sattunut olemaan auki ja kohdalle osunut joku henkilö, jonka tarinointitavan ja sisällönkin on halunnut kotiin vietäväksi. Jo varhaisista kouluvuosista lähtien kiinnostukseni kohteena on ollut tämän maan historia: luen siitä jatkuvasti muun ohella, mutta en ole hoksannut hankkia siitä mitään oppiarvoja, koska en ole niitä tarvinnut, mikä on vajavuus, jota ei sovi kehua, eikä ainakaan nyt tässä yhteydessä valittaa.

Jos nyt, niin kuin otaksun, on kaiken edellä kerrotun lisäksi joku huomattava rakkauden tunnustus tehtävä, niin se on tämä: Kotimaani kieltä rakastan samalla tavalla kuin kaikki ne, jotka sitä palavasti työssään tarvitsevat ja luulevat sitä joskus oppivansa myös hyväkseen, ja muidenkin iloksi, käyttämään. Olen metsästäjä, joka ei mukavuuttaan kuljeskele koiran ja aseensa kanssa, vaan kuljeskelee auki olevien ja vielä kuulevien korviensa kanssa pyytämässä saaliikseen sanoja.

Eräinä menneinä kylminä pitkinä talvina opiskelin ranskan kielen sanoja; luin pariisilaisia aikakaus- ja päivälehtiä, mutta puhekaverikseni osui vain kerran muuan edustustilaisuudessa tavattu henkilö, jonka kanssa vaihdoimme kömpelösti käsityksiämme mainitun kielen sanoja hyväksemme käyttäen. Ehkä joskus minulle tulee mahdollisuus taas viipyillä Seinen varrella, kuunnella pariisilaisten puhetta ja ikävöidä ainakin kerran päivässä näitä pohjoisen Karjalan maisemia, joissa olen valtaosaltaan elänyt ja nyt tätä kirjoitan.

Otsikossa mainitun maa-alueen luonnon harvinaisia yksityiskohtia olen oppinut rakastamaan. Kolvanan uuro jossain Kontiolahden ja Enon kuntien välissä on paikka, jonne johdattaisin sen, jolle haluaisin näyttää jotain aivan harvinaista! Pie-lisen länsilaidalla oleva Koli on seutu, jota en mielelläni jättäisi

mainitsematta! Höytiäinen laajoine vesijättömaineena ja kyliseen on alue, jonka vaiheista kuka tahansa saa minut, miten pitkään haluaa kuunnella, kertomaan!

Mutta, ja tämä on sanottava, sen, minkä käsitan isänmaaksi, ihmisiä minä ehkä isommalla äänellä huutelematta rakastan. Osa kavereistani on kaukana. Jos haluan tavoittaa heidät puhelimella, niin minun täytyy vääntää pitkä numerosarja. Kaverini, jotka asuvat tässä lähellä, tapaan kauppoissa, teillä, kodeissa niin kuin olen tavannut ennenkin, mutta heidän kanssaan en paljon puhu työasioista kuten eivät heidän muuta kuin poikkeustapauksissa, koska jälkihän on aina nähtävissä siitä, mikä on tehty ja alunpitäenkin tarkoitettu. Ja jonakin hetkenä, kun tapaan etäällä asuvia, istumme myöhään yöhön asti korvat ja suut auki, ja puhumme sillä tavoin kuin olemme kodeissamme oppineet: yksi karjalaksi, yksi savoksi, yksi uusmaalaisittain eikä se ole mitenkään ihmeellistä.

Näin me, suomalaiset, teemme tässä maailmassa, jossa meillä on mahdollisuus puhua tätä pienlevikkistä, mutta kummallisen kaunista kieltä, eikä tämä kieli ole säilynyt ja nykyisen kaltaiseksi muotoutunut ihan itsestään, sillä työt ja ponnistuksia, niin monenlaisia, sen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi on tarvittu jo viidensadan vuoden ajan kirjoitetussakin muodossa.

Näitä pohjoisen Karjalan maisemia rakastan.

Seisoin kerran erään työni ta-
kia akateemikko Kustaa Vilku-
nan kanssa Kansallismuseon
edessä. Oli muuan kostean ni-
keä syysaamu. Vaahterat olivat
jo pudottaneet sen kesäiset leh-
tensä. Odotimme paikalle saa-
puvaa kuvausryhmää ja tuumis-
kelimme kohtaamisemme aihet-
ta. Tällöin iäkäs kansatieteilijä
sanoi enemmän itselleen kuin
ehkä minulle: "Minusta tuntuu
siltä, että me, suomalaiset,
olemme asuneet tässä maassa
kauemmin kuin nykyisin käytös-
sämme olevista tietolähteistä
voi päätellä."

Tuosta hetkestä on kulunut
toistakymmentä vuotta, mutta
muistan sen elävästi niin kuin
nuo sanat sanottaisiin vasta nyt
ja tässä. Vanhanmiehen äänessä
oli hiljakseen tuumiskeleva soini-
ti, niin kuin on muuten minun-
kin nyt tässä. Se, joka katsoo
maisemaa, muistaa kuulemaansa
ja lukemaansa, käsittää ehkä
jonkun verran, miten paljon ute-
liaisuutta, tietoa, taitoa, voimaa
ja tahtoa on näissä karuissa
luonnon oloissa tarvittu, ja mi-
ten paljon sitä edelleenkin tarvi-
taan, jotta tulevaisuudessakin
ollaan tässä, missä nyt ollaan.

Metsä on mielessä olevia muistoja.

 METALLITUOTE
M. VASARA Ky
37200 SIURO Puh. 931-403 030

VANKALLA KOKEMUKSELLA
JA AMMATTITAITIDOLLA
INSINÖÖRITOIMISTO
RAKENNUS-ANA OY
PL 176, Alikeravantie 1, 04201 KERAVA P. 248 288

MARKKINOINTI VIHERRUURI
Bulevardi 6 00120 helsinki vaihde 125 51

rakennusliike
INSINÖÖRIVOIMA OY
Ainonkatu 7, 53100 Lappeenranta
Puh. 953-53 000

LOKALAHDEN
LOHI

Merilaitos
Ruoka- ja poikaskalaa
23450 LOKALAHTI
Puh. 922-70 834
70 856
Auto 949-222 856

ARKKITEHTITOIMISTO
HARJU & CO
TORIKATU 4B 80100 OULU
981-226633

KIINTEISTÖTOIMISTO
PASI VOLANEN LKV (A)
Mannerheimintie 40 C 70, 00100 Helsinki
Puh. 90-408 811
Piispankatu 13, 06100 Porvoo
Puh. 915 131 232

ARKKITEHTITOIMISTO
KÜTTNER KY
Hallituskatu 7, Pori
Puh. 939-331 660, -331 490

Ajatuksia isänmaasta ja isänmaallisuudesta

JOUKO SIITONEN

Toimittaja Jouko Siitonen on haastatellut suomalaisia maamme itsenäisyyden juhluvuoden merkeissä. Siinä on kirjailijaa, toimittajaa, evp-upseeria, mannekiinia, mutta myös vasemmistolaista ja porvaria.

Ehkä emme ole kaikkien kaikista ajatuksista samaa mieltä, mutta jokainen on suomalainen, tuntee Suomen isänmaakseen ja arvostaa asuttamaamme maapallon kolkkaa.

Selma Poppius,
kotitalousopettaja, 82

Olen Karjalasta, Parikkalasta, jossa on aina jouduttu taistelemaan itsenäisyydestä ja koettu rajan ja sodan kirot. Jo lapsena vanhemmat opettivat, kuinka kallista ja tärkeää on oikeus päättää omista asioistaan ja elää rauhassa. Isänmaallisuus oli maanviljelijäperheessä itsestään selvä asia. Isänmaata oli rakastettava ja tarpeen tullen uhrauksia puolustettava. Näkymä kotimaastani Simpele-järven läheisyydestä on mieleen lähtevä: siinä oli kuva kotimaastani, joka tuli myöhemmin minulle laajasti tutuksi. Sen myötä isänmaa-käsitteeni kasvoi, syveni ja tunne kuulemisesta tähän maahan voimistui.

80-vuotispäivänäni näytin seinänaapurilleni saamani Lottapatsasta. "Kuinka kummassa sinulle tulikin mieleen lähteä sotaan, vieläpä rintamalle?" Hänen mielestään se oli vain miesten velvollisuus. 1939 en niin ajatellut: isänmaa oli suuressa vaarassa. Oli itsestään selvää, että lähdin. Olin yksinäinen, seitsemän vuotta koulutettu ja muonituslotta. Etulinjan kanttii-

niin Lempaalan lohkolle tarvittiin emäntää.

En pelännyt, että voin jäädä sille tielle; ajattelin, ettei henkeni ole sen kalliimpi kuin niiden miesten, joiden oli pakko ottaa kivääri käteensä, että maa jäisi olemaan. Puoli vuotta palvelin etulinjassa ja osan takana leivosia.

Miehet keittelivät muuripadassa korviketta ja me tarjoilimme sitä havumajassa ja isossa teltassa. Näin sodan julmat, veriset kasvot ja sen mielettömyyden. Mielestäni meillä suomalaisilla ei kuitenkaan ollut muita mahdollisuuksia, jos halusimme pitää sen, mikä on meille rakkainta, itsenäisyyden – näissäkin rajoissa.

Osaan arvostaa niitä ihmisiä, jotka antoivat kaikkensa ja joiden hautaa koristaa sankariristi. He taistelivat, jotta me muut saisimme pitää kauniin maamme ja että olemme vapaita liikkumaan, ajattelemaan ja arvostelemaan. Meillä on korkealla hinnalla maksettu isänmaa – kunpa osaisimme elää siellä sitä ja kaikkia suomalaisia arvostaen.

Aake Pesonen,
majuri evp, rehtori, 73

Koulutaipaleen alkuvuosina sana isänmaa esiintyi usein painetussa tekstissä toistuen juhlapäivinä usein juhlapujujen puheissakin, mutta tuolloin sillä ei vielä ollut sitä juhlaavaa erikoisarvoa, jonka se oli saava myöhemmin. Isänmaa-käsitteeseen liittyvä juhlaisuus ja ainutlaatuisuus alkoi kirkastua varsinaisesti partioliikkeen määrättyissä tilaisuuksissa kuten partioleirien lippumenoissa, mutta erikoisesti kansainvälisillä partioleireillä, missä eri kansallisuuksien edustajat kilpailivat ja ylsivät omilla esityksillään. Partioleikkessä isänmaa-käsitteen opettamiseen liitettiin kaukonäköisesti myös luonnon läheisyys ja luonnon suojelu.

Sananmukaisesti analysoituna ei sana isänmaa merkinnyt minulle kolmannen polven stadin kundille mitään, koska isä ei omistanut maata metriäkään. Vanhimman veljeni suorittama

sukututkimus osoitti myöhemmin tosin, että maanomistajia (maanviljelijöitä) oli suvussa ollut Pohjanmaalla aina 1500-luvulta alkaen. Miltä olisi mahtanut tuntua peria isänmaata useampia hehtaareja? Esi-isimme aherruksen asniosta kuuluvat isänmaahan maattomienkin mielestä kaikki itärajamme länsipuolella olevat hehtaarit. Maalaisjuurista johtuu suomalaisten hervoton kesämökkivillityskin. Mahdollisimman moni haluaa omistaa oman kesäpaikan, vaikkei kesästä aina ole tietoakaan.

Aikaisempien suunnitelmieni mukaisesti lähdin ylioppilaaksi päästyäni heti asevelvollisuutta suorittamaan KTR I:een ja valmistuin RUK:n ja Kadettikoulun suorittuani aktiivipuseeriksi keväällä 1937. Saatuani hakeuksesta siirron ITR I:een vuoden 1939 alusta ja avoimittuani saman vuoden toukokuussa olin edessä YH-vaihe syksyllä 1939.

Meikäläisen mielestä oli ilman muuta selvää, ettei Neuvostoliiton vaatimuksiin voitu suostua, vaan oli valmistauduttava sotaan. Nyt jälkeenpäin tuntuu suorastaan ihmeeltä todeta, että suomalaiset olivat tästä niin yksimielisiä kuin olivat. Siitä alkoi talvisodan ihme. Omalta kohdalta talvisota alkoi varsin onnekaasti, sillä jo 30.11.1939 klo 10.20 johtamallani raskaalla it.patterilla Suomenlinnan Länsi-Mustalla oli ilo ja kunnia ampua alas yksi kaupunkiin hyökänneistä SB-2 pommituskoneista. Se putosi Santahaminan taakse. Sodan kestäessä tuli patterin tilille vielä pari konetta lisää.

Jatkosodasta muodostui talvisodan patterin päällikön unelmien täyttymys. Syväriellä ja Au-

nuksessa vietetyin vajaan vuoden jälkeen seurasi siirto Helsinkiin, missä tehtäväksi tuli ITR 1:n torjuntakeskuksen päällikön eli torjuntapäällikön vakanssi. Torjuntahälytyksen alkaessa keskitettiin koko rykmentin tulenjohto torjuntakeskukseen, joka oli ainoa paikka, missä oli tiedossa käynnissä olevan hyökkäyksen kokonaistilanne.

Yöhävittäjät ampuivat todistetavasti alas 4 viholliskoneetta ja ilmatorjunta 20–25. Venäläisten lähteiden mukaan Helsinkiin tehtiin helmikuun 1944 kolmen suurhyökkäyksen aikana yhteensä 2120 lentoa. Asiantuntijoiden arvion mukaan Helsinkiin on tällöin ollut matkalla yhteensä noin 20 000 pommia.

Jos vihollinen olisi tässä yrityksessään onnistunut, olisi isänmaa joutunut solmimaan rauhan paljon huonommilla ehtoilla kuin syksyllä 1944.

Aarne Saarinen,
puheenjohtaja, 73

On tehty suuri virhe, kun isänmaallisuus ja puoluepolitiikka on kytketty yhteen siten kun on tapahtunut, eli kun työväenliike ja nimenomaan vasemmistolainen työväenliike ja sen edustajat on leimattu epäisänmaallisiksi. Täten kansa on pyrittävä jakamaan kahtia, isänmaallisiin ja epäisänmaallisiin. Millä perusteella?

Pääasiassa sen perusteella, että vasemmistolainen työväenliike on puolustanut Neuvostoliittoa ja vaatinut Suomen ja Neuvostoliiton suhteiden rakentamista keskinäisen luottamuksen

ja yhteistyön pohjalle! Näin yksinkertainen ja epä-älyllinen jakamisen perusta on ollut.

Ihmisyksilöt ja kokonaiset kansakunnatkin oppivat ja viisastuvat oman kokemuksensa kautta. Valitettavasti nuo kokemukset ovat usein kovin rasakat, kovia kipuja ja kärsimyksiä aiheuttavia. Ei ole kovin pitkä aika siitä kun jotkut tahot pyrkivät leimaamaan jopa presidentti Urho Kekkosen epäisänmaallisiksi.

Onneksi nuo ajat ovat olleet ja menneet. Tänä päivänä tuskin kukaan kehtaa ainakaan julkisesti leimata niitä ihmisiä, jotka toimivat Suomen ja Neuvostoliiton suhteiden kehittämisen ja rauhan turvaamiseen puolesta, epäisänmaallisiksi. Ja tämä on hyvä asia.

Olen siis sitä mieltä ettei poliittikkaa ja isänmaallisuutta tule liittää yhteen. Se on yhtä väärin kun politiikan ja uskonnon liittäminen yhteen, eli uskonnollisuuden käyttäminen politiikan välikappaleena, ns. maallisen vallan ja valtapyrkimysten välikappaleena.

Työväenliike on yli 70 vuotta sitten ollut eturintamassa taistelemassa maamme itsenäisyyden puolesta, kuten monet historialliset tosiasiat osoittavat. Itsenäisyystaistelun lippu nostettiin jo selvästi vanhan sosialidemokraattisen puolueen edustajakouksessa Oulussa 1906, aikana, jolloin porvarilliset puolueet eivät edes uskaltaneet uneksiaakaan maan itsenäisyydestä.

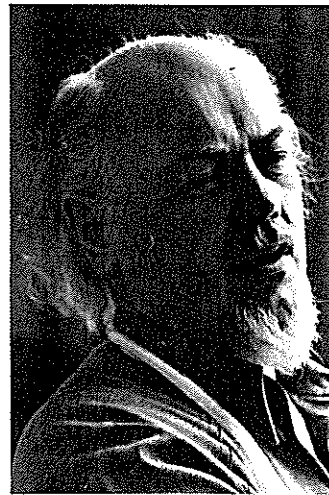
Toinen esimerkki ns. valtakikiistä, joka käytiin työväenemmistöisessä eduskunnassa kesällä 1917, jolloin enemmistö hyväksyi äänestyksen jälkeen lain, jolla eduskunta julistautui maamme korkeimman vallan haltijaksi kaikissa muissa asioissa paitsi sotilas- ja ulkopoliittika.

Lain vastustajat vaikuttivat siihen, että Venäjän hallitus hajotti eduskunnan ja määräsi toimeenpantavaksi uudet vaalit saman vuoden syksyllä. Tällöin eduskunta muuttui jälleen porvarienemmistöiseksi.

Kolmas esimerkki on kansalaissota talvella 1918. Se ei ollut "vapaussota", vaan itsenäistyneen maan sisäinen valtataistelu jonka pohjana olivat syvät yhteiskunnalliset ristiriidat ja sovitamattomat erimielisyydet siitä millaiseksi itsenäistyneen maan yhteiskuntajärjestelmä tulisi olla.

Tämä oli pääkysymys. Tämän vahvistaa työväen vallankumousohallituksen ja Neuvostovenäjän hallituksen välillä solmittu valtiosopimus, joka tietysti menetti käytännössä merkityksensä valkoisten voiton seurauksena. Mutta se on kuitenkin tärkeä historiallinen dokumentti, todistus siitä että vallankumousohallituskin puolusti maan itsenäisyyttä ja että se oli isänmaallinen.

Nyt voimme hyvällä mielellä juhlia maan itsenäisyyden 70-vuotispäivää, viisastuneena kovista, mutta myös myönteisistä kokemuksista.

Mauri Heinonen,
taidemaalari, 61

Synnyinkäsité lähtee lapsuuden kokemuksista ja tunnuista. Isäni oli työmies ja kotimme oli työläiskoti Pohjanmaalla. Näin 30-luvun pula-aikana, että hänet leimattiin kommunistiksi, koska hän ei halunnut liittyä suojeluskuntaan. Lapuan aika ja henki yritti leimata koko työväestön isänmaattomaksi, jopa maanpetturiksi. Ympäristön nurjat asenteen vaikuttivat heikkona koulumenestykseeni – minut karkoitettiin muiden poikien leikeistä punikin kakarana. En ole silti katkera – se oli sitä aikaa, jolloin onnto hurmahenkisyys kävi terveen järjen edellä.

Myöhemmin oivalsin isänmaan persoonalliselta ja yksilölliseltä pohjalta. Ymmärsin ja totesin ilokseni, että aika ja historian vääjäämätön kulku aukaisevat ikkunoita ja korjaavat luutumia. Isänmaallisuus oli helppo

omaksua ennen sotaa. Itsekin lähdin itsestään selvänä asiana puolustamaan maata, ensin linnoitustöissä ja sitten ase kädessä. Suur-Suomi-illuusio sai meidät lähtemään valloitusretkillekin fasismin rinnalla.

Rauha rakensi pohjan uudelle tulevaisuudelle ja isänmaa-ajattelulle. Paasikivi ja myöhemmin Kekkonen takoivat suomalaisten päähän rauhan ja ystävyyden ajatuksen – erityisesti Neuvostoliiton suuntaan. Rauha ja ystävyys kansojen kesken takaa parhaiten myös isänmaallisuuden eläimisen, säilymisen ja syvenemisen.

Isänmaa-käsite horjuu tänään siellä, missä köyhyys, sairaus ja työttömyys puristavat. Valtapuolueiden ja poliitikkojen tärkein tehtävä on muuttaa yhteiskuntamme entistä oikeudenmukaisemmaksi, jotta kaikki voisivat rakastaa maataan. Vasta silloin isänmaa on yhteinen. Suomeen kuuluvat yksilönvapaus ja demokratia. Olen itse yrittänyt antaa panokseni maalaamalla omasta maastani, sen ihmisistä, maisemista ja ympäristöstä.

Rihkaman ja roskakulttuurin työntyessä rokin meuhassa Suomeen on kansallisuudella ja omaperäisyydellä korvaamaton arvo ja merkitys. Ihannevaltioita ei ole missään, mutta minulle ja perheelleni Suomi on paras.

Sen olen kertonut lapsillekin jo pienestä.

Sirkka Laine,
kirjailija

Lapsena käsitys isänmaasta oli tietysti hyvin konkreettinen. Peltotilkku, jota isä kyntää he-

voskopukalla niin että kiro sanat kaikkia. Isänmaassa kasvatettiin perunaa, porkkanaa ja kauraa ja isänmaahan upotettiin kaikki syötäväksi kelpaamattomat eläinvainajat lehmästä päästäiseen erilaisin asiaankuuluvien seremonioiden. Kodin ja isänmaan välillä oli Vapaakirkon pyhäkkö, jossa kiro sanojen kaikumisella oli aivan toinen merkitys. Pääasiassa siellä kuitenkin kaikeivat kauniit äidinkielellä muotoillut puheet siitä taivaasta, jota isänmaan yllä kohoaa ja jota kohti meidänkin olisi syytä kohota.

Vähän myöhemmin isänmaata oli laajemmaltakin. Se oli Osmia-pelin muotoinen Suomi-neito, jota pitkin edettiin arpa-kuution säätämisen siirtoin Hangosta Utsjoelle. Ja Suomi-neito roikkui kansakoulussa luokan edessä ja sitä sohittiin karttakepillä milloin mihinkin, eikä se vingahdellut yhtään. Opetettiin, miten kipeää oli tehnyt, kun kokonaisia paloja oli hiljattain sahattu neidon vartalosta naapurimaan toimesta.

Oli mennyt Karjala ja Petsamo ja ruumiita oli tullut niin paljon, että neito silmissäni muuttui eläimenruhoksi. Näköetäisyyden päässä oli tuo toisten ihmisten isänmaa, jonka valonheittäjät pyyhkivät iltaisin ylitsemme vaikka palat oli jo nie-laistu omaan ruuhon ja asiaankuulumattomat ihmiset röyhtäisty uuden rajan yli. Heitä sanottiin evakoiksi. Meitä sanottiin rajaseudun köyhiksi.

Muutama viikko sitten kävin katsomassa isänmaatani, tuota alkuperäisintä, jolle sydämessäni on paikka vaikka olen kiertänyt kirjaimellisesti Hangosta Utsjoelle eletyn elämän mukana. Rajaseudun köyhistä ei aina-kaan julkisessa kuvassa näkynyt jälkeäkään. Oli motellia, oli pankkia, oli kerrostaloa ja kivisen pellon paikalla lattana huonekaluhalli asfaltoituine parkki-paikkoineen. Suurinpiirtein niin kuin jokaikisessä pienessä taajamassa nyt tuppaa olemaan. Suomi-neito on käyttänyt samaa tehokasta meikkivoidetta joka mutkaansa ja nuortunut silmin-nähden. Siinä missä kolmekymmentä vuotta sitten puhuttiin ylösnousemuksesta ja kehoitettiin pitämään öljyä lampussa, käsketään nyt laskeutumaan vesisängylle ja himmentämään katokruunua.

Edistys on ihmeellistä. Neito-kaisemme huiskuttaa yhä lujem-

min suuntaan, josta tehokkaampi elämäntapa asiaankuuluvine rekvisiittoineen tuoksahtaa. Ja sitten vielä jotkut uskaltavat osoitella intiimejä yksityiskohtia niin kuin työttömyys nyt esimerkiksi, ja asunnottomuus ja mitä niitä nyt on. Kansainvälisen solidaarisuuden puute, nurkkakuntaisuus, henkinen laiskuus, luonnon raiskaaminen, köyhien köyhtyminen ja rikkaiden rikastuminen...

Vaikka sosiaaliturvasta pääsevät kaikki osallisiksi, eläkeläiset humppeavat ja yömajoja perustetaan. No nythän on niin, Suomi-neito vastaa kärsivällisesti, nythän on niin, että minkäs sille mahtaa jos toiset yksinkertaisesti ovat tehokkaampia kuin toiset, pärjääväisempiä kuin toiset. Eiväthän kaikki pääse taivaaseenkaan.

★ ★ ★

Seppo Peltoniemi,
poliittinen toimittaja, 33

Kapakka-, yms. keskusteluisa kuulee usein sanottavan, etteivät sosialistit ole sittenkään ihan oikeasti isänmaallisia.

Minä olen sosialisti, ja katson olevani myös isänmaallinen. Toki isänmaallisuuden käsitteistä voisni puhua pitempäänkin, varmaankin joku toinen käsittää sanan eri tavalla kuin minä.

Reservin tykkimiehenä (kuntoisuusluokka b) en lukeudu niihin, jotka rakentaisivat isänmaallisuuskäsitteensä puolustusvoimien varaan. Toki olen sitä mieltä, että itsenäinen valtio, kuten Suomi, tarvitsee tehokkaat puolustusvoimat suvereenisuutensa turvaamiseksi. Mikäli

minä olisin diktaattori (jota en kylläkään haluaisi olla), niin olisin valmis lisäämään puolustus-määrärahoja mikäli ne helpottaisivat maassa vallitsevaa työttömyyttä.

Suomi on selvinnyt 70 vuotta itsenäisenä valtiona maailman kansakuntien joukossa. Aika on lyhyt, vain silmänräpäys historian pitkässä ajanvirrassa.

Lukeudun niihin, jotka pitävät jalat maassa puhuessaan itsenäisyydestä. Maailmasta löytyy kymmeniä kaupunkeja, joissa asuu enemmän ihmisiä kuin koko Suomessa. Urheilussakaan emme enää voi röyhistellä rintaamme. Paavo Nurmi juoksi Suomen maailmankartalle, mutta nykypäivän urheilusankareitamme emme voi lukea kovin suomalaisiksi. Keke Rosberg on syntynyt Tukholmassa, asuu Espanjassa ja ajoi "Suomea" maailmankartalle englantilaisen sponsorifirman ryydittämänä.

Suomalaisena minua huolestuttaa eniten se, että Suomea kaupataan halvalla hinnalla epäsuomalaisiksi yhteiskunnaksi.

1930-luvulla oltiin niin saksalaisia, että heikkopäisempää hirvitti. Tänään meistä tehdään amerikkalaisia. Katukuvasta on nykyään vaikeaa löytää kotimaan kielellä laadittuja mainoksia. Nuorison sanasto vilisee anglosaksisia lainasanoja.

Lukeudun myös niihin, joiden mielestä tumma leipä, hernekeitto ja kylmä maito ovat mainioita ruokia. Minusta amerikkalaisen hampurilaisen syöminen, coca colan juominen ja Sky Channel -ohjelmien tuijottaminen eivät ole järkeviä suomalaisia elämäntapoja.

Yhtä kaikki, vaikka me suomalaiset emme liene suurimpia ruudinkeksijöitä, kysymme, kun ei vasta ja vastamme, kun ei kysytä, niin siitä huolimatta – ei tämä hullumpi maa ole asua ja elää. Maanpäällistä paratiisia ei löydy mistään, eikä kai tule koskaan löytymäänkään. Se tekee elon mielenkiintoiseksi.

★ ★ ★

Heidi Lind,
pankkivirkailija,
maajoukkuekeilaaja, 25

Kun matkustelen maailmalla, läikähtää aina lämmin tunne lentoneen koskettaessa koti-Suomen kamaraa. Tiedän, että olen palannut sinne, missä olen syn-

tynt, kasvanut ja elänyt. Tiedän myös, että kuulun tänne, enkä mihinkään muualle.

Olen joka kerta ylpeä saadesani pukea ylleni Suomen edustuspaidan, joka aina velvoittaa tekemään parhaansa ja samalla tiedän, että minua, suomalaista tyttöä, seuraavat muutkin kuin kotimaan urheilujännärit. Kun joukkueemme 1985 Wienin EM-radoilla voitti 10 mitalia, oli tunne mahtava, vaikka itse jäinkin mitalitta.

Suomi, sauna ja Sibelius ovat käsitteitä, joille jotkut nauravat. Minusta ne ovat suuria asioita, joista peilautuu parhainta ainesta maasta, joka on minun ja vain minun ja muiden suomalaisten oma maa, isänmaa.

Olin Talin MM-kisoissa alkukesästä Suomen joukkueen nimikilven kantaja. Se oli suuri kunniatehtävä. Tosin jännitin niin, etten muista avajaisista mitään...

Olen ylpeä kansallisuudestani ja tuntuu mukavalta huomata, että Suomella on ulkomaille hyvä maine ja kuva. Maineen pi-laajia kyllä on – liian monet juovat Härmän tilin miinukselle ja suomalaiset naiset saisivat hävetä käytöstään etelän gigolojen kainalossa roikkuessaan.

Uskon, että suomalaisten urheilumenestys korostaa ja vahvistaa itsenäisyyttämme ja tuo maallemme uusia ystäviä. en ole koskaan hävennyt isänmaallisuuttani – päin vastoin. Malmön PM-kisoissa itsenäisyyspäivänä kaivoin laukustani sinivalkoisen kynttilän ja sytytin sen hotelli-huoneessani ja muistelin vaari-ani, rintamamiestä.

Aseistakieltäytymistä en millään hyväksy. Nämä muka pasifistit ovat luikureita, vastuun pakoilijoita ja etuilijoita. Jos tulee vaikea aika – ja sellainen voi tulla – on kaikkien puolustettava kykyjensä mukaan isänmaata. Kysymys ei ole pelkästään aseista: maanpuolustustahto on elintärkeä myös rauhan oloissa.

Isänmaa olisi vielä parempi, jos meitä nuoria ja nuoria perheitä muistettaisiin enemmän verotuksen kevennyksin.

**Ira Valtonen,
mannekiini,
valokuvamalli, 19**

Suomi on hyväsydämisten ihmisten maa, täällä on vapautta ja suurenmoinen luonto. Paras-ta on, että täällä puhutaan suomen kieltä, joka rikkaudessaan auttaa meitä ymmärtämään toisiamme ja luo mahdollisuuden synnyttää kukoistavaa kirjallisuutta ja runoutta.

Metsä ja järvi ovat olleet lapsuuteni maiseman rakkaimmat muistot. Joskus vanhana haluai-

sin lähteä täältä mäntymetsän huminassa ja tuoksussa kanervankukkien keskellä pääskysten piirrellessä huikeita kuvioitaan sinivalkeiselle taivaalle.

Olen viettänyt paljon aikaa ulkomailla ja ikävöinyt vuodenaikojen suurenmoista vaihtelua Suomessa. Syksystä pidän kaikkein eniten. Vierailta mail-lakin viihtyy – onhan siellä uut-

ta, outoa ja ihmeellistä, mutta ajatus palaa joka ilta kotimaan ystävien; omaisten ja tuttu-jen luokse.

On hyvä, että lapset nykyään kasvatetaan ajattelemaan kansainvälisesti, mutta sen varjolla ei saisi unohtaa, että kaikkein tärkeintä on tietää eniten omasta maastaan, sen historiasta, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Emme saa ummistaa korviam-

me Etiopian lasten itkulta, mutta emme liioin saa sulkea silmiämme niiden surulta ja ahdingolta, jotka elävät keskuudessamme omissa maassamme, joka ei suinkaan ole kaikille paratiisi.

Olen suomalaista vähemmistöä, mutta tunnen väkevästi kuuluvani tähän kansaan. Liian monet vierastavat erilaisuutta, joka on minusta Suomenkin rikkaus. Suomalaiset tuijottavat liikaa ulkoisiin seikkoihin ja liian monilla on turhia alemmuuden tunteja. Nuorisossa se näkyy kaiken vieraan ylettömänä ihanointina ja sääliittävästä epävarmuutena, joka räikeimmin paistaa alkoholin järjettömänä käytönä. Viina ei peitä, vaan paljastaa; juopunut nuori on huonoin-ta mainosta suomalaisuudelle esimerkiksi Kappelin puistossa.

Suomen nuorisolle olisi annettava enemmän virikkeitä ja mahdollisuuksia todellisen kulttuurin harrastamiselle. Rokki ja hampurilaiset eivät ole kulttuuria; diskosta puhumattakaan. Ne ovat häikäilemätön keino vieroittaa nuoret todellisuudesta – ja (usein) vanhempien rahois-ta.

normet

ORION-YHTYMÄ OY
normet
 74510 PELTOSALMI, FINLAND

AURAJOKI OY

 Pääkonttori, 21380 Aura, puh. (921) 860 400.

OSUUSKUNTA
MAITO-AURA
 TURKU – SALO

OY KREUTO AB
RAKENNUSINSINÖÖRIURAKOITSIJA
 Vattuniemenkatu 12
 00210 Helsinki

SORASEULA OY

Puutarhakatu 8, PL 601 33101 Tampere
puh. (931) 34 440, telex 22591 SORAX SF

ARPAJAISYHDISTYS RY

RAUTA JA KONETARVE OY

HELSINKI

AUTOAMPPERI OY

Lautamiehentie 2
02770 ESPOO
Puh. 90-8058020

ARKKITEHTITOIMISTO Jukka Aittola – Eero Melanen Oy

Vaakatie 7, 00440 Helsinki
Puh. 562 5566

SAHKÖTOISSA
TARVITAAN
ASiantuntijaa

JETI-SÄHKÖ Ky

PORVOO 45 Yrittäjantie 1
Puh. 155222

STEN

steel is our business

Sulantie 16-18 04300 HYRYLÄ
Puh. (90) 259 011

SUOMEN VUOLUKIVI OY

83940 Nunnanlahti
Puh. (976) 781 50

Arkkitehtitoimisto Olavi Suvitie Ky

Sammonkatu 8-10 F
33540 Tampere

SÄHKÖTYÖ HUHTA & K:ni

KALASÄÄKSENTIE 8
02620 Espoo
Puh. 90-590 859

SKOL Ry:n
jäsen

30 VUOTTA RAKENTAVAA SUUNNITTELUA

- JULKISET- TEOLLISUUS- JA
LIKERAKENNUKSET
- ERIKOISRAKENTEET
- RAKENNUSFYSIKAALISET ONGELMAT

INSINÖÖRITOIMISTO MIKKO VAAJANEN KY
MECHELININKATU 10 A 12 00100 HKI ☎ 90-440 341

OY BRONTO SKYLIFT LTD

Teerivuorenkatu 28, 33300 Tampere, 931-442 233

MISSTEX OY

Naisten pukinetehtas

muodikkaita takkeja, leninkejä ja hameita saatavana
alan erikoisliikkeistä kautta maan.

Puh. 983-52323 86600 HAAPAVESI

OKUMET OY

Teollisuuskatu 11
Puh. 973-54 715
83500 OUTOKUMPU

LEINONEN & POJAT OY

74270 KAUPPILANMÄKI PUH. 977-871 82
MYÖS ILTAISIN JA VIIKONLOPPUISIN

TUOTTEITA

Sataside ky

Varpushaukantie 4
28220 PORI
Puh. (939) 393 777

Kirja ystävänä

ANTO LEIKOLA

Dosentti Anto Leikola on varmasti monille lukijoille tuttu mies. Hänen hersyvät radiopakinsa, valloittavat televisioesiintymisensä ja kansantajuisesti kirjoitetut luonnontieteelliset esseensä ja lukuisat kirjansa ovat saavuttaneet

jakamattoman suosion.

Viime kesänä dosentti Leikola piti Vammalan "Vanhan kirjallisuuden päivillä" oheisen esityksen kirjasta ystävänä, jonka Kylkirauta nyt julkaisee ainoana lehtenä. Tätä tuskin kannattaa jättää lukematta!

Otan kirjatehtaan tuotantohinnalta käteeni kirjan, sitomattoman, kuumaliimauksen jäljiltä niskasta vielä lämpimän. Selailen sitä, teksti tuntuu kylätyttävän tutulta, olen lukenut korrehtuurit riittävän monta kertaa, että rivit ovat ikään kuin menettäneet persoonallisen mielenkiintonsa, vaikka kirjan nimilehdellä onkin oma nimeni. Kone syö jatkuvasti paperia mahtavasta rullasta, joka pyörii vinhaa vauhtia: näen silmiäni edessä paperirullan muuttuvan kirjaksi.

Pitelen niskasta vielä lämmitä, kannettomana ikään kuin paljasta, etten sanoisi neitseellistä kirjaa kädessäni, yhtä uuden esseekokoelmani ensimmäisistä kappaleista. Ihme on tapahtunut, informaatio on realisoitunut esineeksi, se mitä parin vuoden aikana olen ajatellut, tutkinut, selvittänyt ja pukeutunut lauseiksi, on nyt kädessäni pehmeänä, muutaman sadan gramman painoisena fyysisenä objektina. Tätä tunnetta ei mikään mikrofilmi tai magneettinen muisti voisi tarjota. Henkinen suhde, semminkin informaatioon, lauseisiin, sanoihin, on kyllä tärkeä ja välttämätön, mutta vain kirja tarjoaa mahdollisuuden myös monipuoliseen fyysiseen suhteeseen. En voi kuvitella, että näytörüutu pystyisi samaan, vaikka kernaasti myönnän eräällä tasolla rakastavani myös kirjoituskonetani, sekä pientä elektronista että isoa mekaanista pallopää-

tä, jonka Letter Gothic -pallo tekee runostakin asialistaa ja Olde World -pallo puolestaan antaa ylevää arvokkuutta proosallisimmallekin tulo- ja menoarviolle. Mutta ystäviksi sillä lailla kuin kirjoista näistä koneista ei ole, ja luulen ettei olisi tietokoneestakaan, jos sellainen joskus innostuisin hankkimaan.

Kirjoista ystävinä, jopa rakauden kohteina on kirjoitettu paljon; ehkä on niin että ne, jotka paljon kirjoittavat myös paljon rakastavat – kirjoja. Kirjat eivät ole huikentelevaisia rakastettuja eivätkä petollisia ystäviä, ehkä niitä siksikin voi rakastaa avoimesti ja vilpittömästi, vailla pelkoa. Jotain tästä on Oiva Paloheimo tavoittanut mietelmässään: "Heittäydy lemmensuhteeseen aina kuin suinkin voit, ja katso, sinä tulet hulluksi. Lue huonoja kirjoja, niin voit antaa ne pois ilman kaipausta, ja katso, sinä tulet tylsäksi. Lue hyviä kirjoja, niin ennen pitkää sinulla on kirjasto, ja katso, sinun hulluuttasi kunnioitetaan koska hermosi ovat kunnossa."

Kirjoja vastaan ei vakavia manauksia

Todella, kenestä voisi sanoa, että hän rakasti kirjoja niin paljon että se vei häneltä hermot. Rahat kylläkin, siitä on esimerkkejä riittämiin. Enintään voisin kuvitella menettäväni hermoni siitä ajatuksesta, että mitenkään

en luultavasti enää elämäni aikana ehdi lukea kaikkia niitä kirjoja, joita hyllyissäni jo nyt on. Tietenkin tämä on otettava eräin varauksin: ukrainankielistä Kiovan yliopiston historiaa en ehkä ole koskaan ajatellutkaan lukea. Ja samaan "koskaan lukemattomien" joukkoon täytynee liittää myös Darwinin matkakirjan tuore kroaatinkielinen käännös, jonka veljeni toi hiljakkoin matkaltaan tuliaisiksi. Mutta kirjoista ei koskaan tiedä: ehkäpä joskus opettelenkin serbokroaattia juuri Darwinin matkakertomuksesta! Kun viime vuonna muutin maaseudulle ja loputtomilta tuntuvia kirjalaatikoita purettiin muuttokuormasta, yski muuttomiehistä kysyi: "Oletkos lukenut nämä kaikki?" ja minun oli rehellisesti vastattava, etten suinkaan mutta varmasti yli puolet.

Vaikkapa vain puoletkin. Siinä on silti tuhansia ystäviä, ja tuhansia on vielä odottamassa. Eikä vain omissa hyllyissäni vaan kaikkialla maailmassa, Helsingin yliopiston kirjastossa, Firenzen ja Venezian suurissa kirjastoissa, Pariisin Kansalliskirjastossa, Oxfordissa ja Cambridgessä, Lontoon valtavassa British Libraryssa. Ei tuhansia vaan miljoonia, ja kaikki ne ovat potentiaalisia ystäviä. Siinä on yksi kirjarakkauden puolista: ei tarvitse ajatella niin kuin elämässä yleensä ja ihmisten suhteen: tämä on minun rakastettuni ja tuo siis ei ole, vaan va-

paat ja villit suhteet kukoistavat mitä merkellisimpinä yhdistelminä. Kirjat ovat kärsivällistä joukkoa, ja ihastuessani yhteen, toiset tyytyvät odottamaan, eivät häviä eivätkä muutu, paitsi sitä mukaa kuin itsekin muutun.

Tietenkään kaikki maailman kirjat eivät kelpaa ystäviksi. Monesti voisi runoilla Goethen tapaan, Koskenniemen suomentamana: "Tuli suuresta seurasta parhaillaan / mies, hiljainen oppinut, kotiaan. / Joku kysäisi: 'Miten miellytti teitä?' / 'Jos kirjoja ois he, en lukisi heitä.'" – Kaikkia ei todellakaan kannata lukea. Ja kuitenkin, Goethessä pysyäkseen, hänen "Harras huokauksensa". kuuluu seuraavaan tapaan: "Ah, paljon säästyisi meiltä, / moni välttyisi harhateiltä, / tekis onnekkammaks se oloimme maisen / ja pienemmät pettymyksemme ois / jos sais viinin pois / ja kyynelet naisen." Kirjoista hän ei puhu mitään, oireellista kylläkin. Moni ihmisluuhkain tai ihmisraunio on mielessään toivotellut sekä viinin että naiset hyvin etäälle ja mieluummin kokonaan olemattomiin, mutta kirjoja vastaan ei ole kuulunut vakavia manauksia, enintään lievää kritiikkiä, kuten Saarnaajan "Paljolla kirjojen tekemisellä ei ole loppua", mikä pitää paikkansa nyt niin kuin Saarnaajankin aikoina.

Totta kyllä pitää paikkansa sekin, että kaikki ihmiset eivät kelpaa kirjojen ystäviksi. Dik-

taattorit eivät yleensä rakasta kirjoja. Me kauhistelemme kuullessamme tarinaa siitä miten kalifi Omar poltatti Aleksandrian kirjaston: "Jos niissä on samaa kuin Koraanissa, ne ovat tarpeettomia, jos niissä taas ei ole ne ovat vahingollisia." Mutta meidänkään aikamme moiset diktaattorit eivät ole harvinaisia, eikä tällöin tarvitse ajatella vain synkeitä valkopartaista ajatollia; diktaattorina voi yhtä hyvin olla kokonainen puolue tai uskonlahko tai hallintokoneisto. Diktaattorit eivät ole kirjojen ystäviä, koska he pelkäävät kirjoja ja varsinkin kirjoja, jotka ovat erilaisia kuin he itse. Kukapa meistä, jotka emme ole diktaattoreita, haluaisi muuttaa kaikki ystävänsä juuri itsensä kaltaisiksi? Kukapa meistä haluaisi, että kaikki kirjat ajattelisivat juuri niin kuin me? Ja kukapa haluaisi kieltää ne, jotka ajattelevat toisin?

"Pullo viiniä, joutilaisuutta, kirja..."

Tietokoneen kasetit saattavat olla kaikki samanlaisia, niiden fyysiset ulottuvuudet voidaan ja on syytäkin standardoia. Kirjoilla sen sijaan on omat oikkunsa niin koon, muodon kuin muunkin ulkoasun suhteen. Olisko kaikkien rakastettujemme olta- va kasvoiltaan ja varreltaan yhteneväisiä kuin nykyruotsalaisten hautakivien, joissa vain nimi erottaa vainajan toisesta, pianai- kaa ehkä ei edes nimi. Byrokraatin unelma lienee standardoi- tu hautuunmaa, jossa vain henki- lönummun numero kertoo vai- najan persoonasta, ja saman by- rokraatin voi kuvitella haaveile- van tasamittaisesta kirjastosta, jossa tasamittaisilla hyllyillä ta- samittaiset ja tasaharmaat kirjat erottuvat toisistaan vain omilla sosiaaliturvatunnuksillaan, ISB- numeroilla.

Mutta onneksi tasamittaisuuden aate ei vielä ole levinnyt kir- josten kirjajaan maailmaan. Niitä on isoja ja pieniä, lihavia ja laihoja, sidottuja ja nidottuja, arvokkaan nahkaselkäisiä ja ko- dikkaan pokkarimaisia, juhlalli- sen raamatunmustia ja iloisen si- nisiä, punaisia ja keltaisia, jopa papurikkoja ja kukertavia. Oman kirjastoni asujamisto jyh- keimpiä on Plinius vanhemman kuuluisa luonnonhistoria, vuo- den 1741 ranskalainen painos, korkeus 40 cm, leveys 25 cm ja paino yli 10 kg. Kun taas ulko-

Suomalainen
Virsi-Kirja,
siihen sopivain
Kappalten kanssa,
Esiwallan
Armollisesta Käskyistä,
kolmen Consistoriumin suostumisella ennen tarpeel-
lisesti perattu,
Niin myös
Sen vuonna 1695 hyväksi katsotun
Ruotsinkielisen Virsikirjan jälkeen
enätty:
Nyt taas vastuudesta ojettu.

Esseplari maksaa 70 kopeikkaa Sopiassa.

Helsingissä ja Turussa w. 1841
pruntattu J. C. Frenckellin ja Wöjan tyföna.

Virsikirja on aikoinaan ollut Raamatun jälkeen "se toinen kirja".

naisesti vaatimattomimpiin ku- lulu kahden gramman painoi- nen, tuuman levyinen ja tuu- man ja kahden viidenneksen korkuinen Sveitsissä painettu kirjanen nimeltään Pensées sur le livre, "ajatuksia kirjasta". Vain kaksi grammaa mutta sisäl- lä sata mietelmää lähes yhtä mo- nella sivulla. Kas tässä muuta- ma: "On kirjoja joita on pelkäs- tään maisteltava, toisia joita on ahmittava, ja vielä on niitäkin, joskin vain vähän, joita on niin sanoaksemme pureskeltava ja sulateltava." Näin sanoi Bacon, kun taas Joubert huomauttaa: "Uusien kirjojen suuri haitta on siinä, että ne estävät meitä luke- masta vanhoja." Eikö sama vä- liin koske muitakin ystäviä kuin kirjoja, rakastetuista puhumat- takaan.

Cicero selittää vakavaan, opeettavaiseen tapaansa, että jos sinulla on kirjasto, sinulta ei

puutu mitään, ja että huone il- man kirjoja on ruumis ilman sie- lua, mutta persialainen runoilija Hafiz ei ole yhtä vakuuttunut siitä, että yksin kirjat takaisivat ih- miselle maallisen onnen: "Ystä- viä, pullo viiniä, joutilaisuutta, kirja, pieni kolkka kukkien kes- kellä... Tätä iloa en vaihtaisi olevaan enkä tulevaan maail- maan." Saman oli sanonut jo kolmesataa vuotta aikaisemmin Hafisin maanmies Omar Khai- jam. Teltantekijä: "Vain runo- kirja, viiniä ja leivänpuolikas, ja lampaanreittä kappale, ja kak- sin kerallas, kedolla, tuttu tutta- vin, tulppaaniposkinen, ken val- tikkaansa vaihtaisi ei siihen ku- ningas?". Toivo Lyyn tulkitse- mana. Omar Khaijamin kuole- masta on pian tuhat vuotta, Ha- fizin kuolemasta hieman vähem- män, mutta siinä he ovat läsnä, kirjoissaan, kuolematomina, keskelläme. Puhuiko joku jos-

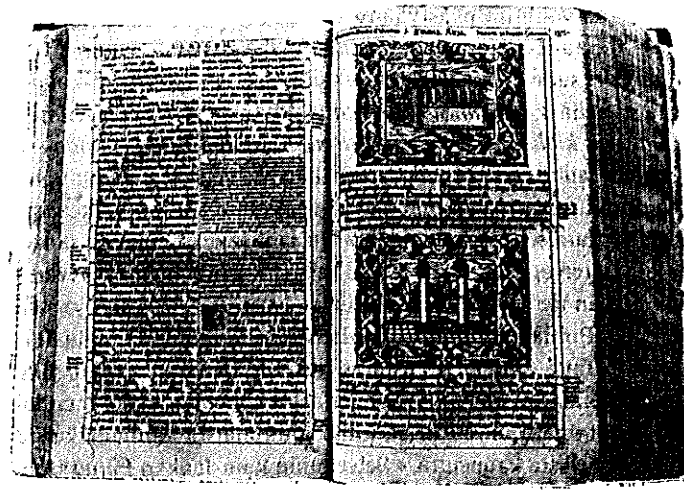
kus kirjan kuolemasta?

Yleensä pidetään paheksutta- vana, jos joku koettaa ostaa it- sellen ystäviä rahalla. Mutta kirjat ovat niitä ystäviä, joita voi ostaa mielin määrin tai aina- kin niin paljon kuin varat ja hyl- lytilat sallivat. Tässä suhteessa ne ovat kuin entisajan orjat, joi- ta ostettiin orjamarkkinoilta; mutta kun orjat olivat inhimilli- siä olentoja, mitä kirjat eivät sentään ole, ne saattoivat ruve- ta hankaliksi ja kapinoidakin. Kirja ei kapinoi koskaan. Kun kirjoja voi ostaa, niitä voi tietys- ti myös myydä. On tosin syytä kysyä, myykö todellinen kirjan- ystävä koskaan kirjojaan, mut- ta ellei kirjoja myytäisi, niitä ei myöskään voisi antikraviaateis- ta ostaa; ilmeisesti siis kirjoja on soveliasta ainakin joissakin tilanteissa myydä.

Toisinaan saa antikvariaatista käteensä kirjan, jonka etuleh- destä on leikattu pala pois – tai jopa koko etulehti puuttuu – sil- loin voi sepittää itselleen tari- nan köyhästä kirjanystävästä, jonka oli pakko myydä yksi rak- kaistaan saadakseen hieman lää- kettä sairaalle vaimolleen tai maitotilkkasen nälkäiselle lapsi- laumalleen, mutta joka ei voi- nut kestää sitä häpeää, että jo- ku tapaisi hänen kirjastonsa aar- teen markkinapöydällä, todella kuin viime vuosisadan haittilai- sella orjatorilla. Tai kenties ky- symyksessä oli ahne perikunta, joka ei halunnut maailman nä- kevän, miten taattovainaan ko- ko elämänsä aikana kokoama kirjasto myytiin kohta, kun hau- tajaiset oli saatu pidetyiksi.

Joskus lukijan merkinnät nostavat hintaa

Mutta häpeähän kirjojen myynti ei sinänsä, ole, sen enempiä kuin niiden ostami- nen. Ainakin minä mielelläni näen etulehdeltä tai exlibris- merkistä, keiden aikaisempien isäntien palveluksessa kirjani ovat olleet. Kiinnittäessäni kir- jaan oman merkkini tunnen lüt- tyväni siihen sukupolvien saat- toon, jonka hyllyjen kautta kir- ja on vaeltanut päättymättömäl- lä matkallaan. "Kirja, ennen mua syntynyt, myös jälkeheni jää". Kansainvälisillä kirjamar- kinoilla kirja suorastaan nousee arvossa, jos se on sattunut jos- kus vaelluksensa aikana asusta- maan jonkun kuuluisuuden kir- jastossa, ja antikvariaatit mai-

Vanha kirja voi olla kuin paras ystävä.

nitsevat tämän huolella luette-loissaan, roiskaisten samalla hin-taan tuhannen tai pari ylimää-räistä, semminkin jos kuului-suus on tullut tehneeksi siihen reunamerkitöjä.

Mihin hintaan mahtaisikaan nousta vaikkapa se Kopernikuk-sen teoksen kappale, johon Ga-lileo Galilei olisi vanhana ja vä-syneenä raapustanut: "Se pyörii sittenkin"! Sellaista tuskin löy-tyy edes Sothebyn huutokauppa-listoista, mutta muita vastaavia tapauksia toki on paljonkin, koska moni tiedemies, kuuluisa ja vähemminkin kuuluisa, on tullut kirjoitelleeksi yhtä ja tois-ta edeltäjiensä kirjojen margi-naaleihin. Monen mielestä margi-naalit ovat juuri sitä varten, kun taas toisen koulukunnan mielestä kirja on niin pyhä esine että sen sottaaminen reunahuo-mautuksin tai alleviivauksin on kuolemansynti. Itse harhailen välimaastossa: jos merkinnän teen, teen sen lyijykynällä, vaika en kuvittelekaan, että peri-kuntani aikoinaan kaupittelisi noita kirjoja marginaalioiden tähden, pikemminkin he koetta-vat saada ne myydyiksi tuhruis-ta huolimatta. Enkä kuvittele, että jos tällainen kirja joutuu jälkeeni johonkin julkiseen kir-jastoon, se sijoitettaisiin allevi-vaustensa ansiosta käsikirjoitus-osastolle, niin kuin muuten hel-posti käy sellaisten kirjojen, joissa merkinnät ovat riittävän runsaita ja riittävän suurten suu-ruuksien tekemiä.

Kirjat ovat kalliita, sanotaan, ja tulevat aina vain kalliimmik-si. Mutta ihmistenkään ystävyys ei aina ole ilmaista: vähintään-kin ystäviä on silloin tällöin kes-tittävä, jos mieli saada osak-seen vastavaroista kestiystä-vyyttä, ja ystäviä on joskus muistettava lahjoinkin, vaikka pa sitten kirjoin. Myös viina on kallista ja tulee aina vain kal-liummaksi, mutta sanotaan myös, että se on aina hintansa väärti. Niin kirjakin, ja usein se on paljon enemmänkin väärti, kun taas viinapullo on yleensä

aina vain viinapullon arvoinen.

Matti Klinge kirjoittaa viime-vuotisessa kirjoituskokoelmas-saan "Kulttuurista", jolle hän on antanut alaotsikoksi "Kansai-laispuheenvuoroja", kirjoista ja ylioppilaista muun muassa näin: "Kirjat ovat aina olleet kalliita ylioppilaan rahallisesta näkökul-masta, vai onko asia ilmaistava niin, että oluen hetkellinen ilo kautta vuosisatojen on vaatinut myös ne rahat, joista säästämäl-lä olisi voinut tulla omia kirjas-toja. Ylioppilaan ja jokaisen muunkin ihmisen käyhyys ja rik-kaus on niin merkittävää: eivätkö merkittävimmät kirja- ja taide-kokoelmat ole kuitenkin synty-neet melko köyhien keräiljiöiden kiihkeän intohimon eikä rik-kaiden sijoitushalun tulokse-na?"

Huomattava kirjakokoelma kelpasi yliopistolle – ilmaiseksi

Mieleeni muistuu suomalaisen hengenmies Antero Ceder-berg; joka viime vuosisadan lo-pulla ja tämän alussa toimi kirk-koherrana Tohmajärvellä ja sit-ten Mikkelissä. Varsinkin syrjäis-sessä erämaapitäjässä elämä oli hankalaa ja taloudelliset vaikeu-det suuret, mutta Cederberg ei luopunut kirjojen keräilystä. Hänen tyttärentyttärensä Annik-ki Kalela kertoo kirjassaan "Iso-vanhempieni tarina", miten Cederbergin appi, varakas helsinki-

läislääkäri Otto Hjelt, oli kylläs-tyneenä avustamaan epäkäytän-nöllistä vävyään kerran tuumi-nut: "Sinullahan on koko lailla kirjoja, vaikka se ei varsinainen kirjasto lienekään. Etkö voisi myydä niistä osaa niin voisit hie-man selvittää veloistasi." Mutta Cederberg ei halunnut luopua ystävistään niin mitättömän syyn kuin velkojen tähden. Hänen kuoltuaan hänen tyttärensä yritti epätoivoisesti saada kirjas-toa myydyksi, mutta se ei kel-vannut kenellekään. Olen kuul-lut juristien sanovan, että perun-kirjoituksissa kirjat ovat mar-kan kappale, mutta sekin olisi il-meisesti ollut liikaa. Tytär ajat-teli jo vuokrata kuorma-auton ja ajaa koko roskan järveen, kunnes vihdoin vastaperustettu Turun yliopisto suostui otta-maan kirjat – ilmaiseksi. Tari-nan moraalin löydätte Kansalli-sesta elämäkerrastosta, jossa Cederbergistä mm. mainitaan että hänellä oli yksi vuosisadan huomattavimpia fennica-kokoel-mia, siis suomalaisen kirjallisuu-den kokoelmia. "Ei mikään var-sinainen kirjasto", oli appiukko arvellut.

Fennica ei tietenkään paljon paina kansainvälisillä markki-noilla, siellä missä suuri raha liikkuu vanhoja kirjojakin vai-nuten. Suurten antikvariaattien luette-loissa hinnat kirjoitetaan tavan takaa viidellä tai kuudella numerolla, sen mukaan onko kysymys punnista vai frangeista, ja joskus saattaa lukuun ilmaan-

tua vielä kuudes tai seitsemäs-kin numero. Amerikkalaisen lin-tumaalarin John James Audubon-in – meidän von Wright-veljes-temme aikalaisen – jättiläisko-koinen teos tai oikeammin lito-grafiakokoelma "Birds of America" myytiin 200 000 dolla-rilla vuonna 1969, minkä jäl-keen sitä ei ole nähty markki-noilla; sen viime vuonna ilmesty-neen uusintapainoksen voisi kyl-lä ostaa vaatimattomaan 15 000 dollarin hintaan. Ja jokin aika sitten ilmoitti englantilainen an-tikvariaatti saaneensa englantil-aisen lintumaalarin John Goul-din pojanpojanpojalta toimeksi-annon: myytävänä olivat Goul-din omat kappaleet hänen kai-kista lintuteoksistaan: 47 folioni-dettä, yhteensä 3265 litografiaa, hinta 350 000 punttaa eli kolmi-sen miljoonaa markkaa. Ilmoi-tuksessa oli myös esitetty vaati-maton toivomus, että kirjat nyt saisivat hyvän uuden kodin. En tiedä, syntyikö kauppoja, tuliko uudeksi kodiksi jokin julkinen kokoelma, snobistisesti lintuja harrastavan miljonäärin palatsi vai tunnottoman huijarin epä-siisti murju.

"Ihminen ilman kirjoja on kuin lintu ilman siipiä", sano-taan kerran joulutervehdykseksi saamassani pienessä kokoelmas-sa venäläisiä kansanviisauksia kirjoista ja viisaudesta. "Yksi kirja tuhatta ihmistä opettaa", siinä myös todetaan. Mutta mil-tei vielä kaunopuheisemmin on ystävämmä kirjan olemusta tul-kinnut slovenialaisen kirjakaup-paan "Mladinska Knjigan" painattama käärepaperi. Osuvien piirrosten myötä siinä kerrotaan kirjasta näin: "Sen avulla me yl-lämme mihin tahansa. Se saa meidät nauramaan ja iloitse-maan. Sillä me lyhennämme pit-kiä tuntejamme. Sen me kernaasti annamme lahjaksi. Sen me kernaasti saamme lahjaksi. Sitä me mieluusti keräämme. Sillä me lyhennämme pitkiä tun-tejamme. Sen ääreen me nu-kumme ja siitä me näemme un-ta."

SORAMYINTI E. LIKAMAA KY

Sepänpellontie 23 PORI
Puh. 939-463 311
Autopuh. 949-221 393

ELEMENTTIVALIO KURRA KY

85450 JOENKYLÄ
PUH. 983-80 737

K & H ANNALA OY

LANKILANKOSKI
62100 LAPUA
Puh. 964-388 922

LAPIN MATKAILU OY

Maakuntakatu 10
96100 Rovaniemi
Puh. 960-160 52
telex 37288 lapma SF

Aseseppä M Löppönen Ky

Simasalonkatu 8 57200 SAVONLINNA
Puh. 957-288 18

KYRÖN VIHANNES KY

21800 Kyrö
Puh. 863 329

MAANRAKENNUSTYÖ ESKO PAASONEN

Harjutie 18 A 13, 04400 Järvenpää
Puh. 287 863, autopuh. 949219017

Fin- Match oy

40800 VAAJAKOSKI Puh. 941-263 811

K. KNUUTILA

21840 Karinainen puh. 921-863 406
– maan kaivuuta – puskutöitä
– maantiivistystä – alueiden höyläyksiä

Oy Hercofinn Ab

Mannerheimintie 14 A, Vaihde 641 945
(Teht. Kalkku 931-430 444)

Oy Hercofinn Ab

Mannerheimvägen 14 A, Växel 641 945
(Fabr. Kalkku 931-430 444)

RAUMA-REPOLA OY LAHDEN TALOTEHDAS LAHTI

Puh. (918) 448 11

ELINTARVIKKEITA JA
PÄIVITTÄISTAVAROITA

T:mi T. ELO

Elopolku, JOKELA
Puh. 914-81354

puukela

Kelatie, 01450 VANTAA, puhelin 872 6066. Avoimna arkisin 8-17, lauantaisin 9-13

ISOKASKI KY – Vihannespakkaamo –

38950 Honkajoki
Puh. 930-531 64, 532 39

KARHUNKORVEN

NURMIJÄRVI 01900
KARHUNKORPI Puh. 90-206 255
Avoimna ma-pe klo 7.00-17.00

Rakennusliike KANTA-RAKENNUS OY

Sibeliuksenkatu 4 C
13100 HAMEENLINNA
Puh. 917-223 64

Instrumentti- ja sähköasennukset sekä huoltoa

INSTRUMENTTISÄHKÖ OY

Kankurinkuja 6, 06100 Porvoo
Puh. 915-149 733

RAIMON RAHTI OY KYMEN KAUPPAJAKELU KY

– NOPEITA KULJETUKSIA –

Puh. 952-24 844
Katajasuonpolku 1, 48410 Kotka

Rak.liike V. Mättölä Oy

52700 MÄNTYHARJU
puh. 956-237 60

ERVASTIN PELTI OY

Poratie 7 90150 OULU
Puh. 981-335 472, 333 177

Peltityöt mittatilaustyönä Ohutlevytyöt
TIG ja MIG-hitsaukset, mm. ruostumatoneräs, kupari ja alumiini
ALAN ERIKOISLIIKE AMMATTITYÖTÄ YLI 30 VUOTTA

Leipomo Rautatienk. 30 Puh. 917-170 107
Tuoretta kahvileipää vaativaan makuun

KAJOTE OY

Orvokintie 9
06100 Porvoo
Puh. 915-149 422

Rakennusliike PERÄLÄ

Rantakatu 9 B, 90100 Oulu
Puh. 981-133 66

SOLMIS OY

ATK-OHJELMOINTIA Tornio 446 036

KEMINMAAN PITO-PULLA

Pastilankuja, 94400 Keminmaa
Puh. 980-520 609

oy *Rymaco* ab

PL. 9
02921 ESPOO
Puh. 90-840 133
Telex 124703

RENCOTUOTE OY

Mestarintie 20 06100 Porvoo
Puh. 915-148922

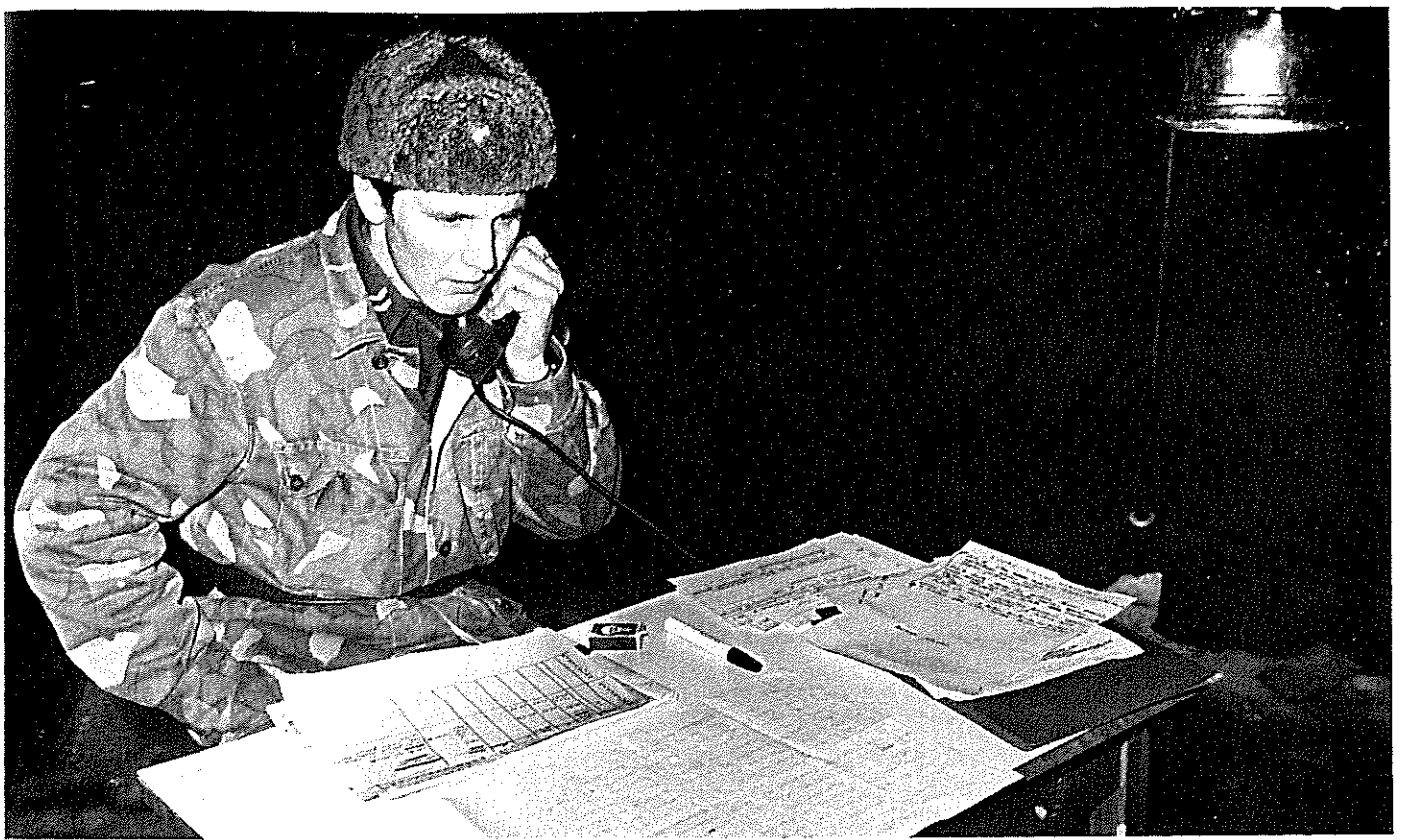
OY RANI AB

68700 Teerijärvi
Puh. 968-75222

- HAUTAKIVET
- RAKENNUSKIVET
- TEKSTIEN KAIVERRUS JA UUSIMINEN

NIVALAN KIVI

85520 Korpiranta Puh. 983-47 635

Reserviin ja reservissä

Meklari

Kun nyt viimeistä kertaa kirjoitan tähän lehteen, on kenties aika vilkaista myös taaksepäin. Olen nauttinut jokaisesta kerasta, jolloin olen voinut paneutua miettimään, mitähän tärkeää – ja joskus kai vähemmänkin tärkeää – maanpuolustuksesta tai turvallisuuspolitiikasta voisi sanoa ehkäpä hieman piikikkäästikin tai ainakin hieman humoristisesti.

Käsi sydämellä voin vakuuttaa, että kaikki on ollut maanpuolustuksen puolesta, ei koskaan sitä vastaan, vaikka ehkä ensi lukemalta on joissakin tapauksissa saattanut tuntua. Pakinoitsijankin on aika vetäytyä jossain vaiheessa reserviin, viimeistään silloin kun sen tekee päätoimittajakin.

Eriyiseti jää harmittamaan, että runsas kokoelma näiden pakinoiden välikaskuja jää nyt tässä käyttämättä. Mutta toki niitä voi käyttää joissakin muissa yhteyksissä.

☆☆☆

Päämajan korkeimman johdon ruokapöydässä istuttiin hiljaa kuin kirkossa. Marski avasi keskustelun, mikä yleensä ta-

pahtui ensimmäisen ryyppyn jälkeen. Vähitellen siihen muutkin voivat ottaa osaa. Ruuasta ei kuitenkaan keskusteltu. Marski itse saattoi joskus harvoin esittää oman mielipiteensä, mutta muiden oli parasta olla siitä asiasta hiljaa.

Kerran Marski keskeytti vähäksi aikaa jonkin kalalajin syömisen ja sanoi ikäänkuin kaihoimaisesti:

– Jaa-a, minun kiroukseni on se, että minä tiedän, miltä tämän pitäisi maistua!

☆☆☆

Tapasin syyskuun loppupuolella Upinniemessä ja Syyndale-nissa kertausharjoituksissa olleen nuoren alikersantin. Teltassa olivat asuneet, kylmyys oli vaivannut, nukkuma-alustana olivat olleet pelkät laudat, unta oli riittänyt keskimäärin 3–5 tuntia yöstä kohden eikä varusteita-kaan saanut joka päivä kuiviksi.

Mutta olivatko nämä sitten kaataneet nuoren miehen maanpuolustushengen? Ei toki. Hänestä ne kuuluivat yhtenä osana kertausharjoituksen kulkuun. Kyllä miesten käyrää pitää edes jollain nostaa. Eiväthän nämä

olleet kuin murto-osa siitä, mitä tulisi tosi sodassa olemaan. – Ruoka oli ollut erinomaista – reserviläisten itsensä valmistamaa – kavereiden keskinäinen henki oli ollut loistava – kotiuttamispäivänä oli vielä vietetty yhteinen ilta – ja kantahenkilökunta oli hoitanut osansa hyvin.

On tämä viite johonkin positiiviseen, johon ollaan menossa?

☆☆☆

Jatkosodan aikana seurasi JR 12:n komentaja eversti Albert Puroma tarkasti mielialan vaihteluita joukkojensa keskuudessa. Puntari oli yksinkertainen, mutta pätevä:

– Vuolevatko miehet tikkuja? kuului komentajan usein toistuva kysymys tarkastuskäyntien aikana. Jos vastaus oli kielteinen, osoitti komentajan tyytyväinen ilme, ettei ollut syytä pelätä apaattisuuden levinneen joukkoihin.

☆☆☆

Maanpuolustuslehden Kustannus Oy on tuottanut tukun videoelokuvia viime sotiemme TK-miesten filmiotsista. Osa

niistä on hyvinkin onnistuneita. Ainakin ne tuovat nuorten eteen silloiset tapahtumat aivan sellaisinaan. Ne ovat nykyajan keinoin kerrottua historiaa, monin paikoin vielä kulttuurihistoriaakin. Historian opettajat ovat olleet sarjaan tyytyväisiä.

Puolustusvoimat osti niitä nipun jakaen ne joukoille. Todennäköisesti tarkoituksena oli käyttää niitä varusmiesten opetuksessa. Mutta mitä onkaan tapahtunut? Ovatko ne komentajien kassakaapeissa vai vitriineissä. Useimmin on kuullut, etteivät varusmiehet ole moisia videoita nähneet, kuin että ne olisivat heidän katsottavanaan tavalla tai toisella.

☆☆☆

Korsu etulinjassa, viholliskoneita yläpuolella, myrskylyhty valaisee pimeää korsua. Arka ääni korsun perältä:

– Ikkuna peittoon. Lentokoneita tulee.

– Antaa tulla vaan, jos noin pienestä luukusta mahtuu!

☆☆☆

Kadettihenkeä parhaimmillaan

Muistelua kurssilta 47

SEPPO TAKAMAA:

Kadettikurssi 47 alkoi 1.11.1960. Kurssi oli kaksivuotinen ja koulua käytiin vanhalla meiningillä. Nuorempi kadetti oli simppe ja toisen vuosikursin kadetti tietysti herra ja kaaderi ja jopa nuoremman esimies.

Kaikesta huolimatta koulussa vallitsi hyvä henki ja peli oli rehtiä.

Seuraavaa pientä tositarinaa kurssiltamme en voi jättää kertomatta. Tapaukseen sisältyy aimo annos hyvää huumoria ja kadettihenkeä parhaimmillaan.

Kerron tapauksen myös oman kadettikurssimme kunniaksi, sillä valmistuimmehan upseereiksi tasan 25 vuotta sitten.

Kurssimme siis alkoi ensimmäisenä marraskuuta. Kurssillemme luvattiin kotilomaa jouluksi ja ansioituneille iltalomaa jopa jo ennen sitä. Marraskuun puolivälin tienoilla aloitti silloinen kapteeni **Erkki Laatikainen** kurssille luennot sotahistoriasa. Saimme tietenkin häneltä läksyä jo seuraavaksi viikonlopuksi, parikymmentä sivua luettavaa **Martti Santavuoren** sotahistorian oppikirjasta.

Kunkin tuli hakea kirjansa koulun kirjastosta. Pääsin kuitenkin hakemaan oman teokseni vasta seuraavana päivänä. Siinä kävi niin, että kyseisen oppikirjan kysyntä oli hetkellisesti ylittänyt käsikirjaston tarjonnan ja minun kirjani haettiin varastosta. Silmäilin kirjaa illalla ja totesin, että se ei ollut kulumut kadettien käsissä vuosiin, sillä kirja oli kuin uusi. Kirjaa selaillessani tein mielenkiintoisen löy-

Kadetti Seppo Takamaa.

dön. Lehtien välissä oli kellastunut paperi. Se oli miehekkään komealla käsialalla kirjoitettu loma-anomus ruutupaperille!

Anomuksen päivämäärää en enää muista, mutta lomaa oli anottu viikonvaihteeksi alkupuolella vuotta 1947. Komeakäsialainen anoja oli kadetti **Heikki Paloheimo**, joka toivossa eläen oli merkinnyt lomaosoitukseen Lappeenranta. Lomalle ei kelpo kadetti ollut kuitenkaan päässyt, sillä anomusta oli eri asteissa kohdeltu melkoisen tyyliä. Ensinnäkään kadettikeräsantti **Tikka** (Olli Tikka?) ei ollut lomaa puoltanut. Samaan tulokseen oli anomusta puntaroitessaan päätnyt myös kapteeni

Erkki Kurkela. Majuri **C-A Standertskjöld-Nordenstam** oli sitten loman lopullisesti evännyt. Syyinkin muistan. Se oli varsin vähäpätöinen ja tässä kerrottavaksi sivuseikka.

Satuin samana iltana näyttämään anomusta kadetti **Veijo Hakkaraiselle**, joka tunsi Paloheimon – porilaisen majurin – ennestään. Sain tuuman ja kirjoitin Paloheimolle kirjeen. Laitoin siihen terveisiä kurssiltamme ja liitteenä tuon haalistuneen paperin majurille muistoksi. Sitten unohdin koko asian...

Joulukuun alkupäivinä järjestettiin koulun hiihtokilpailut, sillä **Hyrylästä** oli löytynyt lunta jo siihen aikaan vuodesta. Irroitel-

lessani suksia jaloistani maalissa, tuli luokseni luutnantti **Pekka Kurenmaa**. Hän käski minun heti koululle saavuttuani ilmoittautua kadettikomppanian päällikölle, majuri **Erkki Kurkelalle**. Kurenmaa lisäsi asian olevan tärkeä, mutta ei näyttänyt silti kovin huolestuneelta, eikä paljastanut mitään asiaa valaisevaa.

Kadettikoululla suin tukkani ja järjestelin vaatteeni sekä ilmoittauduin majurille tämän virkahuoneessa. Sodat käynyt, jämerä upseeri kysäisi ensin hiihtokilpailuista. Vastasin niiden sujuneen kohdaltani tyydyttävästi ja että olin ohitanut pari kurssitoveriani, mutta joutunut sitten päästämään ohitseni muutamana vanhemman herran (jotka käskivät odotta ja menivät sitten ohitseni, mutta sitä en majurille tietenkään maininnut). Kurkela ei siihen sanonut mitään. Hän otti pöytälaatikostaan muutamana paperin, joita alkoi järjestellä. Minä puolestani aloin aprikoida ilmoittautumiseni syitä, sillä ei ollut internaatissa aivan tavallista, että nuorempi kadetti ylipäätään oleskelee komppanian päällikön toimistossa.

Majuri Kurkela kysyi kotipaikkani. Sanoin sen olevan Kauhava. Esimies kirjoitti sitten pari sanaa edessään olevaan paperiin ja ojensi sen sekä nivaskan muita papereita minulle käskien lukea päällimmäisen. Ensimmäisen arkin otsikoksi oli koneella kirjoitettu **LOMAANOMUS!** Luin sen ja hämmästyin. Majuri **Heikki Paloheimo** "anoi täten" minulle sitä

Heikki Paloheimo

sunnuntailomaa, jota mm. Kurkela ei ollut aikanaan puoltanut.

Olin sanaton. Anomuksen laitaan oli majuri Kurkela kirjoittanut: "Myönnän, alkaa tänään". Sain poistua Astelin tupaani, istuin ja luin saamani paperit varmuuden vuoksi vielä pariin kertaan. Anomuksen lisäksi majuri Paloheimo oli kirjoittanut minulle kirjeen. Se oli hauskaa luettavaa. Kirjeessään hän muiden muassa tarjosi käyttööni oman kadettikurssinsa hyviksi kokemia lomasyitä kuten "kotona keittiössä hiiriä" jne. Hän myös kovasti kehuil silloista

kapteeni Erkki Kurkela. Valittavasti jouduin myöhemmin palauttamaan kirjeen Kurkelaalle, enkä ole sitä sen koommin nähnyt.

Kotvan kuluttua astui tupaani kadettiväepeli Ilkka Ranta. Hän tiesi lomastani ja käski minun ilmestyä tupaansa lomatarkastukseen tasan puolen tunnin kuluttua.

Vaihdoin nopeasti ylleni loma-asun, erinomaisen puvun m/36 ja kiilloitin tuliterät saappaani erityisen hyvin. Viikkasin nenäliinat, joista toisen laitoin saapashousujeni vasempaan takataskuun kuten kadeteilla siihen aikaan oli tapana.

Sain vielä puhelinella varattua itselleni paikan DC-3:een, joka tuolloin liikennöi päivittäin Kauhavalle. Kaikki oli siihen asti "fix und fertig". Tasan puolen tunnin kuluttua saamastani käskystä koputin Gornyi-Dubnjakin oveen ja astuin kadettiväepelin tupaan. Lomatarkastus oli tiukka, mutta asiallinen. Siitä en kuitenkaan selvinnyt. Manttelini olkapäiltä puuttuivat koulun tunnuksat. Huolestuin, sillä aikaa oli vähän. Kadettiväepeli ratkaisi asian edukseni tavalla, josta tämä nykyinen tykistöeversti ansaitsee vieläkin kiitokseni. Hän otti kynäkalakalastaan puuttuvat merkit ja antoi ne minulle.

Luulin jo selvinneeni reilusti. Yläkäytävällä tuli kuitenkin vastaan vanhempi herra, kadetti Jukka Salas, joka oli myös jo kuullut simpun pääsevän koulusta lomalle. Salas ihmetteli kovasti tapahtunutta, mutta ei sille mitään voinut. Varmuuden vuoksi hänkin vielä tenttasi lomavalmiuksiani ja varoitti törmäilemästä Kauhavalla ja josta hän sanoi sikäläisiltä kadeteilta heti saavansa kuulla!

Santahaminan puolityhjässä bussissa seisoin varmuuden vuoksi koko matkan kaupunkiin, sillä en halunnut riskeerata mitään. Istuin sitten lentokoneessa. Mikäpä oli istuskellessa, sillä olin päässyt lomalle, ensimmäisenä kurssiltani. Ilmassa sain kutsun koneen ohjaamoon. Esittäydyin kutsun lähettäneelle kapteenille. Hänen nimensä oli muistaakseni Tervonen, ja hän kertoi myös aikanaan käyneensä kadettikurssin.

Kerroin lomastani. Tervosen mielestä lomani oli aivan oikeutettu ja paikallaan, mutta hänen mielestään koulun menettelytapoissa oli tapahtunut selvää taantumista tai otteen lipsumista loma-asioissa, sillä hänen mielestään minulle olisi hyvin riittänyt normaali sunnuntailoma, mutta perjantaina alkava oli jo liikaa...

Lomallani kiersin sitten Ilmasotakoulun kadetit kaukaa.

Kului toiset kolmetoista vuotta. Palvelin sotakorkeakoulun jälkeen sotilaspiirin esikunnassa Rovaniemellä. Lapin lennosta valmisteli kertausharjoitusta, jossa minunkin oli määrää toimia kouluttajana. Harjoitusta edeltävässä puhuttelussa pyysi majuri Jouko Liusvaara minua seuraavana aamuna töihin tullessani noutamaan rautatieasemalta harjoitukseen saapuvan majurin. Hän olisi oululainen pankinjohtaja Heikki Paloheimo, joka oli reserviläisenä kutsuttu harjoitukseen. Nautin tilanteesta etukäteen.

Aamulla löysin majurin asemalta heti. Istuimme autoon. Kerroin hänelle aikaisemmat yhteytemme. Paloheimo oli hämmästynyt tapaamisestamme, mutta muisti hyvin yhteiset lomahankkeemme. Kiitin taannoisesta lomastani.

Aloimme sinutella toisiamme ja nauroimme tapahtuneelle pitkään ja makeasti.

Tämä sinänsä vähäpätöinen tapahtumasarja on mielestäni oivallinen osoitus erinomaisesta kadettihengestä. Tämä sattui kadettikurssilla 47, joka päättyi 26.10. hyvänä luutnanttivuotena 1962.

MIKKO PELTONIEMI OY

Orikedonkatu 23 20380 Turku
Puh. 921-386 655

MAKURUOKA KY

KALEVANTIE 17 20520 TURKU
PUH. 921-542 424

DET GAMLA BORGÅ VANHA PORVOO

PORVOON KAUPUNGIN MATKAILUTOIMISTO

BORGÅ STADS TURISTBYRÅ

Tel. 915-170 145, Fredsgatan 20

ELÄMYS KAIKKINA VUODENAIKOINA
EN UPPELVESE UNDER ALLA ÅRSTIDER

Rauhankatu 20, 915-170 145

Lähtevän päätoimittajan ajatuksia

Arvoisa lukija, kunnioitettu Kadettikunnan jäsen! Olen nyt toiminut Kylkiraudan päätoimittajana 15 vuotta. Oikeastaan se on aivan liian pitkä aika, jotta lehti enää olisi voinut viime vuosina uusiutua. Ja kuitenkin lukijakunnan mielenkiinnon ylläpitämiseksi uusiutuminen on yksi lehden tärkeimpiä tehtäviä. Katson, että nyt vihdoinkin – ehkä joidenkin mielestä jo kauan sitten – on tullut aika siirtyä sivuun.

Tämä on viimeinen päätoimittamani lehti. Se on kuudeskymmenes. Tammikuun ensimmäisenä päivänä 1988 päätoimittajan tehtävät ja vastuun ottaa vastaan majuri Kari Jääskeläinen, jonka nykyinen virkapaikka on Taistelukoululla. Samalla vaihtuu myös toimitussihteeri. Maisteri Erkki Paukkusen tilalle astuu kapteeni Martti Haavisto, ensimmäinen Vuoden Kadettiupseeri ja varmasti monien kadettiveljien tuttu.

Olen sitä mieltä, että Kylkiraudan päätoimittajan tulisi periaatteessa olla aktiivipalveluksessa sekä kohtalaisen nuori, ei enää tällainen puolivälissä kuutta vuosikymmentä. Muutaman kerran olen yrittänyt pyristellä hieman vastaan, mutta toisaalta tehtävä ei ole ollut vastenmielinenkään. Nyt näyttää siltä, että on löydetty pätevä henkilö tähän tehtävään, joten nousua on odotettavissa.

Näiden 15 vuoden aikana on mieltäni erityisesti lämmittänyt se rakentava kritiikki, jota jäsenet ovat lehteen kohdistaneet. Pienet kömmähdykset on yleensä sivuutettu hymähtäen ja suurempiin on käyty kiinni asiaan tarttuen, mutta silti ilman mitään henkilökohtaisuuksia. Jos yleensä lehtimiehet saisivat osakseen tämän tyyppistä kohtelua, voisivat monet lehtikirjoituksetkin olla maailmaa rakentavia eikä sitä vastaan hyökkääviä.

Lehden linja on ollut kautta vuosien nykyajan asioihin puuttuvaa. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti ei ole voinut olla kovinkaan ”keskustele-va”. Seuraava numero on jo ollut ajallisesti niin kaukana, että keskustelu on tahtonut tyrehtyä. Silti joskus reippaastikin kantaa ottavilla kirjoituksilla on haluttu lukijoita hieman hämmentää, kuitenkin on oltu kaiken aikaa tällä yhteisellä maanpuolustuslinjalla. Vaikka joku ei toisinaan olisikaan kaikesta painetusta pitänyt, ei se silti ole merkinnyt sen asian olevan juuri siten.

Upseerien kanssa onkin ehkä liian usein niin, että emme tutustu niiden henkilöiden ajatuksiin, jotka ilmoittautuvat meidän tai maanpuolustuk-

sen vastustajiksi. Seuraamalla heidän ajatusmaailmaansa ja analysoimalla sitä, voisimme ehkä helpostikin murtautua heidän panssareittensa läpi. Vaikka näitä keskustelemalla taikka kirjoittamalla ei saisikaan käännettyä, ehkä heidän ajatusmaailmansa aina silloin tällöin saisi jonkinlaisen särön. Toisaalta ”vihollisen” taktiikan ja perusteiden tunteminen kuuluu jokaisen upseerin velvollisuuksiin.

Kylkirauta ei saa olla Sotilasaikakauslehden kilpailija. Ne toimivat kumpikin omalla sektorillaan. Ne voivat harrastaa yhteistyötä, vaikkapa artikkeleita vaihtamalla, kuten silloin tällöin on tapahtunut. Sotilasaikakauslehti on koulutuksen, taktiikan, strategian ja upseerien ammatillinen julkaisu. Kylkiraudan painopistealue on henkinen, aatteellinen ja perinteiden maailma. Sotahistoria ilmeisesti kiinnostaa molempia julkaisuja, mutta tämä puoli ei ole kovinkaan helposti johtava törmäyskurssille. Sotahistorian alueella riittää kyllä tilaa, vaikka Kylkiraudankaan ei pitäisi eksyä historialliseksi aikakauskirjaksi.

On monia tahoja, joita haluan kiittää näiden vuosien ajalta. Kadettikunnan hallitus on tukenut päätoimittajaa niin ponnekkaasti kaiken tämän ajan, kuin se on vain sinne ollut mahdollista. Tehtävänsä jättänyt toiminnanjohtaja Reino Waris ansaitsee tässä mielessä kunniamaininnan. Toimitussihteeriä en myöskään halua unohtaa, sillä hän on tehnyt lehden parissa todellista vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Sitä ei monikaan ole tullut ajatelleeksi, joten: Erkki Paukkunen, kiitokset Sinulle. Myös ilmoitustoimistolle nostan hattua, sillä kannatusilmoitusten hankkiminen nykyaikana ei ole helppoa.

Kiitokset myös kaikille avustajille, jotka ovat suurempia nurkumisia esiintuomatta ryhtyneet parkertamaan juttua, kun päätoimittaja on sitä heiltä pyytänyt. Tosin jäsenkuntaa kokonaisuutena ei voine kiittää muuta kuin siitä, että ovat ottaneet lehden postiluukulta vastaan ja mahdollisesti ehkä sitä hiukan selanneet ja monet ehkä lukeneetkin. Mutta ehkäpä upseerit ovat saaneet virkatöissään kirjoitella siinä määrin, ettei se ole enää vapaa aikanaan tullut monellekaan mieleen. Joka tapauksessa Teidän kaikkien kanssa on ollut mukavaa työskennellä.

Martti Sinerma

Toivotamme onnea ja menestystä Kylkiraudalle tulevaisuudessa.

Martti Sinerma ja Erkki Paukkunen

Tehtävä suoritettu

Hyvin kauan sitten silloinen esimieheni, nykyinen ystäväni, Martti Sinerma antoi minulle tehtävän: ”Ryhdy Kylkiraudan toimitussihteeriksi”. Kadettikuntaan kuulumattomana ensin hieman vieroksuin ajatusta, mutta ei Martin kauan tarvinnut kuitenkaan houkutella. En ryhtynyt tehtävään kiitosta tai taloudellisista etua ajatellen, vaan otin sen mielenkiintoisena harrastuksena. Molempia edellä mainittuja asioita on näiden vuosien aikana kyllä myös tullut. Määrästä nyt ei kuitenkaan kannata keskustella.

On tullut myös toisenlaista palautetta. Osan moitteista otan henkilökohtaiseen piikkiini, monet taas ovat olleet toimitussihteeristä riippumattomia. Suoranaiset henkilökohtaiset solvaukset ja esimiehelleni Pääesikunnassa lähetetyt arvostelut ovat lähinnä hämmästyttäneet ja sääliittäneet. Olen ihmetellyt hyvinkin korkeaan sotilasarvoon päässeiden upseerien keskustelukyvyyttä. Jos jokin asia ei miellytä, ensimmäiseksi ei pitäisi vedota esimiesasemaan tai sotilasarvoon. Ärtymyksestä huolimatta asioista pitää voida keskustella si-

vistyneesti.

Kadettikuntaan kuulumattomana en ole katsonut voivani puuttua kovin voimakkaasti lehden sisältöön. Se on päätoimittajan tehtävä. Martti Sinerma on hoitanut sen puolen hyvin. Jos minulla on joskus ollut jotain ideoita sisällyksen suhteen on hän toki niitä kuunnellut. Kustantavan järjestön huomioiden lehti on mielestäni oikeilla linjoilla. Sotilasammattilliset ja puhtaasti sotahistorialliset jutut kuuluvat toisiinsa lehtiin. Järjestölehden tavoitteet eivät voi suuresti poiketa järjestön tavoitteista.

Miellyttävän harrastuksen lisäksi olen näiden vuosien aikana tutustunut suureen joukkoon mielenkiintoisia ihmisiä ja heidän ajatuksiinsa. Se onkin ollut ehkä paras anti. Monet heistä olisivat henkilökohtaisen kiitoksen arvoisia, mutta tyydyn kollektiivisiin kiitoksiin. Teidän kaikkien kanssa on ollut mukava tehdä Kylkirautaa.

Varusmiesajalta mieleenjääneen opetuksen mukaan voin hyvillä mielin todeta: ”Hyvät Herrat, antamanne tehtävä suoritettu.”

Erkki Paukkunen

Milloin armeija on sotakelpoinen

K-E LINDEMAN

Kirjoittaja on tutkinut sveitsiläisen sotilasaikakauslehdessä "Allgemeine Schweizerische Militärzeitschriftin" erikoispainosta "Sotakelpoisuus" ja laatinut siitä lyhyen yhteenvedon. Sveitsiläiset kiinnittävät koulutukseensa huomiota moniin asioihin, mutta keskitetysti.

Sotakelpoisuus on koulutuksen korkein tavoite.

Palvelusaika on Sveitsissä lyhyt, minkä tähden kenttäkelpoisuuden saavuttaminen on vaikeaa ilman tehokasta koulutusta. Sotakelpoisuus määritellään koulutuksen tulokseksi, jolloin moraaliset, älylliset, fyysiset ja tekniset valmiudet ovat mahdollisimman hyvät. Tämä on menestyksellisen puolustuksen perusta.

Sotilaspalvelus vaatii rajoituksia ja yksinkertaista elämäntapaa psyykkisesti ja fyysisesti raskaita olosuhteissa. Kansalaiselta vaaditaan taistelukoulutuksessa sopeutumiskykyä usein raskaita tilanteissa.

Koulutuksen kovutta korostetaan

Kokenut kenraali on sanonut, että hiki koulutuksessa säästää verta taistelussa. Ainoastaan selkälaisilla joukoilla, jotka koulutusvaiheessa harjoittelevat realistisissa taistelutilanteissa, on edellytyksiä tosipaikassa menestyä samoin kuin selviytyä vähin tappiopin.

Sveitsin puolustusjärjestelmä yhdistää kansalaisten ja sotilaan yhteen henkilöön. Sveitsin armeijassa palveluohjesääntö korostaa, että sotakelpoisuus on sotilaskasvatuksen ja koulutuk-

sen korkein tavoite. Voidaanko rauhan aikana kokeilla näitä tavoitteita? Onko suorituskyky mitattavissa normeina? Kuitenkin tehdään intensiivistä työtä, jotta saavutettaisiin mahdollisimman hyviä tuloksia toiminnassa.

Helpoin tavoite on aseiden käsittely ja sen rutiininomainen hallinta. Harjoitukset ja suoritukset voidaan mitata eri keinoin. On huomattavasti epävarmempaa mitata sotilaan psyykkistä painetta, jota esiintyy vain taistelussa, eli yksilön kykyä toimia itsenäisesti ja selviytyä odottamattomista tilanteista. On vaikeaa toimia psyykkisen paineen alaisena ja ennen kaikkea opettaa sitä rauhan aikana.

Johtamistoiminnassa taistelukoulutuksessa tulee kiinnittää huomiota nykypäivän sodan ja vastustajan kuvaukseen. Rivisotilaan kohdalla se merkitsee:

- vaistomaista aseiden käsitteilyä ja osumistarkkuutta,
- yhteistoimintaa taistelijaparin tai vierustoverin kanssa,
- mieskohtaista suojautumista: maastoutumista ja kaivautumista.

Erityisesti korostetaan, että kova koulutus tekee taistelun helpommaksi. Kestävyttä ar-

vostetaan. Vaativa fyysinen harjoittelu, marssisuoritukset, linnointustyöt, kaukopartipointi ja eri tilanteista selviytymisen harjoittelu ovat tärkeitä.

Vaara ja pelko

Pelko, kammo ja vaarat liittyvät sotaan. Koulutuksen kautta hankitaan kyky selviytyä näistä tekijöistä. Harjoittelu fyysisten ja henkisten häiriötekijöiden voittamiseksi tulisi sisältyä koulutukseen. Mainitaan, että on olemassa "hyödyllinen pelko", joka vaatii terästyymistä, mutta se pelko voi olla myös toimintaa lamauttavaa.

Pelko taistelussa on rasite, joka kuluttaa voimia, niin kauan kuin sitä ei voiteta, ja on yksilölle ja tovereille vaaraksi. Pelko on eräs taistelussa esiintyvistä ongelmista. Kenraali Patton sanoi: "Kaikki ihmiset tuntevat pelkoa. Mitä älykkäämpi yksilö on, sitä enemmän hän pelkää. Rohkea on se yksilö, joka pelosta huolimatta pakottaa itsensä kestävänsä. Rohkeus on pelon voittamista."

Pelon puuttuminen voi johtaa uhkarohkeudesta - toimitaan ottamatta huomioon vaaraa. Pelko on luonnollinen ja aito ilmiö.

Se syntyy yksinkertaisesti jostain vaaratilanteesta tai sen odotuksesta sodassa. Esimiehen - johtajan tehtävänä on pitää pelko aisoissa. Johtaja voi kollektiivisella vaikutusmenetelmällä, esimerkiksi tulituella palauttaa luottamuksen ja tunteen kollektiivisten voimien olemassa olosta.

On muistettava, että miehet, jotka ovat voimakkaan pelon vallassa ja joilla on huolia ja suruja, tosi tilanteessa ovat vähemmän valmiita toimimaan.

Päällystön puuttuminen asiaan voi poistaa pelon tunteen. Huhut ja synkät ennakkoaavistukset on torjuttavissa johtajan oikealla käyttäytymisellä, puuttumisella asiaan, ja itseluottamus palautuu. Itsehällintä saavutetaan kovalla koulutuksella.

Taistelu asettaa vaatimuksia sotilaan sielullisille, moraalisille ja fyysisille voimille - myös nykyisen teknisen aikakauden aikana. Rauhanaikaisella valmiudella on oma merkityksensä. Yksittäisen sotilaan valmius saavutetaan oikealla koulutuksella. Perusvaatimuksia ovat:

- realistinen koulutus,
- sotilaallinen yhteenkuuluvaisuus ja
- tahto kestää.

LAPPEENRANNAN KUORAMAUSMIEHET

Teollisuuskatu 15,
53600 Lappeenranta
puh. 953 11 182

LAAKSOJEN MAITOKUNTA

Savisilta 4
84100 YLIVIESKA
Puh. 983-22 115

Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sähkö

Kajaanintie 38, 90100 OULU
Puh. 981-226 266

INSINÖÖRITOIMISTO

RAKENNUSLASKENTA

- Määrä- ja kustannuslaskenta
 - Hanke-, esi- ja taloudellisuussuunnittelu ja vertailu
 - Rakennuttaja- ja valvontatehtävät
 - Sopimukset • Työnjohto
- ORIKEDONKATU 18, 20380 TURKU, PUH. 921-383 555, 383 566

Parikkalan Rauta-Maatalous ky

59100 Parikkala
puh. 957-610 93, 616 93

Hauta- ja rakennuskivet PUIJON KIVI

Kettulanlahdentie 25
70400 KUOPIO, P. 971-341 371

pakkau^sÖhman
Oy K.G. ÖHMAN Ab

oilon

PL 5, 15801 LAHTI
Puh. 918-576 11

Huonekaluasioissa Hattulaa ympäristöineen palvelee

KALUSTE PELTONIEMI

Vanhankirkontie 49-51, Hattula
p. 917-732 91

RAVINTOLA ZIVAGO

Anders Pub
Saaristonkatu 12 Oulu
Puh. 981-223 886

ISÄNNÖITSIJÄTOIMISTO P. HYÖTYLÄINEN

Mikonkatu 10 A, 50100 Mikkeli
Puh. 955-113 34

Suoritamme
ASFALTOINTITOITA
Kaakkois-Suomen talousalueella
Kaakon Asfalttipalvelu Oy
54500 Taavetti, p. (953) 720 00

PIIKKIÖN PUHELINOSUUSKUNTA

PL 6, 21501 PIIKKIÖ
Puh. 921-895 000

oy vesirakentaja

Hiihtomäentie 39 A
00800 Helsinki
Puh. (90) 755 7055

ARKKITEHTUURITOIMISTO OSMO LAPPO

Rauhankatu 3, 00170 Helsinki
Puh. 177 241

Ämmän Huolto-Osa Ky

Kurimontie 1
89600 ÄMMÄNSAARI
Puh. 987-135 01

Ohjeita tykkimiehille 400 vuotta sitten

Millaisia olivat ampumaohjesäännöt 1500-luvun lopulla? Tuskin niissä nyt ballistikkaa aivan tämän päivän malliin otettiin huomioon, mutta ilman kirjoihin prantättyjä neuvoja ei silloinkaan ammuskeltu. Mitä pitempi oli tykin putki, niin sitä suurempi panos voitiin laittaa ja tietysti sitä pidemmälle ammuskin lensi! Jos halutaan ampua vieläkin pidemmälle on nostettava tykin putken suuta entistäkin ylemmäksi. – Kyllä näillä perusteilla jo ryhtyä ammuskelemaan!

Entiseen hyvään aikaan tai ehkä sitäkin ennen tykkimiehet eivät olleet sotilaita, he olivat oma erillinen ammattikunta, joita saattoi palkata aivankuin työntekijöitä jostain firmasta. Se puoli, joka maksoi eniten, sai tarvittavat palvelukset.

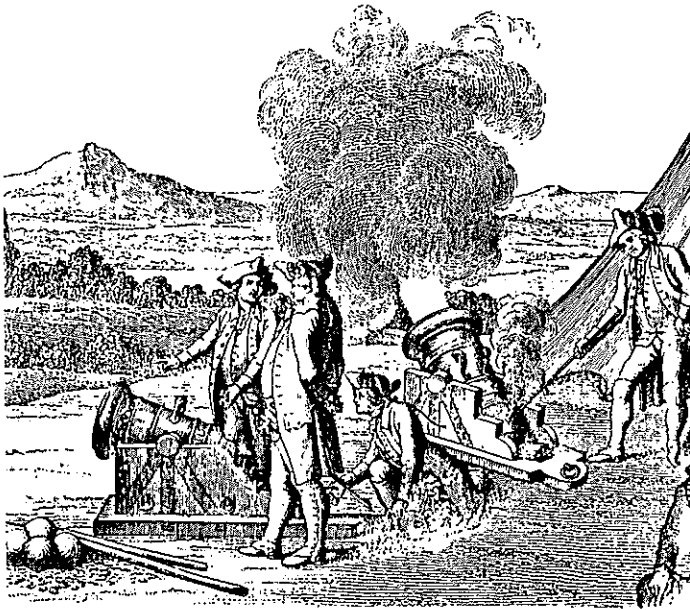
Koska minäkin vielä siihen aikaan olin verrattain heikko tykkimies, en uskalla puhua omasta kokemuksesta, vaan annan puhevuoron eräälle herra Vannoccio Biringucciolle. Tämä syntyi aikoinaan Sienan kaupungissa Italiassa ja kuoli vuonna 1539. Ennen kuolemaansa hän ehti kuitenkin antaa monta hyvää neuvoa aikansa tykkimiehille.

Puhukoon siis setä Biringuccio!

”Minä oletan, että teillä on käytettävänäne hyvin valettu ja oikein porattu sekä kunnollisella lavetilla makaava, kuparinen ja kauniisti koristettu tykki. Sitäpaitsi sopivan voimakasta ja hyvin kuivattua mustaa ruutiä, ja lopuksi vielä tykkiin sopivia kuulia. Mutta tämä ei vielä riitä. On vielä kaksi asiaa, jotka vaativat tarkkaa miettimistä ja suurta käytännöllistä taitoa. Toinen on lataaminen, se on oikein voiman aikaansaaminen kuulalle, toinen on suuntaaminen, eli tykin asettaminen siten että kuula lentää sinne minne sen pitää.

Panoksen määritys

Tykkimestarin ensimmäinen tehtävä on valmistaa itselleen n.k. latauslapiota. Tämä tehdään rauta- tai kuparipellistä ja se on tehtävä kolme kertaa kuulaa lähimpimintään pitkäksi. Lapiota on rän-

Silloinkin tykkimiehet olivat herrasmiehen näköisiä!!

nin muotoinen, vastaten tykin putken muotoa suun puolella. Lapiota kiinnitetään pitkään varteen, joka samalla toimii lataustankona ja jonka toisessa päässä on pyöreä puupölkky.

Lapiota täytetään ruutiä ja ruutiä kaadetaan putken suuhun. Tällä tavalla putkeen joutunut lapiollinen ruuti siirre-

tään varovasti yllämainitulla pölkkyllä pohjaan ja tömistellään tiiviiksi. Sen jälkeen kaadetaan putkeen toinen lapiollinen ja kolmas, mikäli tarvitaan. Panos on ainakin 2/3 kuulaa panosta, mutta sen suuruus riippuu ruudin laadusta. Panosta määrättäessä on erikoisesti otettava huomioon tykin putken kestävyys ja

ruudin ehkä pitkästä varastoimisesta johtunut heikkeneminen.

Jos teidän tykkinne on huolellisesti valmistettu ja siihen on käytetty hyvää metallia, ei teidän sen kestävyys nähdä tarvitse pelätä mitään, mutta putkesta vaaditaan ehdottomasti, että se on niin pitkä, että ruuti hyvin syytyy ennenkuin kuula jättää putken. Mitä pitempi tykkinne putki on ja mitä suurempi panos, sitä voimakkaammin vaikuttaa myös laukaus, sillä laukauksen voima riippuu ruudin, eikä suinkaan, niinkuin jotkut väittävät, tykistä. Jotkut toista väittävät, he esittävät vuorenkorkuisia valheita. Mutta antakaa heidän vaan puhua, minä neuvon teitä tarkasti tutkimaan, että ruutinne on hyvä ja sisältää tarpeeksi salpietaria, sekä lataamaan tykkinne oikealla ruutiäärällä.

Kun nyt olette neuvojeni mukaisesti asettanut ruutipanoksen paikoilleen, työnnätte sen eteen heinäpallon. Tämän jälkeen tulee kuulaa vuoro, joka varovasti ja väkivaltaa käyttämättä työnnetään paikalleen heinäpallon päälle. On huomattava, että kuulaa täytyy hyvin sopia kammioonsa ja päästä helposti liikumaan pitkin tykin putkea. Jotta kuula varmasti makaisi hyvin heinäpatjallaan, työnnätte sitä koko voimallanne latauspölkkyllä paikalleen. Nyt tykkinne on ladattu siten kun kaikki suustaladattavat tykit ovat ladattavat.”

Tämän jälkeen selostaa ukko vielä toisen n.k. kartussilatauksen, mutta ystävämme on kaikessa hyväntahtoisuudessaan aika pitkäsanainen, joten me suoraan siirrymme toiseen tehtä-

vään, suuntaamiseen.

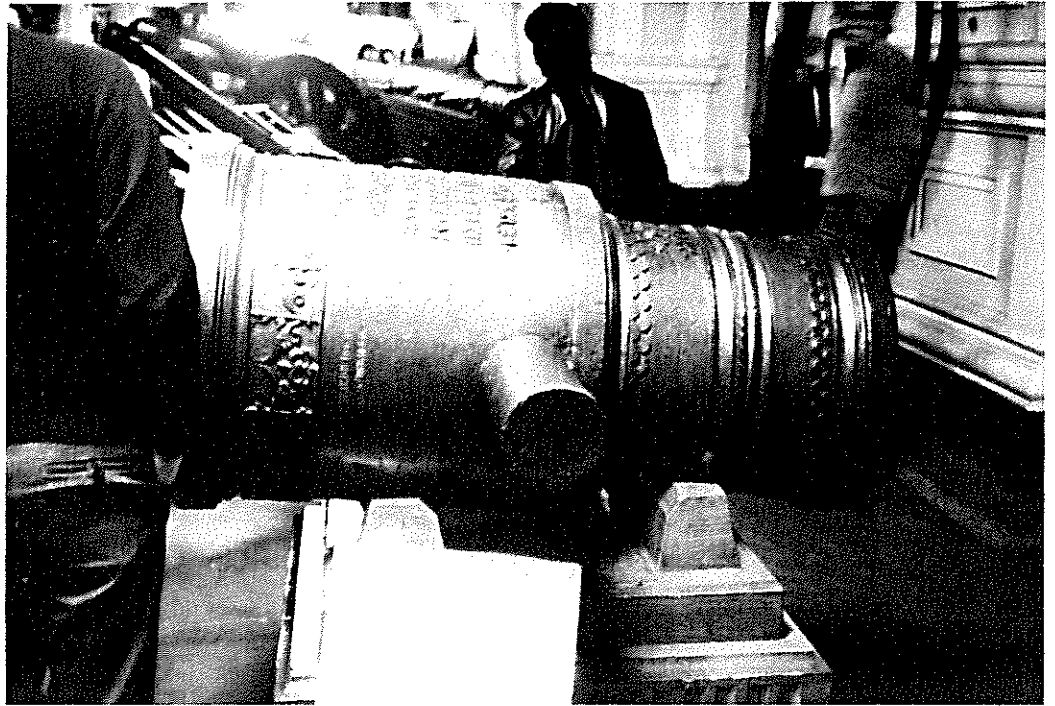
"Kun te näin olette ladanneet ja saattaneet tykkinne ampumavalmiiksi, on teidän suunnattava se niin, että kuula osuus tarkalleen maaliin. Tällöin teidän ehdottomasti täytyy tietää, että kaikki oikein valmistetut tykit, niin vanhat kuin uudetkin, mörssäriä kuitenkin lukuunottamatta, ampuvat suorasuuntaisesti maaliin.

Suuntaus

Päästäksemme hyviin tuloksiin, asetatte nyt tykkinne vaakasuoraan asentoon, tarkastatte, että tykki makaa vakavasti kehossaan, ja että suu ja häntä ovat samalla korkeudella. Nyt teidän täytyy oikein arvioida tykkinne kantomatka sekä etäisyys maaliin. Muuten teidän on aina pyrittävä mahdollisimman lähelle maalia ollaksenne varma siitä, että tykki kantaa riittävän kauaksi. Nyt asetatte tykkinne kunnes sen suu ja maali ovat samalla tähtäysviivalla. Jos nyt tykki on oikean matkan päässä maalista, se on: jos suurin voima riittää viskaamaan kuulan maaliin asti, osuu kuula myös maaliin.

Nyt kaadatte hienoa ruutia sankkireikään ja sytytätte. Ensimmäinen laukaus on koelaukaus, ja sen tarkoitus on tarkastaa tykin kuntoa, ruudin laatua ja arvioitua etäisyyttä maaliin. Tämän laukauksen mukaan tehdään tarpeelliset korjaukset. Jos nyt huonon tuloksen syynä on se, että tykki ei ole suora, että se on huonosti porattu tai puhdistettu, taikka että putki on asetettu huolimattomasti lavetille, ja yllämainitut viat ovat sellaisia, ettei niitä taistelun aikana voida korjata, ovat ne sellaisinaan otettavat huomioon ja tykki on seuraavalla kerralla suunnattava vastaavasti. Jos syynä on ruudin kehous on tämä vaihdettava tai parannettava sopivilla lisäaineilla. Tai panos on suurennettava. Aina on kuitenkin tykin kestävyys otettava huomioon.

Jos nyt käy ilmi, että maali on niin kaukana että siihen ulottuminen on kyseenalainen, on teidän käytettävä aikaisempi kokemuksenne hyväksi ja turvauttava erinäisiin apukeinoihin. Ensiksi suuntaatte taas tykin maaliin. Sitten nostatte putken suun niin korkealle että kuulan, laskelmienne ja silmämitan mukaan, pitäisi pudota maaliin.

Tykin putki, joka kesti melkoisen panoksen.

Nyt laukaisette ja havaitsette ulottuuko kuula todellakin oikeaan paikkaan. Voi tapahtua että kuula nyt lentää kaaressa ja sen koko voima kuluu loppuun ennenkuin se saapuu maaliin. Tässä tapauksessa on putken suu nostettava vielä enemmän, niin että lentoradan kaarevuus vielä kasvaa. Voidaksenne saada mitan siitä paljonko olette putkea nostaneet, pidätte aina putken muodostaman kulman muistissa. Tätä kulmaa nimittävät tykkimestarit koroitukseksi.

Ylläolevien ohjeiden ja sääntöjen mukaan nostetaan tai lasketaan putken suu, mutta ehdottomasti aina maalin suunnassa. Sivusuuntaa ei missään tapauksessa saa muuttaa, sillä silloin

menee koko tykkimestaritaito sekaisin.

Tykkimestari

Se tykkimestari saavuttaa loistavan maineen, joka osuu maaliin, ja tämä taas riippuu järjen ja silmien terävyydestä sekä tykin kunnosta. Sitäpaitsi tulee olla käytettävissä hyvää ruutia, sopivia kuulia sekä tarkka tähtäinlaite, mutta viimeainittu ei ole aivan välttämätön ja moni tykkimestari tulee toimeen siten, että hän kiinnittää putken suuhun vahakappaleen jyväksi ja käyttää peukalonsa tähtäimenä.

Mutta riittää jo. Ken tahtoo hyvällä menestyksellä harjoittaa tätä ammattia, hänen pitää olla

nuori ja voimakas, hänellä pitää olla terävä järki, tarkat silmät ja paljon kärsivällisyyttä. Ja muistakaa vielä: yllämainitsemani apukeinot ja -laitteet auttavat paljon, mutta välttämättömiä eivät ole. Järki on sen sijaan ehdottomasti välttämätön."

Aivan niin, riittää jo. Nyt olette kai saaneet jonkunlaisen käsityksen entisajan tykkimiehestä ja heidän hommistaan. Ehkä teitä jonkunverran naurattaa. Mutta älkää liian makeasti naurako. Muistakaa, että ukko Biringuccion tykeistä ovat meidän nollakakkosetkin (k. kan, m/02) kehittyneet. Ja hänen tykkimiehistään on monen mutkan kautta tullut – niin justinsa – te, jotka siellä nauratte.

Hyvät ohjesäännöt jo tykistön alkuaikoina ovat kehittäneet nykyisen tykistön ampumamenetelmät.

PRO PATRIA

PENTTI PALMU

Takinkäänteisiini kävi käsiksi mies. Tuttu. Sanoi vanhana sosialistina kirjoittaneensa johonkin aviisiin, ettei täällä mitään suojeluskuntapatsasta tarvita. Perkele!

– Kuule, tuli palautetta. Joku sekopää lähetti Sinunkin kannanottosi. Siinä oli nimesi alla. Jostakin lehdestä.

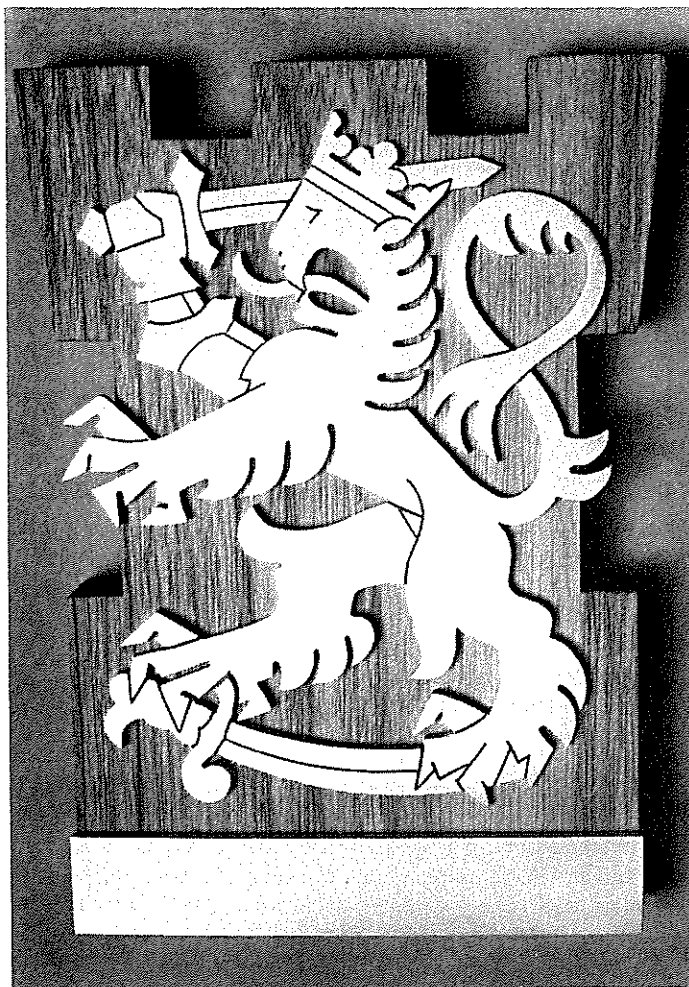
– Ai, että vanha sosialisti? Et nyt niin vallan vanha. Mies parhaassa iässä, vastailin taltutellen koska huomasin kaverin tuoksahtavan herraskaiselle. – Enkä sitäpaitsi ole tähän päivään mennessä kirjoittanut tavuakaan mistään patsaasta. En puolesta. En vastaan. Niitä kuule mahtuu tähän maankolkkaan vaikka meille kullekin omansa.

– Oli se kuule sun. Se oli tuosta talvisodan videosta.

Nyt alkoivat asiat loksahdella paikalleen. Joku oli vastineeksi lainannut mielipidettäni aivan toisesta asiasta, jolla sinänsä ei ole mitään tekemistä sk-patsaan kanssa, mutta tulini sen arvioinnin päättäneeksi sanoihin”... Suomen kansan ponnisteluista olosuhteissa, joissa emme tahtoneet kansakuntana kuolla.”

Niitä sanoja en kadu. En muuta tavuakaan, koska siten sen koin. Enkä kai ollut ainoa, vaikkakin vain poikanen, jonka evakkotaipaleen tärkein ja ainoa työ oli ajella luhtaniittyjen ladoista heiniä kartanolle. Siinä kuormaa tehdessä, sen päällä körötellessä pakkaskirkkaina talvipäivinä ja niitä pehuja purkaessani navetan vintiin ehdin ajatella, tuskailta ja kokea riemunkin hetkiä miettiessäni miten kansamme taisteli olemassaolostaan.

Voi minua poloista. En tiennyt sodasta, sen kärsimyksistä.

sen syistä enkä seurauksista mitään. Vain sen tajusin, että kaikki oli vaakalaudalla, kaikki... siellä suorana seistä ja kaatua, joka miehellä oikeus.

Mutta me emme tahtoneet kuolla, emme menehtyä orjuuteen, emme alistua pakon edessä... ennemmin vaikka kuolisimme.

Että olisiko videofilmin arviointini sittenkin kannanotto. Jos, niin olkoon vaan! Vaan ei se kata kuin minun kokemukseksi. En tiedä mitään omakohtaisista vapaussodasta. Enhän silloin vielä ollut syntynytäkään. Silti se on vaikuttanut mielipiteisiini koko elämäni ajan. Silti pidän sitä suurimpana tapahtumana, mitä Suomen kansa on kokenut. Siitä tähän syntyi itsenäinen Suomi. Minun Suomeni, maani ja kansani.

Veljesvihasta en tunne tuiverrustakaan. Ketä minä ja kuinka pystyisin vihaamaan tapahtumista, jotka olivat kauan sitten koettu ja kärsitty.

Samoilla perusteilla – historiallisilla – voisin hyvin vihata ruotsalaisiakin ja tottakai venäläisiä. Eivät osattomiksi jäisi lappalaisetkaan, jotka hekin aikanaan...

Vaan enpä osaa vihata. Joskus ruotsalaisia sätin itsekkyydestä ja venäläisiä oveluudesta, harmittelen tapahtumain kulkua ja kansamme vaiheita heidän välissään, mutta vähäisten kärsimyksieni kaikotessa yhä kauemmaksi menneisyyteen rakkauteeni tähän maahan ja sen jukuriin kansaan sekun kasvaa. Niihinkin aikalaisiini, jotka saivat minutkin osallistumaan sotilaspoikana vapaaehtoiseen maanpuolustukseen heti kun kynnelle ky-

kenin, jotta emme kansakuntana kuolisi.

Tälle taustalle, tälle toiveelle, tälle tahdolle saa, pitää ja tulee pystyttää vielä monia patsaita. Minäkin olen kerran tehnyt sellaisen aloitteen. Olen ehdottanut, että maahamme pitäisi pystyttää Tuntemattoman suomalaisen muistomerkki. Siviilien ja sotilaiden kautta aikojen, missä ja miten he vuosisatojen saatoissa ovatkin maataan rakentaneet ja puolustaneet. Vieläpä Ruotsia ja Venäjääkin.

Siinä patsaassa olisi miehiä ja naisia ja sen äärellä tulisi aina palaa vapauden liekki, joka jo paloi heidän sydämissään ja mielissään satoja vuosia ennen kuin kansamme onnistui sen saavuttamaan. Niin, saavuttamaan!

Minusta on käsittämätöntä, että suojeluskuntapatsaasta puhuttaessa nähdään vain yksi ajankohta 1917–1918. Kaartejahan oli jo paljon ennen. Minun kaartini paljon jälkeen. Ja sitäpaitsi. Minunkin niille sukulaisille jotka kaatuivat vakaumuksensa puolesta on jo pystytetty muistomerkkinsä mutta sille ajalle, jolloin lapsena kuuluin sotilaspoikiin ei merkkiäkään. Sen sijaan olen saanut tuta miten muka rikollinen on ollut ymmärtämättömyydessäni osallistuessani tuollaisen järjestön veljesvihaan.

En vihannut. Ennen vaikka kuolisin. Nyt tahdon tämän maan hyväksi vielä elää niin kauan kuin suinkin minussa henkeä ja voimaa on. Niin opetettiin sotilaspoikaa. Minun suojeluskunnalleni kyllä saa pystyttää patsaan ja aivan mihin vaan. Sen graniitissa on vain yksi teksti. Pro patria.

Kadettikunta kiittää

apurahoin, tukimaksuin, ilmoituksin ja muulla tavoin
työtämme tukeneita ja toivottaa teille

Onnellista Vuotta 1988

Hallitus

Kadettikunnan vuosipäivä 27.1.1988 Helsingissä

Kadettikunnan vuosipäivänä 27.1.1988 lasketaan
perinteisesti seppeleet sankariristille ja Suomen
Marsalkka Mannerheimin haudalle klo 12.00.
Kokoontuminen klo 11.45 Hietaniemen
hautausmaan pääportilla.

Kadettiupseerimatrikkeli joululahjaksi

Matrikkeliä "Kadettiupseerit 1920-1985" on saa-
tavissa Upseeriliiton ja Kadettikunnan toimistoista
hintaan 180 mk + postikulut.

LOUHINTALIIKE HEIMO PORTAALA OY

21490 Marttila
Puh. 921-768 109
autopuh. 94040/21 809

ESSELTE DYMO

Plastipak - tuotanto

24520 Inkere
Puh. 924-86 571

AUG. LIPSANEN OY

Satakunnankatu 31
28130 PORI
Puh. 939-332 200

Ilmastointityöt
eduksenne

PELTISEPÄNLIKE

VILJO KUULA

03100 NUMMELA
puhelin 913/23 066

LAPPEENRANNAN

autotarvike

Valtakatu 27 53100 Lappeenranta
Puh. 953-14 055, 14 275

HERKKULEIPÄ KY

Risto Petäjä

Luumäki puh. 953-71165 953-71592

LEIPOMO- ja KONDITORIOALAN ERIKOISLIIKE
54500 Taavetti

Sähköliike Syrjälä

Lahjatie 5 21800 KYRÖ
Puh. 921-862 443
Puh. autoon 94040-22443

Oy Finnterminals Ab

Metsäteollisuuden vienti- ja
tuontikuljetuspalveluja

PL 224 48101 KOTKA
puh. 952-174 00 tlx: 53234
telefax 184340

TERVEYDEKSI
SCYNITALO

Myllykatu 12, 20100 Kieppö
Puh. (071) 126 611

Monipuolinen lääketieteellinen palvelutalo.
Ajanvaraus klo 8-20, puh. 126 611 tai 122 306

OY LILJA PILE AB

10300 KARJAA
PUH. TEL. 911-379 111

Seppo Sudenniemi Salaisen sodan varjot Otava

Toimittaja Seppo Sudenniemi on tehnyt suuren työn kootessaan aineistoa kirjaansa, jossa käsitellään talvi- ja jatkosodan aikaista kotirintaman tiedustelu- ja desanttitoimintaa. Aihetta on aikaisemmin käsitelty varsin vähän. Kotirintaman menestyskäsittely on aikaisemmin käsitelty varsin vähän. Kotirintaman menestyskäsittely on aikaisemmin käsitelty varsin vähän. Kotirintaman menestyskäsittely on aikaisemmin käsitelty varsin vähän.

Kyseessä on tutkimus, mutta toimittajana Sudenniemi kirjoittaa sujuvaa ja luettavaa tekstiä. Aineistoa on kertynyt niin paljon, että pieni tiivistäminen ja karsiminen olisi tehnyt kirjasta ehkä jännevemmän kokonaisuuden, mutta aihe on kyllä näinkin paksun kirjan arvoinen. On hyvä, että asiat on dokumentoitu. Saa nähdä, kuinka moneen fiktiiviseen kirjaan Sudenniemi on antanut aineistoa.

Desanttitoiminnasta ei koskaan saada kaikenkattavaa historiaa, sillä arkistotietoja eikä muitakaan dokumentteja ole olemassa kaikista asiaan liittyvistä tapahtumista. Mukana olleista eivät kaikki ole halunneet kertoa tietojaan ja ennakkoluulot ovat vaikuttaneet osaan kertomuksista.

Sudenniemen kirja täydentää hyvin sotiemme historiaa. Sotaa kokemattomalle ja käsityksensä sota-ajasta ns. sotakirjojen mukaan muodostuneelle se avaa aivan uuden näkökulman. Sota käytiin muuallakin kun rintamalla ja tappioita tuli myös kotirintamalla. Rintamamiehet ei-

vät osanneet arvostaa kotijoukkojen toimintaa, mutta se oli osa kansakunnan taistelua.

E.P.

Lassi Saressalo Päämajan kaukopartiot jatkosodassa WSOY

Viime sodistamme kertovan kirjallisuuden suosikkiaihe on partiotoiminta. Joskus tuntuu, että pääasiallinen sodankäyntimuoto oli muuten kymmenen miehen suorittama hävitystoiminta. Partioinnin ensisijainen tavoite lienee kuitenkin ollut tiedustelu.

Päämajan tiedusteluosaston arkiston tunnettu kohtalo antaa mahdollisuuden vain aavistella tiedustelupartioiden hankkimien tietojen vaikutusta päämajassa tehtyihin ratkaisuihin. Selvittämättä myös on se, miksi eteläisiin tiedustelukomppania siirrettiin pois Syväriltä. Paikallaan pysyessään sillä olisi ollut ainakin teoreettisia mahdollisuuksia ennakoida tuleva suurhyökkäys.

Partiotoiminnalla oli tiedustelun lisäksi myös vihollisen voimia sitova merkitys. Selustavarmistuksessa oli useita rykmenttejä. Huolto- ja täydennyskuljetusten häirinnän lisäksi kaukopartiot tuhosivat kaksi huoltotukikohtaa ja tekivät paljon pienempiä tuhotöitä.

Erillinen pataljoona 4:n perinetoimikunta aineiston kokoajana ja Lassi Saressalon pataljoonan historian kirjoittajana ovat tehneet suuren ja arvokkaan työn. Se on todellinen kunnianosoitus kaukopartiomiehille.

E.P.

Eino Pohjamo HUKKUNUT LATU Karisto Oy 1987

27. Kuninkaallisen Preussilaisen Jääkäripataljoonan upseereista, aliupeereista, ja miehistä on kirjoitettu, runoilu ja sävelletty kaikki mahdollinen. Heidän taistelunsa, tekonsa ja työnsä kerrottu niin monasti, ettei niistä voi löytää enää mitään uutta, mitään mikä hämmästyttäisi, herkistäisi ja liikuttaisi mieltä!

Tuollainen näkemys on väärä, hyvin väärä. Sen on osoittanut juuri ilmestynyt Eino Pohjamon kirja 'Hukkunut latu'.

Täsmällisesti sanottuna kirja ei kylläkään kerro jääkäreistä, vaan vasta jääkäreiksi aikovista, heidän auttajistaan ja piinaajistaankin sekä yhdestä monista etappiteistä ja ihmisistä, jotka uskoivat heihin, auttoivat heitä ja kuolivatkin heidän vuokseen.

Pohjamon kertomus Tampereen teknillisen opiston Heikki Sikasen, Paavo Teukun, Väinö Valven ja Toivo Winqvistin sekä heidän yhtä nuoren oppaansa Anders Rådmanin kevättalvesta 1916 on väkevää mutta paatoksetonta kuvausta siitä, mitä nämä miehet tahtoivat ja mitä he voivat.

Kirja alkaa verkalleen kuvaillemalla koko tunnetun historiamme. Lyhyesti ja selkeästi siinä palautetaan mieleen menneisyytemme aina toisen vuosituhanen alusta lähtien, kunnes "viisitoista vuotta rehotannut sorto, jos kohta se oli näennäisesti lieventynyt, näytti tulleen äärimittaansa syksyllä 1914."

Tämä johdattelu, I-III luku, päättyy Kiitolan etapin ja Merenkurkun jääkärisillan kuvaimiseen luoden hyvän perspektiivin varsinaiselle aiheelle.

Oma mielenkiintoinen arvonsa on luvuilla IV ja V, joissa kerrotaan sosialistisen Tampereen opiskelijajärjestyksessä vaikeaa päätöstä tekevien nuorukaisten henkisestä taistelusta jättää kesken aloittamansa koulu. Sillä... "he ahkerivat vakavasti tekniikan tiedon opiskelussa. Heillä ei ollut varaa eikä haluaakaan pitkittää valmistumistaan... harkitseva Väinö katsoi, että ajallaan oli hoidettava kun-

toon asia kerrallaan. ennen kuin tarttui toiseen, olipa se sitten vaikka Saksaan meno."

He eivät olleet ensimmäisiä siitäkään oppilaitoksesta joskin viimeiset sinä keväänä Merenkurkun seitsemännen kilometrin taistelussa taistelemaan.

VI luku, Hukkunut Latu, josta kirja on saanut kohtalokkaan nimensä, on viimeinen ja kiehtovin. Joskin kirjan alku on tuttua ja osittain vanhan kertausta historiamme niistä tapahtumista, joista 27. Jääkäripataljoona syntyi, sitä vaikuttavampaa on lukea (jääkärikenraaliluutnantti) Väinön (Valve) ja hänen kohtaloveriensä (eversti) Toivon (Veistaro) ja (opas) Andersin (Rådman) tuskien tiestä. Sen kulkemiseen oli tarvittu liki 40 tuntia yhtämittaista taivaltamista jalan kevätsohjoisella teittömällä Pohjanlahden jäätiköllä toivon ja toivottomuuden ääriä ääriä. Sen kertomiseen on tarvittu myös Pohjamon kyvykkyyttä, kertojanlahjakkuutta.

Kirja on kunnianosoitus näille nuorukaisille ja sadoille heidän kaltaisilleen etappiteiden kulkijoille. Yksityiskohtat osoittavat, että tämä joukko ei ollut lähtiessään keski-ikäisiä. Selviytyäkseen Ruotsiin saakka on jo tarvittu tekoja, kestävyyttä ja ääretöntä uskoa tehdyn päätöksen oikeutukseen, kuten sittemmin on todettu ja tunnustettu.

Pohjamon työ osoittaa kiistattomasti, että "jääkärisillan" päästä päähän kulkeneet olivat miehiä, joiden ominaispaino ylsi niihin tavoitteisiin, joilla itsensä Suomen Suomi luotiin niin taistelulla kuin työlläkin.

Kirjan kuudetta lukua voi myös pitää kysymyksenä, kykenimmekö samaan, jos niin tarvittaisiin ja vastaaminen siihen myöntävästi on vaikeaa. Ja - tämä oli vasta alkua.

On onneksista, että Pohjamon kirja ilmestyy itsenäisyytemme 70. juhlavuonna ja että eräät näistä vapautemme miehistä ehtivät sen saamaankin.

PP.

KURSSI- KUULU- MISIA

19. kadettikurssin iltajuhla Kalastajatorpalla 15.5.87

19. kadettikurssi 50 vuotta

19. kadettikurssi aloitti 50-vuotisjuhlallisuuksensa kokoon-tuen Hietaniemen Sankarihau-doille toukokuun 15. päivänä. Siellä suoritettujen kunnianosoitusten jälkeen siirryimme linja-autolla Santahaminaan Kadetti-koululle, missä laskettiin kukka-vihko Sankaritauluille.

73. kadettikurssin kanssa nau-titun maukkaan lounaan jäl-keen siirryttiin koulun nykyisten oppilaiden täyttämään juhlasa-liin, missä Kadettikoulun johta-ja, eversti Sami Sihvo toivotti 19. kadettikurssin edustajat ter-vetulleiksi. Kurssin kadettivää-peli, ev Erkki Lahdenperä, joka oli saapunut juhliin Kalifornias-

ta, San Diegosta saakka, kertoi nuorille kadeteille sotilasamma-tin vastuullisuudesta nuorison kasvattajina sekä omakohtaisis-ta kokemuksistaan.

Tilaisuuden jälkeen matka-simme takaisin kaupunkiin poi-mien matkan varrelta Kulosaar-en Kasinolle lounastamaan jä-tetyt vaimomme ja leskemme mukaan.

Juhlaillallinen nautittiin Ka-lastajatorpalla, missä ilta kului rattoisasti vanhoja muistellen ja kadettiaikaisia lauluja laulellen. Pekka Arton kadettimatrikkelis-ta poimimat yksityiskohdat ka-dettiveljien vaiheista puolivuosi-sataiselta koulun jälkeiseltä tai-paleelta olivat varsin mielenkiin-

toisia; kurssille hyväksyttiin 92 kadettia ja päästötodistuksen sai 83. Sodissa kaatui 16 ja rau-han aikana on joukostamme poistunut 37. Elossa on vielä 30, joista juhlissa läsnä 23, useim-mat vaimoineen sekä leskistäm-me osallistui 7 juhlaamme.

Mannerheimristi on myönnet-ty majuri Pentti Valkoselle ja kapteeni Caj Yofferille, jotka molemmat kaatuivat Jatkoso-dassa. Kenraaleiksi ylennettiin 3 ja eversteiksi 8. Akateemisen loppututkimuksen on suorittanut kaikkiaan kahdeksan veljeä.

Kyösti Pulliaisen runosuoni pulppusi jälleen. Kummikurssi-amme (69) edustanut kadetti-

vääpeli, luutnantti Kim Matsson kiitti kummejaan mainiten pu-heessaan päivystävän kadetin kronikan perusteella oman kurs-sinsa suomenkielen taidon ole-van kummejaan parempaa.

Ex-tempore esiintyjätkin in-toutuivat pakisemaan muisto-jaan. Talvisodassa antoivat kurs-silaiset oman panoksensa kom-panian (vast) päällikköinä ja jat-kosodassa pataljoonan (vast) komentajina. Eniten julkisuutta saaneista mainittakoon Jorma Sarvannon urotyöt Talvisodan taivaalla.

Kadettikurssimme kiitokset järjestäjille ja esiintyjille.

Kadetti nro 1360

PORVOONTIEN TAIMITARHA OY

12540 Launonen
Puh. (914) 62 110

LAUTTALAMMEN PUUTARHA

74300 SONKAJÄRVI
PUH. 977-611 03
PAISUA
PUH. 977-636 24

A-PALVI OY

32440 ALASTARO
Puh. 923-415 36

AKKUUHUOLTO JÄÄSALMI OY

Vaahterakatu 13
50120 MIKKELI
Puh. 955-13 359

RAVINTOLA KYMPPI

21870 RIIHIKOSKI
Puh. 921-861 856

SODANKYLÄN LIIKENNEKOULU KY ERKKI PALOLA

Jäämerentie 25 99600 Sodankylä
Puh. 9693-21 345

Kurssit alkavat maanantaisin klo 10.00 ja 18.00

Käyttöpuu Oy

Sopenkorvenkatu 24, 15800 LAHTI
Puh. 918-238 22

KIINTOKALUSTEET

KELKKALAN PUUSEPÄNTEHDAS KY

Jääkäriinkatu 33 50130 Mikkeli

TEHDAS 955-363 455
TERÄHUOLTAMO 955-118 48

— **AINOA** —
SEMENTTIALAN ERIKOISLIIKE KUUSAMOSSA
— BETONITUOTTEET — TERMOELEMENTIT
SEMENTTIVALIMO
P. MUSTONEN Ky
Kitkantie 64, KUUSAMO Puh. 989-222 91

Autotalo
E. HARTIKAINEN KY
Pamilonkatu 31, Puh. 973-120 100
80130 Joensuu

IRPOLA KY

Murtomaantie 5
20300 Turku
Puh. 921-311 320

RAKENNUSLIIKE LAURI PULLINEN Oy

36200 Kangasala
Puh. 931-772 441

ILMA-SEKTOR Oy

Levysepänkatu 3, 04400 JÄRVENPÄÄ
Puh. (90) 280 549
**ILMASTOINTILAITTEIDEN MYYNTI,
URAKOINTI JA HUOLTO.**

OY EPILÄN NAHKA AB

Nahkatehtaankatu 3
33270 Tampere
Puh. 931-440 600

ROWEMA KY

Palkkatilankatu 7, 00240 Helsinki
Puh. 90-145 877
telex 125026 PREMA SF

**HERKKUKAHVIO
KIVASTI
KESKELLÄ**

PIDÄMME PANNUN KUUMANA JA
LIMSAT KYLMINÄ YMPÄRI VUODEN
8.30-21 MA-LA 12.00-20 SU

YLITORNIO 9695-31 231

Pääsihteerin palsta

Mikkelin seminaarissa 14.-15.10.1987 tuli jälleen keran esille tämän palstan tarve. – Yritetään, mutta antakaa palautetta, mitä tulisi kertoa. Ei ole samantekevää, mitä kirjoitan, sillä lehteä painetaan 5200 kpl ja lukijakunnassa on jäsenten ohella kaikki kansanedustajamme, lehtemme ilmoittajat, muut maanpuolustusjärjestöt ja monia muita.

Seminaarit

Mainitsin jo Mikkelin seminaarista, johon oli kutsuttu 8 kadettiin edustajat, yhteensä 21 upseeria. Päivien anti oli taas hyvin positiivinen. Valtaosa osallistujista oli luutnantteja ja yliluutnantteja. Yksimielinen oli mm. kannanotto siihen, että on väärin, jos Kadettikoulusta juuri tullut luutnantti valitaan kadettiin sihteeriksi. Luutnantilla on ensimmäisinä vuosinaan yllin kyllin muitakin tehtäviä ja sihteeriksi valinta pahimmassa tapauksessa nostaa nuoren veljemme karvat pystyyn ja hän erottaa jäsenyydestämme. Yliluutnantti- kapteenivaiheessa sihteerin tehtävät sopivat hyvin ja puheenjohtajuuskin, jos piirin jäsenet niin päättävät.

Seminaareja pidetään vielä Jyväskylässä ja Kajaanissa, jolloin kaikki kadettiin läpikäyty. Ensi vuoden seminaareista päätetään vuosikokouksessa ja tiedotetaan Kylkiraudassa 2/1988. Tuntematon kadettiupseeriveljemme rahoittaa nämä seminaarit, Kadettikunnan oma rahoitus nykyisillä tuotoilla ei mahdollistaisi seminaarien pitämistä.

Uusi päätoimittaja

Evl Martti Sinerma tekee viimeistä Kylkirautansa. Päätoimittajavuosi hänelle tulee yli 14 ja lehtiä 58 kpl. – Tässä kohtaa kannattaa ottaa hattu pois päästä tai vetää käsi lippaan.

On siinä yhdelle miehelle ollut niin paljon työtä yhteisellä sarallamme. Toimitussihteeriksi Erkki Paukkunen lopettaa myös tähän numeroon. Eki on ollut yhtä kauan ruodussa kuin Martti. Ko-va taistelupari.

Uusi parivaljakko aloittaa 1.1.1988. Päätoimittaja on majuri Kari F Jääskeläinen ja toimitussihteeriksi majuri Martti Haavisto. Edellinen palvelee tällä hetkellä Taistelukoulussa ja jälkimmäinen Topografikunnassa. Onnea työellenne! Me lukijat odotamme suurella mielenkiinnolla kättenne ja kynienne tuoksia.

Apuraha Jenny ja Antti Wihurin Rahastolta

Saimme ensi vuodelle 50.000 mk:n apurahan maanpuolustusaatteelliseen työhön koululaisten, opettajien ja opettajanvalmistuslaitoksissa opiskelevien parissa. Tänä vuonna saimme samalta rahastolta 40.000 mk. – Työtämme arvostetaan.

Isänmaani

Huomasitko edellisessä lehdessä ja tässä lehdessä olleen mainosilmoituksen oululaisen kapteeni Pertti Lahtisen laulukasetista. Mielestäni se on hyvin arvokas lahja kenelle tahansa ja kadettiupseerin omaan kasettikokoelmaan se sopii mitä parhaiten. Kadettikunta hankkii jokaiselle kadettiin yhden kasetin ja ne jaetaan valtuuskunnan kokouksessa 4.12.1987.

Vuosi 1988

Parhaillaan on valmisteilla ensi vuoden budjetti ja toimintasuunnitelma. Jäsenmaksu säilynee entisenä 60 markkana jo viedettä vuotta peräkkäin. Talous on siten vakaalla pohjalla. Uhkopilvenä väikky verouudistus, joka panisi säätiötkin verolle.

Se tietää automaattisesti tukirahoituksemme vähenemistä ja paineita jäsenmaksun suuntaan. Verouudistus astuu voimaan aikaisintaan vuoden 1989 alussa.

Reino Wariksen läksiäiset

Kunnioitettu edeltäjäni Reino Reiska. Vaaku lähetettiin 13 vuoden urastuksen jälkeen talosta ulos arvokkain menoin Pääesikunnan Vartiotuovassa 27.10.1987. Herra kommodorille annettiin lähtölajaksi yhdessä SMM-Kadettisäätiön kanssa antiikkinen, arvokas kaukoputki vahemman meriupseerin eläketähystyksiä terästämään. Hän on juuri nyt, lehteä lukiessanne, rouvansa kanssa Kyproksella 7 viikon matkalla ja taatusti kaukoputki mukanaan.

Uusi toimistohuoneisto

Tiesitkö, että tämän huoneiston omistaa SMM-Kadettisäätiö ja että Kadettikunta maksaa säätiölle vuokraa yhtiövästikkeen verran ja muutaman kymppin yli? Toimiston vaihto oli pakollinen, koska vanha toimisto oli ns. piilokonttori. Utinen toimistomme muutosta Puna-uorenkadulta tänne Töölönkadulle on jäänyt monelta veljeltä huomaamatta. Siitä on kerrottu Kylkiraudossa 2/87, 3/87 ja tässäkin lehdessä. Avointen ovien päivä oli 30.10.1987. Vieraita kävi kuusi. Enemmänkin olisi sopinut. Tervetuloa vieläkin, kun olette liikkeellä Töölössä päin vanhan Messuhallin paikkeilla. Tämä huoneisto (47 m²) on tosi siistiksi peruskorjattu. Tänne on mukava aamulla lähteä töihin. Tunnen viihtyvänä tässä tehtävässä, olenhan ollut maanpuolustustyössä hengessä mukana siitä lähtien, kun isäni 13.10.1939 lähti ylimääräisiin harjoituksiin sille tiellä jääden.

MiVi

Tilanne on taas alaannu

Nämä kurssikronikassa sanomakseni pantu lausahdus tuli mieleeni aloittaessani pääsihteerin toimet 1.9.1987 ja oltuani siinä välillä yli kaksi vuotta erossa näistä piireistä.

Melko tarkkaan kaksi kuukautta tilannetta on nyt kestänyt ja se on ollut tiukkaa tilanteen arvostelun aikaa. Ensimmäisiä päätöksiä on jo tullut valmiiksi. Yksi haastavimmista päätöksistä on yritys pitää tätä palstaa jokaisessa Kylkiraudan numerossa.

Tarkalleen en vielä tiedä, mitä palsta tulee jatkossa sisältämään. Periaatteessa se tulee kertomaan hallituksen, valtuuskunnan ja Suomen Marsalkka Mannerheimin Kadettisäätiön vastaavien johtojen päätöksistä ja suunnitelmista. Vuosikertomuksissa ja toimintasuunnitelmissa esiintyvät samat asiat, mutta jokainen tietää, että niissä asiat pelkistetään ja ne tulevat jälkikäteen jäsenten tietoon.

Vuonna 1988 merkkipäiväänsä viettävät Kadettikunnan jäsenet

KADETTIKUNTA TOIVOTTA A ONNEA!

Huom!

Luetteloon on merkitty vain Kadettikuntaan kuuluvat jäsenet. Niiden nimet on jätetty luettelosta pois, jotka ovat sitä erikseen toivoneet. Havaituista virheistä pyydetään ystävällisesti ilmoittamaan toimistoon, jotta ne voidaan oikaista seuraavassa Kylkiraudan numerossa.

95 vuotta

Koskinen, Johan Edvard komkapt 1.mek. 13. 3.88

85 vuotta

Arra, Pentti Jooseppi ev 5.k 27. 5.88
Herranen, Usko Oiva evl 6.k 12. 1.88
Iivonen, Erkki Ensio evl 7.k 3. 2.88
Kervinen, Arvo Gunnar Kullervo evl 6.k 16. 6.88
Kivikuru, Arto Sakari kom 3.mek 17. 4.88
Koivistoinen, Santeri Matti Johannes maj 6.k 15. 6.88
Larjo, Trure Johannes evl 6.k 26. 4.88
Pennanen, Antti kenrl 10/13.k 6.11.88
Puhakka, Kustaa Adolf evl 6.k 11. 4.88
Salonmies, Solmu Kullervo evl 8.k 24.12.88
Vasama, Yrjö Edvard evl 8.k 18. 3.88

80 vuotta

Aarnio, Kaarlo Into Aulis evl 17.k 21. 4.88
Ahervo, Tauno Edvard maj 14.k 5. 5.88
Ahola, Arvo evl 16.k 14.11.88
Arimo, Atri Reino Tapio kenrl 10.k 23. 4.88
Backström, Rolf Börje kenrm 16.k 20. 7.88
Horte, Oiva evl 20.k 23. 5.88
Iivanainen, Tauno Johannes evl 14.k 14. 5.88
Juntunen, Paavo Armas kom 5.mek. 5. 3.88
Kaltamo, Friedrich Woldemar komkapt 6.mek 30. 8.88
Kepsu, Kalle evl 13.k 15. 1.88
Knuutila, Toivo Kullervo evl 3.rtk 11. 7.88
Koroma, Kaarlo Vilhelm maj 14.k 4. 3.88
Koutsu, Klaus Kalervo evl 12.k 21. 4.88
Kuoppamäki, Lauri Ilkka komkapt 8.mek 26. 9.88
Kääriä, Osmo Olavi Markus (Olli) komkapt 6.mek 17. 5.88
Larri, Veikko Ilmari ev 12.k 25. 6.88
Markkanen, Yrjö maj 15.k 28. 5.88
Marttala, Kauno Kaarlo (Kalle) evl 13.k 27. 1.88
Pekkarinen, Uno Veikko evl 16.k 3. 9.88
Petander, Carl-Birger Johan evl 14.k 24.12.88
Petäjä, Unto Oskari evl 14.k. 30. 7.88
Salovaara, Aimo evl 25.k 4. 5.88
Saure, Emil kapt 25.k 25. 7.88
Tirronen, Eino Olavi Antero evl 13.k 30. 3.88
Uusitalo, Paavo Emil evl 14.k 22. 8.88
Viiri, Tauno Johannes maj 12.k 16.12.88

75 vuotta

Arimo, Atri Onni Olavi maj 17.k 18. 5.88
Elovaara, Viljo Runo evl 26.k 15. 9.88
Heiskanen, Yrjö Otto Samuli kapt 11.mek 5.12.88
Humalsaari, Sulho Kauko kapt 26.k 7. 2.88

Ilvonen, Arvi evl 20.k 22. 6.88
Inkinen, Onni maj 15.mek 15. 2.88
Jussilainen, Veikko Arvid maj 24.k 24. 4.88
Kakkuri, Veikko Vilho Anselm evl 24.k 23. 3.88
Kankaanpää, Reino Antero kapt 10.mek 14. 1.88
ei vast.ottoa
Karpainen, Martti maj 21.k 21. 9.88
Knaapi, Paavo Olavi komdri 10
11.mek 4.10.88
Kokkonen, Vilho (Vili) kapt 23.k 12. 5.88
Kumpula, Väinö evl 24.k 10. 8.88
Lehto, Lauri Johannes evl 20.k 21. 6.88
Lertola, Martti Mauri maj 12.mek 3. 8.88
Lilja, Jusso Emil Ensio maj 26.k 16. 5.88
Läykki, Antti Oskari maj 21.k 8.10.88
Malmari, Yrjö Ariel evl 18.k 14. 7.88
matkoilla
Mäkelä, Eino Kustaa Ensio kapt 25.k 28.11.88
Parma, Veli-Antti maj 27.k 5. 5.88
Pelttari, Pentti Tuomas ev 22.k 12.12.88
Pollari, Kauko Ahti Johannes maj 26.k 30. 9.88
Pulliainen, Kyösti Johannes maj 19.k 30.11.88
Rautiainen, Urho Pertti Kalervo evl 18.k. 6. 3.88
matkoilla
Sahramaa, Holger Ludvid evl 19.k 8. 7.88
Sandström, Hans Åke maj 17.k 26.12.88
Tanskanen, Timo Antero maj 17.k 15.11.88
Temmes, Eero Antero evl 19.k 1. 5.88
Temmes, Martti Johan Henrik evl 18.k 3. 6.88
Tolonen, Veli Kauko ev 20.k 29. 8.88
Tuomisalo, Oskar Vilhelm ev 17.k 10.12.88
Törmi, Jaakko Aarre evl 26.k 25.12.88
Vaasterä, Alf Algot evl 25.k 26. 9.88
Weck, Holger Valfrid maj 19.k 16.10.88
Wind, Thor-Ulf Hugo maj 21.k 8. 3.88
Volanen, Lauri Samuel maj 20.k. 13. 8.88

70 vuotta

Alppisara, Erkki Johannes evl 26.k 17. 2.88
Becker, Aarne Olavi kapt 26.k 2. 6.88
Blomqvist, John Helge evl 24.k 2. 6.88
Dunder, Kai Waldemar evl 22.k 2. 9.88
Elomaa, Jorma Tapani maj 25.k 10. 2.88
Freudenthal, Björn Olof evl 27.k 26. 2.88
Gustafsson, Nils-Eric Leopold kapt 27.k 19.12.88
Hakala, Veikko Emil maj 26.k 3. 1.88
Hannula, Jouko Kaarlo Tuomas evl 15.mek 28. 9.88
Harju, Veikko Samuel maj 26.k 8.10.88
Hautanen, Ilmari Matti maj 26.k 10. 1.88
Hermansson, Gösta Valter maj 14.mek 27. 1.88
Holopainen, Pentti Johannes evl 27.k 12. 7.88
Huhtala, Martti Elias evl 23.k 12.11.88

Hurme, Reino Robert	maj	27.k	14. 8.88	Wager, Thron Andreas	kapt	15.mek	7. 9.88
Hyppönen, Viljo Jussi	evl	25.k	7. 1.88	Veuro, Reino Valdemar	ylil	26.k	22. 9.88
			matkoilla	Viljanen, Kyösti Juhani	kapt	26.k	24.12.88
Hämäläinen, Lauri	maj	23.k	11. 6.88	Vinari, Martti Johannes	kapt	17.mek	18. 8.88
Into, Sulo Edvard	kapt	14.mek	3. 3.88	Winqvist, Knut Holger	maj	24.k	4. 4.88
Jalas, Ilkka Ilmari	evl	25.k	11. 4.88	Virolainen, Esko Ilmari	evl	26.k	10. 1.88
Järvelä, Veikko Oskar Kullervo	ev	22.k	14. 7.88	Voittis, Nillo Uuno	evl	26.k	12.12.88
Kallio, Tauno Kalervo	maj	25.k	20. 5.88	Wuoreneimo, Erkki Ossian	ev	24.k	28. 8.88
Karppinen, Pentti Vilho	ev	25.k	15.10.88	Vuorensola, Ahti Kalervo	evl	22.k	26. 5.88
			matkoilla	Vuorinen, Toivo Olavi Oskari	maj	24.k	3. 9.88
Karttunen, Otto Rudolf	maj	23.k	5. 7.88	Yli-Ilkka, Pentti Johannes	maj	25.k	15. 6.88
Karvinen, Erkki Sakari	kapt	27.k	9. 7.88	Yliluoma, Paavo Mikael	evl	26.k	16. 3.88
Keskinen, Olavi Gabriel	maj	23.k	8.11.88	Ylipaavalniemi, Toivo	maj	26.k	16. 7.88
Kettunen, Vilho	kapt	13.mek	11. 4.88	Ylirisku, Otto Erkki	kenrl	22.k	29. 4.88
Kiilunen, Paavo Kalervo	evl	25.k	24.10.88	Örö, Karl Viking (Kalle)	kapt	26.k	19. 9.88
Kiira, Erk Henrik	ev	26.k	13.12.88				
Konno, Alf Bruno Robert	evl	26.k	29.12.88	60 vuotta			
Kärkkäinen, Yrjö Leo	kenrl	24.k	28. 6.88	Aarnio, Urho Vilho	evl	38.k	18.11.88
Laaksonen, Olavi Johannes	evl	27.k	25.10.88	Ahonen, Jouko Sakari	evl	38.k	10.12.88
Laiho, Martti Olavi	evl	25.k	25. 2.88	Annala, Erkki Sakari	kenrl	32.k	2. 5.88
Laine, Pentti	maj	24.k	28. 5.88				matkoilla
Laitinen, Yrjö Kustaa	evl	24.k	16. 7.88	Bäckman, Leif Ragnar	kapt	37.k	17. 7.88
Lastunen, Erkki Oskari	evl	24.k	19. 5.88	Envall, Pertti Vihtori	ev	38.k	27. 8.88
Lausama, Aarne Oskari	maj	27.k	14.10.88	Fasta, Alpo Johannes	evl	37.k	22. 2.88
Lehmusto, Pentti Henrik	evl	26.k	10.11.88	Hevonoja, Esko Eelis	ev	33.k	6. 6.88
Linnola, Paavo Johannes	ev	24.k	3. 2.88	Hänninen, Aaro Arvid	evl	34.k	23.11.88
Lyytinen, Erkki	maj	26.k	21. 2.88				matkoilla
Malminen, Mikko Johannes	ylil	26.k	23. 9.88	Hätönen, Kalevi	maj	35.k	22. 1.88
Malmivaara, Mauno Paavo Johannes	maj	26.k	5. 6.88	Jussila, Jarmo Jaakko	evl	33.k	30. 3.88
Mehtonen, Pentti Iisakki	maj	25.k	30.10.88				matkoilla
Metsälampi, Lauri Esko Olavi	evl	26.k	15. 6.88	Jäppinen, Kyösti	maj	39.k	11. 8.88
Musto, Teuvo	evl	25.k	19. 9.88	Kaarlonen, Reima Birger	evl	34.k	13. 2.88
Mustonen, Kalervo	ev	22.k	16. 5.88				matkoilla
Mäntylä, Kosti Kaleva	evl	23.k	21. 4.88	Kaisalo, Jorma Allan	kontra-amir	25.mek	1. 8.88
Naapuri, Eero Johannes	ev	26.k	29.12.88	Ketola, Heikki Kullervo	maj	46.k	19. 2.88
Niska, Veikko Olavi Valfrid	kapt	26.k	3.10.88	Kohonen, Niilo Kalevi	ev	34.k	17. 3.88
Niskanen, Väinö Fredrik	maj	14.mek	22. 4.88	Korhonen, Ahti Aulis	evl	33.k	21. 9.88
Nuutilainen, Otto Veli	evl	25.k	5. 3.88				matkoilla
Oker-Blom, Ole Max Edgar	maj	26.k	10. 4.88	Korhonen, Pentti Olavi	evl	35.k	19. 4.88
Ormala, Reino	evl	26.k	7.10.88	Laatikainen, Erkki Antero	kenrl	32.k	28. 4.88
Pokela, Väinö Nikolai	maj	25.k	27.11.88				Lapissa
Rajatora, Kai Yrjö	ev	23.k	22. 3.88	Laine, Pekko Sakari	maj	40.k	19. 7.88
Rantala, Kaarlo Artturi	evl	26.k	17. 8.88	Lehtonen, Erkki Sakari	evl	38.k	21. 4.88
Rantanen, Leo	evl	26.k	12. 5.88	Linsuri, Paavo	evl	37.k	3. 7.88
Rinne, Reino Olavi	ev	25.k	7. 4.88	Loponen, Alvar Eerikki	maj	37.k	15. 1.88
			ei vast.ottoa	Luoma, Tauno Kalevi	ylil	34.k	28. 9.88
Ruokojärvi, Matti Veli	maj	26.k	1.12.88	Lyly, Pentti Juhani	ev	36.k	25. 5.88
Rusanan, Seppo Emil	maj	25.k	16. 3.88	Mikkonen, Niilo Juhani	evl	35.k	6.12.88
Ryynänen, Bruno Petteri (Pekka)	kom	17.mek	25.11.88	Mäki, Pentti Juhani	evl	34.k	3. 7.88
Salo, Veikko Ensio	evl	27.k	1. 1.88	Niemelä, Pentti Olavi	kom	23.mek	2. 3.88
Sara, Seppo Sakari	kapt	25/26.k	23.11.88	Paattinen, Kaarlo Kullervo	evl	32.k	2. 5.88
Savola, Erkki Olavi	ev	25.k	12. 4.88				matkoilla
Siika-aho, Olavi Iisakki	kapt	24.k	31. 7.88	Pohjanpalo, Hannu Antti Ilmari	ev	33.k	21. 3.88
Sirkkanen, Simo Jaakko Juhani	ev	22.k	13. 2.88	Prinkkilä, Pauli Veikko	maj	34.k	24.11.88
Soila, Jouko Viljami	kapt	23.k	7. 9.88	Rautsuo, Pentti Kustaa	ev	32.k	23. 4.88
Sovijärvi, Eljas-Veli	evl	27.k	25. 9.88				matkoilla
Stömberg, Georg-Eric	ev	23.k	19. 8.88	Saarnio, Olavi Henrik	evl	34.k	5. 4.88
Sumiala, Erik Sakari	kapt	26.k	27. 9.88	Sandström, Vilho Matias	ltn	34.k	6. 4.88
Sutela, Lauri Johannes	kenr	22.k	11.10.88	Silén, Åke Erik Vilhelm	evl	35.k	17. 6.88
Suvanto, Kai Kalevi	maj	26.k	12. 3.88	Stark, Veikko Vilhelm	evl	42.k	3. 7.88
Tapola, Esko Aukusti	evl	24.k	11. 4.88	Syrjälä, Erkki Olavi	komkapt	23.mek	8. 9.88
Timonen, Erkki Valdemar	ylil	26.k	8. 8.88	Talvisto, Keijo Valdemar	maj	39.k	7. 1.88
Toivio, Harry Evert	maj	25.k	2. 6.88	Tervonen, Esa Wiljam	kapt	36.k	18. 8.88
Tuormaa, Tauno Teodor	evl	26.k	16.10.88	Tuainen, Aimo Yrjö	evl	37.k	23. 1.88
			matkoilla	Tuominen, Keijo Kalervo	kenrl	33.k	30. 4.88
Töllikkä, Leo Alvar	maj	26.k	22.11.88	Uosukainen, Erkki Mikael	komdri	25.mek	2. 5.88
Uola, Kalle Sakari	evl	23.k	9. 8.88	Wahl, Seth Jarl Hermas	evl	33/36.k	8. 1.88
Uvasalo, Nikolai Niilo	maj	38.k	24.12.88	Vaintola, Lenni Sakari	maj	37.k	22.11.88
Vaalama, Erkki Johannes	evl	25.k	19.11.88				

Valkama, Anssi Yrjö	ylil	29.k	6. 3.88
Vanonen, Matti Jaakko Ilmari	kenrm	32.k	15. 6.88 matkoilla
Wigren, Helge Erik	evl	37.k	3. 1.88
Virtala, Lauri (Lasse) Tapio	maj	27.mek	3. 2.88
Yki-Järvinen, Yrjö Olavi (Olli)	ev	35.k	16. 7.88

50 vuotta

Aarnio, Risto Ilmari	maj	48.k	27.12.88
Arponen, Aarno Tauno Juhani	kapt	47.k	23. 5.88
Auvinen, Eero Sakari	komkapt	31.mek	4.10.88
Barck, Kalevi Edvin	komkapt	32.mek	16. 6.88
Eskola, Jouko Kalevi	ev	46.k	14. 8.88
Eskonmaa, Osmo Tapani	evl	46.k	18.11.88
Halonen, Esko Edvard	maj	46.k	3. 5.88
Heinistö, Pertti Ossi	komkapt	32.mek	29. 8.88
Heiskanen, Olli	ev	46.k	5. 1.88
Helasterä, Heikki Kalevi	kapt	45.k	17. 8.88
Hirvonen, Tuomo Juhani	evl	47.k	3. 9.88
Huhtanen, Pertti Lauri Antero	maj	31.mek	4.11.88
Hyyppä, Esa Raimo Johannes	evl	46.k	18. 1.88
Hägglund, Johan Edvin Birger Gustav	kenrm	45.k	6. 9.88
Härkönen, Osmo Leo Kullervo	maj	47.k	13. 8.88
Inkinen, Reijo Urho Tapio	evl	47.k	18. 7.88
Innanen, Reijo Urho Tapio	maj	44.k	29. 1.88
Iskanius, Kalevi Allan	evl	47.k	23. 8.88
Jaakonaho, Manu Mikael	evl	48.k	6. 7.88
Jokihaara, Martti Kalevi	evl	48.k	3.11.88
Joukainen, Alpo Ensio	maj	47.k	27.10.88
Karanka, Osmo Untamo	evl	46.k	13. 9.88
Kaukonen, Raimo Juhani	evl	47.k	17. 8.88
Kausto, Juha Heikki Ilmari	evl	48.k	27. 1.88
Kautiainen, Antti Juhani	kapt	46.k	30.11.88
Kekkonen, Ilmo Kalervo	evl	46.k	31. 5.88
Kettunen, Paavo Antero	maj	47.k	8. 5.88
Kiira, Kari Juhani	maj	48.k	2. 8.88
Kilpinen, Asko Olavi	evl	32.mek	6. 9.88
Kiuru, Pentti Johannes	maj	46.k	8.10.88
von Konow, Aslak Olavi	maj	45.k	14. 3.88
Konttinen, Heikki Sakari	maj	46.k	10.12.88
Koppinen, Risto	ev	45.k	20. 3.88 matkoilla
Kopra, Lassi Matti	evl	45.k	29. 3.88
Koskelainen, Vilho Kalevi	maj	47.k	9. 7.88
Kotinurmi, Veli Antero	kapt	46/47.k	21. 1.88
Kummumäki, Martti Albert	maj	47.k	16. 3.88
Kuosa, Toivo Kalevi	maj	47.k	16.10.88
Kytökoski, Aarno Arvi	maj	46.k	2. 7.88
Kähkönen, Martti Toivo Juhani	maj	46.k	16.11.88
Lahdenperä, Pentti Kalevi	maj	46.k	21. 3.88
Lampinen, Pentti Orvo Kalevi	maj	51.k	20. 9.88
Lemettinen, Pertti Juhani	maj	46.k	20. 7.88

Lenkkeri, Pekka Olavi	maj	45.k	4. 2.88
Liettu, Seppo Olavi	maj	49.k	1. 4.88
Lindberg, Ilkka Antero	evl	45.k	30. 3.88
Markkanen, Aarne Veikko	maj	47.k	25. 9.88
Marttinen, Esko Oiva	maj	47.k	15. 1.88
Matikainen, Heikki Juhani	evl	46.k	22. 3.88
Melkko, Hannu Olavi Oskari	maj	47.k	18. 1.88
Melkko, Seppo Johannes	maj	47.k	10. 7.88
Mensonen, Aaro	maj	47.k	15.12.88
Mohell, Niilo Henrik	evl	46.k	24. 4.88
Mustonen, Kaarle Juhani	maj	46.k	15. 4.88
Mustonen, Pekka Juhani	maj	45.k	7.12.88
Mäki, Taisto Kalevi	evl	47.k	31. 8.88
Mäkipää, Simo Kullervo	evl	45.k	12. 1.88
Nikunen, Martti Mikael	maj	48.k	10. 5.88
Nissinen, Jouko Heikki	kapt	48.k	13. 9.88
Nurmela, Matti Tapani	maj	47.k	24.12.88
Näremä, Heikki Erkki Juhani	evl	46.k	28. 3.88
Partanen, Teuvo Tapio	maj	47.k	22. 8.88
Penttilä, Raimo Armas	evl	45.k	5. 6.88
Pietikäinen, Esa Olavi	evl	46.k	8. 4.88
Puustinen, Erkki Iisakki	kapt	48.k	7.10.88
Pökkä, Tarmo Kalevi	maj	49.k	5. 3.88
Rainola, Eino Pentti Kalevi	ev	45.k	10. 9.88
Ranta, Ilkka Jorma Juhani	ev	46.k	5. 1.88
Rautio, Paavo Eerikki	maj	50.k	14. 2.88
Rissanen, Toivo Kalevi	ev	46.k	10. 4.88
Roiha, Risto Tapani	evl	48.k	8. 1.88
Ruotsalainen, Kalevi	maj	49.k	2. 3.88
Salo, Matti Tapio	evl	46.k	24. 2.88
Salpakari, Seppo Ensio	maj	45.k	9. 5.88
Siirpää, Heikki Tapani	maj	46.k	14. 4.88
Sopala, Pertti Jaakko	maj	50.k	26. 8.88
Suokas, Matti Petteri	ev	46.k	2.11.88
Suurkari, Tapio Kaarlo Kustaa	maj	46.k	8. 6.88
Tamminen, Reino Kalevi	maj	47.k	5.12.88
Tanskanen, Reijo Kalevi	maj	47.k	19. 6.88
Taussi, Pekka Oskari	evl	47.k	8. 5.88
Thodén, Pär Olof	evl	46.k	19.10.88
Tiitola, Ilkka Jouni	maj	48.k	7. 7.88
Tiittanen, Kimmo Juhani	ylil	49.k	25. 5.88
Toivonen, Arvo Pentti Olavi	evl	45.k	18. 4.88
Torri, Seppo Tapio	maj	46.k	9. 2.88
Tuominen, Jukka Tapio	maj	48.k	26. 4.88
Vartiainen, Antti Sakari	ev	46.k	20. 1.88
Vehviläinen, Eero Seppo	maj	47.k	31. 1.88
Wetterstrand, Onni Olavi	maj	46.k	5. 1.88
Vihtonen, Seppo Juhani	kapt	47.k	23. 5.88
Yli-Ketelä, Antti Jaakko	evl	46.k	20. 7.88
Yläne, Tauno Juhani	evl	47.k	2. 9.88

OY PUUTEOLLISUUS LTD

Tellervonkatu 14 C
40200 Jyväskylä
Puh. 941-217 807

ARKKITEHTITOIMISTO ANTTI TÄHTINEN KY

Pyhäjärvenkatu 1.A. 33200 Tampere
Puh. 931-148 244

Suurten ja keskisuurten yritysten vakuutusyhtiö

TEOLLISUUSVAKUUTUS

Vattuniemenkuja 8,
PL 12, 00211 Helsinki, puh. 90-69 611

RAKENUSINSINÖÖRITOIMISTO KONTIO JA ANTTILA

Teiskontie 24 F
33540 Tampere
Puh. 931-611 820
Telefax 931-558 657

KADETTIKUNTA r.y.

TÖÖLÖNKATU 35 B 1. krs 00260 HELSINKI ☎ 490932 JA 490759 7091

HALLITUS

Puheenjohtaja	kenrl	Ilkka Halonen	PE, PL 919, 00101 Helsinki	90-625801
Varapuheenjohtaja	ev	Niilo Palmén	Vemmelsäärent. 6 B 7, 02130 Espoo	90-464413

VALTUUSKUNTA

Puheenjohtaja	kenrm	Matti Vanonen	SKK, PL 266, 00171 Helsinki	90-177791
---------------	-------	---------------	-----------------------------	-----------

TOIMISTO

Pääsihteeri	evl	Mikko Virrankoski	Töölönk. 35 B 1. krs, 00260 HKI	90-490932
Toimistonhoitaja	rouva	Marjukka Lehtinen		90-490759

KADETTIPIIRIT

Helsinki	kapt
Itä-Uusimaa	ylil
Lahti	ltn
Hämeenlinna	kapt
Länsi-Uusimaa	ylil
Riihimäki	ylil
Turku	kapt
Niinisalo	ltn
Säkylä	ltn
Pirkka-Häme	maj
Keski-Suomi	maj
P-Kymenlaakso	ylil
Etelä-Karjala	kapt
Mikkeli	ylil
Savonlinna	maj
Hamina	ylil
Kuopio	maj
Pohjois-Karjala	maj
Vaasa	ylil
Seinäjäki	kapt
Kokkola	maj
Oulu	ylil
Kainuu	ylil
Etelä-Lappi	ylil
Pohjois-Lappi	ylil
Kadettioppilaskunta	kad

SIHTEERI

Matti Orlamo
Esa Kelloniemi
Raimo Raivio
Seppo Koponen
Matti Hovi
Reima Luuro
Vesa Mattila
Ossi Eskola
Petteri Rokka
Juhani Salmenpohja
Seppo Liettu
Mikko Vainonen
Antti Lindqvist
Heikki Hokkanen
Matti Latikka
Eero Pyötsiä
Pertti Louni
Raimo Tiittanen
Pauli Salo
Erkki Nurmiranta
Tuomo Dufva
Aarne Rautiola
Tero Kinnarinen
Pekka Helasterä
Tero Ukonaho
Jussi Hietaniemi

OSOITE

PEknto-os, PL 919, 00101 HKI	90-625801
Helltr, PL 5, 04301 Hyrylä	90-255233
HämR/KuljK, 15700 Lahti	918-40811
PsPrE PL 5, 13701 Parolannummi	917-7101
UudPr, PL 5, 10641 Dragsvik	911-13760
AUK/ESVP, ViestiR, 11310 RMK	914-35071
TurSpE, PL 1, 20521 Turku	921-695111
SatTR, PL 5, 38841 Niinisalo	930-36050
PorPr, PL 15, 27911 Huovrinne	938-70200
TamSpE, PL 37, 33541 Tampere	931-615440
Tyypälant. 8 A 5, 40250 JKL	941-674501
SalpItPsto, PL 122, 45101 KVL	951-21161
PO, PL 5, 53601 Lappeenranta	953-12900
2JK/SavPr, PL 5, 50151 MLI	955-10222
SaviSpE, PL 12, 57101 SLN	957-22704
RUK, PL 54, 49401 HAMINA	952-43020
SKSLE, PL 80, 70101 Kuopio	971-222422
KarJP, PL 5, 80791 Kontioranta	973-851121
VaaRPsto, PL 61, 65101 Vaasa	961-114361
SeiSpE, PL 100, 60101 SJK	964-143983
AseK, PL 24, 67101 Kokkola	968-14466
1. ErAutoK, PL 87, 90101 Oulu	981-503011
KaiPr, PL 5, 87601 Kajaani	986-25751
RovItPsto, PL 5, 96961 ROI	960-61451
JPR, PL 5, 99791 Jääkärintangas	9693-12951
Kadk, PL 7, 00861 Helsinki	90-68601

PORIN METALLI OY

- ERIKOISKONEITA
- KONEISTUSTA
- TERÄSRAKENTEITA

Uusniitty 28760 Pori, puh. 939-486 725

Insinööritoimisto

ASKO ALASPÄÄ OY

54430 Hujakkala
Puh. 953 870 90

JURVAN TERAHIONTA Ky

66300 Jurva, puh. 961 - 631 458

DDAVA

Porkkalankatu 5 00180 Helsinki
Puh. (90) 1241

RAVINTOLA LAPINPAULA

Hallituskatu 24, 96100 Rovaniemi
puh. 960-158 38

VAASAN KIVIPAINO KY

Raastuvankatu 54
65100 Vaasa
Puh. 961-113 490

OY ORATOP AB

21500 Piikkiö
Puh. 921-895 404

RIIHIMÄEN SANOMAT

RIIHIMÄEN KIRJAPAINO OY

PL 14 11101 Riihimäki
Puh. 914-30 221

Mehutuote Oy

45910 VOIKKAA
Puh. 951-888 280

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT

– Maakunnan ykköslehti –

LAHTI

Postimyynti

ARVO-VAATE

19700 Sysmä
puh. 910-71 210

OSUUSKUNTA POHJOLAN MAITO

86600 HAAPAVESI
Puhelin 983-52 632

VALOISASTI VÄLÄHTÄÄ JA SEN SAA AIKAAN

NEON-KARELIA KY

KONTIOLAHTI, PUH. 973-731 035

Hotelli Ravintola Lammin Hovi

16900 Lammi
Puh. 917-132 278

SUOMUSSALMEN VESI JA LÄMPÖ KY

89600 Ämmänsaari
Puh. 987-13005

KEKSI-, KORPPU- ja RINKELITEHDAS

PIEKSÄMÄEN KESKI

PIEKSÄMÄKI,
Keskuskatu 24, puh. 958-11 898

TAMMERVILLA OY

– JULKISTEN TILOJEN SISUSTUSKANKAITA –

33960 Pirkkala (931) 680 222

Mt. pitopalvelu
Leipomo
977- 846 66 VIEREMÄ

Rakennusliike Tommola Ky

Saksala, 48810 KARHULA
Puh. 952-856 08

KULJETUSLIIKE E. SINKKO OY TRANS KARELIA OY

Toikansuontie 10 53500 Lappeenranta
vaihte 953-629 10

ITSE ASIASTA

Ylennetty everstiksi

Ahola Matti Tapani	50.k.	1.11.1987
Stenström Lars Oscar	47.k.	6.12.1987
Thoden Pär Olof	46.k.	1. 2.1987

Ylennetty everstiluutnantiksi

Kaira Lauri Rainer	41.k.	31. 5.1987
--------------------	-------	------------

Ylennetty majuriksi

Ala-Mononen Vesa Kalle Henrikki	60.k.	1.11.1987
Pylsy Olli Juhani	54.k.	1.11.1987
Tervo Vesa Juhani	59.k.	1.11.1987

Ylennetty kapteeniksi

Hakanen Kimmo Pentti Ensio	64.k.	1.10.1987
Pekonen Erkki Juhani	64.k.	1.10.1987
Ahtola Ilkka Matti Allan	64.k.	1.11.1987
Karjalainen Juha-Pekka Kalevi	64.k.	1.11.1987
Karjanlahti Jari Kullervo	64.k.	1.11.1987
Laukkala Päivö Kullervo	64.k.	1.11.1987
Malmi Kari Antero	64.k.	1.11.1987
Sahakorpi Martti Heikki Jaakko	64.k.	1.11.1987
Sipari Lauri Timo	64.k.	1.11.1987
Timonen Juha Pekka	64.k.	1.11.1987

Myönnetty ero

Ev Antikainen Matti Juhani	45.k.	1.11.1987
Ev Karvinen Jukka Ilmari	26.mek.	1.12.1987
Ev Stenström Lars Oscar	47.k.	1. 2.1988
Evl Varjonen Aarno Jouko Ensio	48.k.	1.12.1987
Evl Juottonen Jorma Kalevi	48.k.	1. 2.1988
Evl Korhonen Lauri Olavi	48.k.	1. 2.1988
Evl Rastas Raimo Tapio	53.k.	1. 2.1988
Maj Helvelahti Hannu Ilmari	52.k.	1. 2.1988
Maj Melkko Seppo Johannes	47.k.	1. 2.1988
Maj Reinamo Raimo Tapio	55.k.	1. 2.1988
Maj Vihriälä Tuomo Aarne Johannes	51.k.	1. 2.1988
Maj Utriainen Erkki Juhani	51.k.	1. 3.1988
Maj Ala-Nikkola Antti Paavo	45.k.	1. 4.1988
Maj Karjalainen Ilkka Aarne Tapio	49.k.	1. 4.1988
Maj Launo Kari Olavi	48.k.	1. 6.1988
Maj Sotamaa Pekka Väinö Olavi	48.k.	1. 9.1988
Komkapt Barck Kalevi Edvin	32.mek.	1. 2.1988
Komkapt Reunanen Martti Olavi	33.mek.	1. 2.1988
Ylil Kurvinen Juha Pekka	66.k.	1.12.1987
Ltn Järvinen Ari Juhani	71.k.	1.10.1987

Hyvä luotto.
Hyvä tuotto.
Parhaat maksupalvelut.
Muuta et tarvitse.

Unelmasta totta
– juuri nyt.

Postipankin Leijonatili antaa Sinulle luottoa jopa kolme kertaa nettopalkkasi verran. Jatkuvana, kertasopimuksesta – ja kohtuukorolla.

Säästäväisyys palkitaan.

Leijonatilin korko on 5%. Kun tililläsi on rahaa yli 25.000 mk, saat 7%:n koron jokaiselle tämän summan ylittävälle markalle.

Mukavuutta elämään.

Leijonatili hoitaa laskusi kun niin haluat. Liitä tiliisi Leijonakortti ja Sinulla on rahaa aina ja kaikkialla.

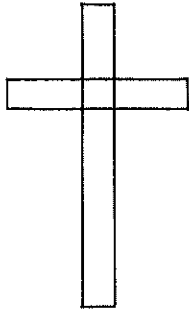
Tule nyt Postipankkiin
avaamaan Leijonatili
– saat enemmän irti
palkastasi!

POSTIPANKKI

Kun haluat elämän olevan järjestyksessä.

IN MEMORIAM

**Majuri
Förnäs
Evert Hemming**
s. 16.10.1905
k. 9.4.1987
Kad.n:o 1229
18. Kurssi
(tieto 2/11-87)

**Majuri
Schauman
Jörgen Viktor Max**
s. 26.2.1899
k. 10.9.1987
Kad.n:o 33
1. Kurssi

**Kapteeni
Patja
Pertti Tapio**
s. 30.5.1941
k. 10.9.1987
Kad.n:o 4790
50. Kurssi

**Everstiluutnantti
Mauranen
Alvian**
s. 10.1.1914
k. 30.9.1987
Kad.n:o 1192
17. Kurssi

**Majuri
Tiili
Kauko Valio**
s. 14.1.1912
k. 6.10.1987
Kad.n:o 1474
20. Kurssi

**Majuri
Varmanen
Pentti Väinö**
s. 20.8.1921
k. 19.10.1987
Kad.n:o 2661
26. Kurssi

**Eversti
Riuttala
Niilo Antero**
s. 16.12.1918
k. 26.10.1987
Kad.n:o 1925
24. kurssi

NÄISTÄ MERKEISTÄ LAATUAUTO JOKA LÄHTÖÖN

SKODA

– arvostetuinta
autotekniikkaa

– järkiratkaisu

HELKAMA-AUTO

konepaja Oy

- KONEPAJAT
PORVOON MLK
• KOKKOLA • RAUMAN MLK
- ASENUSTYÖT
• TEHDASPALVELU
TAMPERE • KARHULA
- SUUNNITTELU
HELSINKI

PUH. 915-23548 931-558850
968-18222 90-441178
952-63360 938-643299

JCC markkinointi Juhani K. Karvala oy

Härsiläntie 14, 62100 LAPUA
☎ 964-387 816, 332 816, autopuh. 949-262 843

ASFALTTI OY HEIKKINEN

Elementtite 1, 87500 Kajaani
Puh. 986-307 51, 385 57
Korjaamo 370 79

KAHVILA-RAVINTOLA SUOMENNIEMEN PUOLMATKA

52830 Suomensniemi
Puh. 955-776 22

Muskeli JUHAKOSKI KY

– kuntovälineet –

Kauhatie 6, 40320 Jyväskylä
Puh. 941-284 244

Linja-autoliike Oy Hj. HOLMSTRÖM AB

Mariankatu 22, Loviisa
Puh. 915-52 511

DAYTON VAAKA OY

Kilonkallio 1-3 02610 Espoo
Puh. 90-594 144

VESIJOHTOLIIKE PERTTI HIETANEN

Ahjokuja 2 – 10960 Hanko Puh. 911-81562
Autopuh. 949208771

LVI-ASENNUS, ÖLJYPOLTINMYYNTI JA -ASENNUS

METALLITUOMINEN OY

MERIMIEHENK. 11
26100 RAUMA
PUH. 938-220 281

VAKIO-SÄHKÖ OY

61800 Kauhajoki
Puh. 963-118 44, 114 70

AGROMA OY

PL 8 45101 Kouvola
Puh. 951-192 51

METALLI KONEPAJA OY

49200 HEINLAHTI
PUH. 952-201 100

PEXEPO

Tiilitie 1, 15560 NASTOLA
Puh. 918-623 838

Valmistamme
jalkinealan komponentteja

RUTEX OY

34600 RUOVESI puh. 934-762 400

ISÄNNÖITSIJÄ KARTIO KY

Pakkahuoneenkatu 20 A 90100 Oulu
Puh. 981-226 621

JKT-TUOTANTO

21120 RAISIO puh. 921-797 979

MAALAUSLIIKE SIPIÄINEN OY

Kantokatu 11, KERAVA
Puh. 90-244 577

VIISI VÄRIÄ "ISO VAIHDE"

Oletko tutustunut
uusiin painotuotteisiin...

5-väri + lakka Heidelberg-painokoneemme painaa moniväripainatuksen ja lakkauksen samalla painokerralla edullisesti.

Tabloid-lehdet ja massajakelutuotteet syntyvät mainiosti uusitulla 10-yksikköisellä offsetrotatimillamme.

Ota yhteyttä, kerromme mielellämme lisää mahdollisuuksistamme.

KS

KAINUUN SANOMAIN KIRJAPAINO OY

Viestitie 2 87700 KAJAANI

PAINO

AARNE HÄRKÖNEN
Myyntipäällikkö
986-166 235

EERO MÄÄTTÄ
Myyntifaktori
986-166 237

VEIKKO SUNDQVIST
Tuotantofaktori
986-166 236

SHELL
HUOLTAMO JA KAHVIO
J & T PAANANEN

P. 944-71 220
43700 KYJJÄRVI

Levähdyspaikka valtateiden
13. JA 16. risteyksessä.

Kauniin luonnon keskellä sijaitseva
Hotelli-Ravintola

ROKUAN TALO

kutsuu tunnelmalliseen
Joulun viettoon!

Joulupaketit 24.-26.12.1987
Hinta 600,-900 mk/hlö/2 vrk, täysihoito.
Lapset 4-12 v. puoleen hintaan.
Uusi hotellisiipi valmistuu 15.12.1987

TERVETULOA

921-401 222

VAIN YKSI SOITTO

- ja saatte kaikki huolto- ja korjauspalvelut
- sähköasennukset • instrumentointi • LVI-huollot
 - koneasennus • korjausrakentaminen

SLM

KUNNOSSAPITO OY
Kirjaltajankatu 2, 20240 Turku

KADETTIVELJEN v. 1950 PERUSTAMA

KIRJA- JA OFFSETPAINO

OY MULTOR AB

Lönnotinkatu 32 A, 00180 Helsinki
puh. 644 090, 640 654
telekopio 644 298